

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ
(e-Learning)».

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού
Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα
«Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο:
«Γνωρίζω το Δέρμα»**

Κουδουμά Ειρήνη

Επιβλέπων καθηγητής: Καρβούνης Λάμπρος

Ρέθυμνο, Σεπτέμβριος 2023

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ
(e-Learning)».
[Αριθμ. ΦΕΚ 635 τ.Β'/9.3.2016]**

Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος ΠΜΣ:
Καθηγητής Αναστασιάδης Παναγιώτης
Πανεπιστήμιο Κρήτης – Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με
τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της
Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»**

Κουδουμά Ειρήνη

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1986 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

© Πανεπιστήμιο Κρήτης, ΠΤΔΕ,ΕΔΙΒΕΑ, 2018

Το Π.Τ.Δ.Ε του Πανεπιστημίου Κρήτης και ειδικότερα το Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α, διατηρεί το δικαίωμα της χρήσης και αναπαραγωγής της παρούσας εργασίας για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς.

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση
Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία
της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές
της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Κουδουμά Ειρήνη

Επιτροπή Επίβλεψης Πτυχιακής / Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής:

«Λάμπρος Καρβούνης»

«Διδάκτορας Π.Τ.Δ.Ε Πανεπιστημίου Κρήτης & Διευθυντής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Ρεθύμνου»

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:

«Μανούσου Ευαγγελία»

«Επίκουρη Καθηγήτρια ΕΑΠ»

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:

«Μουζάκης Χαράλαμπος»

Επιστημονικός Συνεργάτης Π.Τ.Δ.Ε - Διδάκτορας Πανεπιστημίου Αθηνών

Ρέθυμνο, Σεπτέμβριος 2023

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση της διπλωματικής μου εργασίας ταυτόχρονα ολοκληρώθηκε ένα υπέροχο ταξίδι επικαιροποίησης γνώσης και δεξιοτήτων. Θα ήθελα από καρδιάς να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε όλους εκείνους που με βοήθησαν και υποστήριξαν την επιτυχή ολοκλήρωση αυτού του ταξιδιού.

Αρχικά ευχαριστώ θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Καρβούνη Λάμπρο, για την συμπαράσταση του και το χρόνο που διέθεσε παρέχοντας μου καθοδήγηση και τις πολύτιμες συμβουλές του για την ολοκλήρωση της διπλωματικής μου εργασίας.

Στο ίδιο πλαίσιο ευγνωμοσύνης, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους διδάσκοντες του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)» του ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Κρήτης και του Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α, καθώς και τον Ακαδημαϊκό Υπεύθυνο του Τμήματος Καθηγητή κ. Π. Αναστασιάδη για αυτή την υπέροχη εμπειρία.

Οφείλω επίσης να ευχαριστήσω τους συμφοιτητές μου για τη συνεργασία και συμπόρευση που είχαμε σαν ομάδα. Ευχαριστίες απευθύνω επίσης στους εκπαιδευτικούς συναδέλφους που συμμετείχαν στην αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού, αφιερώνοντας χρόνο για να παραθέσουν τις παρατηρήσεις τους.

Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ στον σύζυγο και την οικογένεια μου, για την υπομονή και την αμέριστη συμπαράστασή που επέδειξαν σε όλη τη διάρκεια ολοκλήρωσης του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών.

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ΄ Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Περίληψη

Στα πλαίσια της παρούσας ερευνητικής εργασίας σχεδιάστηκε, αναπτύχθηκε και αποτιμήθηκε διαδραστικό εκπαιδευτικό υλικό, με τη μεθοδολογία της ΕΞΑΕ για το γνωστικό αντικείμενο Σύγχρονη Αισθητική, με τίτλο 'Γνωρίζω το Δέρμα', που απευθύνεται σε μαθητές Γ΄ τάξης ΕΠΑΛ.

Πιο αναλυτικά, διερευνήθηκε αν το εκπαιδευτικό υλικό που σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε συνάδει με τη μεθοδολογία και τις αρχές της ΕΞΑΕ, με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer. Διερευνήθηκε επίσης αν το εκπαιδευτικό υλικό αποτελεί ένα εύχρηστο και συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό για τη δια ζώσης διδασκαλία.

Η αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού έγινε με τη μεθοδολογία της ποιοτικής έρευνας, από τρεις ειδικούς της ΕΞΑΕ και από πέντε εκπαιδευτικούς της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που σχετίζονταν με γνωστικό αντικείμενο. Για το σκοπό αυτό ως εργαλεία μέτρησης δημιουργήθηκαν 2 ερωτηματολόγια με ερωτήσεις ανοιχτού τύπου. Τα συμπεράσματα της έρευνας έδειξαν ότι το εκπαιδευτικό υλικό είναι εύχρηστο, λειτουργεί συμπληρωματικά, είναι σχεδιασμένο με τις αρχές της ΕΞΑΕ και της Πολυμεσικής Μάθησης, ενώ επίσης εντοπίζονται και σημεία που χρήζουν βελτίωσης.

Λέξεις Κλειδιά

Εξ αποστάσεως εκπαίδευση, Συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό, Τ.Π.Ε, Σχεδιασμός, Αξιολόγηση

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Summary

In the context of the present research project, an interactive educational material was designed, developed and evaluated, using the methodology of distance learning for the subject of Modern Aesthetics, entitled "Knowing the Skin", addressed to students of the 3rd grade of the EPAL.

In more detail, it was investigated whether the educational material designed and developed is consistent with the methodology and principles of distance learning, with the principles of Mayer's Multimedia Learning. It was also investigated whether the educational material is an easy to use and complementary training material for face-to-face teaching.

The evaluation of the educational material was carried out using the qualitative research methodology by three experts in distance education and five secondary school teachers related to a subject area. For this purpose, 2 questionnaires with open-ended questions were created as measurement tools. The conclusions of the survey showed that the educational material is easy to use, works in a complementary way, is designed with the principles of distance learning and Multimedia Learning in mind, and also identified areas for improvement.

Keywords

Distance education, Supplementary educational material, IT, Design, Evaluation

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	v
Περίληψη.....	v
Summary.....	vi
Συντομογραφίες & Ακρωνύμια.....	ix
Λίστα Πινάκων.....	x
Λίστα Γραφημάτων.....	xi
Λίστα Εικόνων.....	xii
Εισαγωγή.....	1
Κεφάλαιο 1. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση -Θεωρητικό πλαίσιο.....	2
Κεφάλαιο 2. Η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση.....	15
2.1. Οι συνέπειες της αναγκαστικής μετάβασης.....	15
2.2. Αίσθημα ικανοποίησης των μαθητών.....	15
2.3. Οι επιπτώσεις στους εκπαιδευτικούς και τη μαθησιακή διαδικασία.....	16
2.4. Η συμβολή της σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.....	18
Κεφάλαιο 3. Συμπληρωματικό υλικό εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.....	23
3.1 Ο σχεδιασμός εκπαιδευτικού υλικού στη σχολική ΕΞΑΕ.....	23
3.2 Το εκπαιδευτικό υλικό.....	24
<i>Διδακτικές Ενότητες</i>	25
<i>1η Διδακτική Ενότητα</i>	26
<i>2η Διδακτική Ενότητα</i>	37
<i>3η Διδακτική Ενότητα</i>	47
Κεφάλαιο 4. Μεθοδολογία.....	60
4.1. Σκοπός.....	60
4.2 Στόχοι έρευνας.....	60
4.3 Ερευνητικά ερωτήματα.....	60
4.4 Είδος έρευνας.....	60
4.6. Εργαλείο Μέτρησης.....	62
<i>1^ο Ερωτηματολόγιο</i>	63
<i>2ο Ερωτηματολόγιο</i>	65
Κεφάλαιο 5. Αποτελέσματα.....	67
5.1. Απόψεις Εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.....	67

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

<i>A. Το προφίλ των συμμετεχόντων στην έρευνα</i>	67
<i>B. Παρουσίαση Ερωτημάτων</i>	68
5.2. Ερωτηματολόγιο Συμφοιτητών	77
<i>A. Το προφίλ των ειδικών της ΕΞΑΕ</i>	77
<i>B. Οι απόψεις των ειδικών της ΕΞΑΕ</i>	78
6. Συμπεράσματα	95
6.1 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα	99
Βιβλιογραφία	100
Παραρτήματα	111

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

ΕΞΑΕ	Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση
ΤΠΕ	Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας
ΕΥ	Εκπαιδευτικό Υλικό
ΕΠΑΛ	Επαγγελματικό Λύκειο
ΠΤΔΕ	Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε
ΠΜΣ	Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α	Εργαστήριο Προηγμένων Μαθησιακών Τεχνολογιών στη Δια Βίου Μάθηση και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση
Δ.Ε	Διδακτική Ενότητα

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Λίστα Πινάκων

Πίνακας 1: Ερευνητικοί Άξονες	64
Πίνακας 2. Χαρακτηριστικά συμφοιτητών.....	77
Πίνακας 3. Επιστημονική συνοχή / Τεκμηρίωση του Ε.Υ.....	78
Πίνακας 4. Παρουσίαση γνωστικού αντικείμενου ΕΥ	79
Πίνακας 5. Ευχρηστία του Ε.Υ.....	81
Πίνακας 6. Το ΕΥ καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του.....	82
Πίνακας 7. Αλληλεπίδραση ΕΥ με τον εκπαιδευόμενο.....	84
Πίνακας 8: Αναστοχασμός- Αυτοαξιολόγηση.....	85
Πίνακας 9. Σκοπός / Προσδοκώμενα Αποτελέσματα.....	87
Πίνακας 10. Αρχές Πολυμεσικής Μάθησης.....	89
Πίνακας 11:Γενικές Επισημάνσεις	93

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Λίστα Γραφημάτων

Γράφημα 1. Φύλο.....	74
Γράφημα 2. Ηλικία	74
Γράφημα 3. Έτη Προϋπηρεσίας	74
Γράφημα 4. Χρήση των ΤΠΕ	74

Λίστα Εικόνων

Εικόνα 1:Εξώφυλλο 1 ^{ης} διδακτικής ενότητας.....	27
Εικόνα 2: Τίτλος 1ης διδακτικής ενότητας.....	28
Εικόνα 3:Περιεχόμενα 1ης Διδακτικής ενότητας.....	28
Εικόνα 4: Επεξήγηση εικονιδίων της 1ης Διδακτικής ενότητας.....	28
Εικόνα 5: Επεξήγηση κουμπιών δραστηριοτήτων της 1ης διδακτικής ενότητας.....	29
Εικόνα 6: Εισαγωγικές πληροφορίες της 1ης διδακτικής ενότητας.....	29
Εικόνα 7: Εισαγωγικό Βίντεο της 1ης διδακτικής ενότητας.....	29
Εικόνα 8: Δραστηριότητα Forum της 1ης διδακτικής ενότητας.....	30
Εικόνα 9: Περιγραφή του δέρματος.....	30
Εικόνα 10: 1η Δραστηριότητα 1ης διδακτικής ενότητας.....	30
Εικόνα 11: Κύριες λειτουργίες δέρματος.....	31
Εικόνα 12: 2η Δραστηριότητα 1ης Διδακτικής ενότητας.....	31
Εικόνα 13: Χαρακτηριστικά δέρματος 1/5.....	31
Εικόνα 14: Χαρακτηριστικά δέρματος 2/5.....	32
Εικόνα 15: 3η Δραστηριότητα 1ης Διδακτικής ενότητας.....	32
Εικόνα 16: Χαρακτηριστικά δέρματος 3/5.....	32
Εικόνα 17: Χαρακτηριστικά δέρματος 4/5.....	33
Εικόνα 18: Χαρακτηριστικά δέρματος 5/5.....	33
Εικόνα 19: Βίντεο ανατροφοδότησης.....	33
Εικόνα 20: Στιβάδες δέρματος 1/2.....	34
Εικόνα 21: Στιβάδες δέρματος 2/2.....	34
Εικόνα 22: Δραστηριότητα Padlet.....	34
Εικόνα 23: Στιβάδες επιδερμίδας.....	35
Εικόνα 24: Άσκηση αυτοαξιολόγησης.....	35
Εικόνα 25: Σύνοψη 1ης διδακτικής ενότητας.....	35
Εικόνα 26: Σύνοψη 1ης διδακτικής ενότητας.....	36
Εικόνα 27: Πηγές εικόνων 1ης διδακτικής ενότητας.....	36
Εικόνα 28: Λύσεις και επανάληψη 1ης Διδακτικής ενότητας.....	36
Εικόνα 29: Δραστηριότητα forum.....	37
Εικόνα 30: 1η Διαφάνεια της 2ης διδακτικής ενότητας.....	38
Εικόνα 31: Τίτλος 2ης διδακτικής ενότητας.....	38
Εικόνα 32: Περιεχόμενα 2ης διδακτικής ενότητας.....	39
Εικόνα 33: Επεξήγηση εικονιδίων 2ης διδακτικής ενότητας.....	39
Εικόνα 34: Επεξήγηση κουμπιών δραστηριοτήτων 2ης διδακτικής ενότητας.....	39
Εικόνα 35: Εισαγωγική διαφάνεια 2ης διδακτικής ενότητας.....	40
Εικόνα 36: Εισαγωγική Δραστηριότητα 2ης διδακτικής ενότητας.....	40
Εικόνα 37: Περιγραφή επιδερμίδας.....	40
Εικόνα 38: Εισαγωγικό διαδραστικό βίντεο.....	41
Εικόνα 39: 1η Δραστηριότητα 2ης διδακτικής ενότητας.....	41
Εικόνα 40: Βίντεο επισήμανσης.....	41
Εικόνα 41: Κεράτινη στιβάδα επιδερμίδας.....	42
Εικόνα 42: 2η Δραστηριότητα 2ης διδακτικής ενότητας.....	42
Εικόνα 43: Διαυγής στιβάδα επιδερμίδας.....	42
Εικόνα 44: Βασική στιβάδα επιδερμίδας 1/2.....	44

Εικόνα 45: Βασική στιβάδα επιδερμίδας 2/2.....	44
Εικόνα 46: Ανασκόπηση 2ης διδακτικής ενότητας.....	44
Εικόνα 47: 4η Δραστηριότητα 2ης διδακτικής ενότητας.....	45
Εικόνα 48: Προετοιμασία αυτοαξιολόγησης.....	45
Εικόνα 49: Δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης 2ης διδακτικής ενότητας.....	45
Εικόνα 50: Σύνοψη 2ης διδακτικής ενότητας.....	46
Εικόνα 51: Βιβλιογραφία 2ης διδακτικής ενότητας.....	46
Εικόνα 52: Πηγές εικόνων 2ης διδακτικής ενότητας.....	46
Εικόνα 53: Λύσεις δραστηριοτήτων-Επανάληψη 2ης διδακτικής ενότητας.....	47
Εικόνα 54: Ενδιάμεση Ομαδική εργασία.....	47
Εικόνα 55: Εξώφυλλο 3ης διδακτικής ενότητας.....	48
Εικόνα 56: Τίτλος 3ης διδακτικής ενότητας.....	49
Εικόνα 57: Περιεχόμενα 3ης διδακτικής ενότητας.....	49
Εικόνα 58: Επεξήγηση εικονιδίων 3ης διδακτικής ενότητας.....	49
Εικόνα 59: Χόριο 1/3.....	51
Εικόνα 60: Χόριο 2/3.....	51
Εικόνα 61: Χόριο 3/3.....	51
Εικόνα 62: Βασική ουσία χορίου.....	53
Εικόνα 63: Κύτταρα χορίου 1/2.....	53
Εικόνα 64: Κύτταρα χορίου 2/2.....	53
Εικόνα 65: 2η Δραστηριότητα 3ης διδακτικής ενότητας.....	54
Εικόνα 66: Η ρίζα της τρίχας.....	54
Εικόνα 67: Αγγεία του χορίου.....	54
Εικόνα 68: Υπόδερμα 2/3.....	56
Εικόνα 69: 4η Δραστηριότητα 3ης διδακτικής ενότητας.....	56
Εικόνα 70: Υπόδερμα 3/3.....	56
Εικόνα 71: Προετοιμασία αυτοαξιολόγησης.....	57
Εικόνα 72: 5η Δραστηριότητα αυτοαξιολόγησης 3ης διδακτικής ενότητας.....	57
Εικόνα 73: Τελική Ομαδική εργασία.....	57
Εικόνα 74: Σύνοψη 3ης διδακτικής ενότητας.....	58
Εικόνα 75: Βιβλιογραφία 1/3 3ης διδακτικής ενότητας.....	58
Εικόνα 76: Βιβλιογραφία 3/3 3ης διδακτικής ενότητας.....	58
Εικόνα 77: Βιβλιογραφία 3/3 3ης διδακτικής ενότητας.....	59
Εικόνα 78: Λύσεις-Επανάληψη 3ης διδακτικής ενότητας.....	59
Εικόνα 79: Τελική εργασία Ομαδική Εργασία 3ης διδακτικής ενότητας.....	59

Εισαγωγή

Το να γνωρίζουμε το δέρμα μας είναι μια θεμελιώδης αρχή αν αναλογιστούμε ότι είναι το μεγαλύτερο λειτουργικό όργανο του ανθρώπινου σώματος, που συμβάλλει στη διατήρηση της υγείας του οργανισμού. Ειδικότερα ένα δέρμα υγιές επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό τη γενικότερη υγεία και την ποιότητα ζωής των ατόμων και την ψυχοκοινωνική τους ευεξία. Στην ειδικότητα Αισθητικής του Τομέα Υγείας – Πρόνοιας και Ευεξίας των ΕΠΑΛ, στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών για τη Β' και Γ' Τάξη υπάρχει το μάθημα της Σύγχρονης Αισθητικής, με κοινό έντυπο σχολικό εγχειρίδιο και για τα δυο έτη σπουδών. Το μαθησιακό αντικείμενο διαπραγματεύεται ότι σχετίζεται με το δέρμα, όπως τι ακριβώς είναι το δέρμα και από τι αποτελείται, ποιες οι λειτουργίες του δέρματος ή πως αυτό διατηρείται υγιές και ανθεκτικό. Σκοπός λοιπόν του συγκεκριμένου μαθήματος είναι να εκπαιδεύσει άτομα ικανά, εφοδιασμένα με τις απαραίτητες γνώσεις ώστε να είναι ικανά να εφαρμόσουν, με ασφάλεια και την τήρηση των κανόνων υγιεινής, πρωτόκολλα θεραπειών στο πρόσωπο και στο σώμα εργαζόμενοι πάνω στο δέρμα. Κρίθηκε σκόπιμος λοιπόν ο εμπλουτισμός της διδακτέας ύλης του Αναλυτικού Προγράμματος σπουδών με το συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό που σχεδιάστηκε για τη μεθοδολογία της ΕΞΑΕ, με την αξιοποίηση των αρχών της σύγχρονης παιδαγωγικής που βασίζονται στην «ανακαλυπτική μάθηση». Ο εκπαιδευόμενος ενεργεί αυτόνομα ανακαλύπτοντας τη μάθηση, με τον καθηγητή σε ρόλο βοηθητικό, υποστηρικτικό και διαμεσολαβητικό στη μάθηση (Σπανακά & Λιοναράκης, 2017).

Για τη διατήρηση και την παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης παρά τη συνεχιζόμενη πανδημική κρίση, τόσο οι διδάσκοντες όσο και οι μαθητές αναγκάστηκαν να προσαρμοστούν στον νέο τρόπο πρόσβασης στο σώμα της γνώσης καθώς βασίζονταν σε μεγάλο βαθμό στη χρήση διαδικτυακών πόρων (Chavez et al., 2021). Το διδακτικό υλικό έπαιξε σημαντικό ρόλο στη μαθησιακή διαδικασία. Οι επαρκείς πόροι μάθησης μπόρεσαν να συμπληρώσουν, να διατηρήσουν και να εμπλουτίσουν τη μαθησιακή διαδικασία. Επί του παρόντος, το εκπαιδευτικό υλικό βρίσκεται υπό ανάπτυξη λόγω των τεχνολογικών εξελίξεων. Η αυξανόμενη ανάπτυξη ηλεκτρονικών αναφορών που είναι απλές στη χρήση και εξαιρετικά χρήσιμες έχουν συμβάλει σημαντικά στην πρόοδο του ψηφιακού γραμματισμού. Επίσης, σε αντίθεση με το παραδοσιακό περιβάλλον της τάξης, η χρήση διαδραστικού εκπαιδευτικού υλικού απαιτεί αυτο-κίνητρα και κατάλληλες δεξιότητες διαχείρισης χρόνου.

Κεφάλαιο 1. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση -Θεωρητικό πλαίσιο

Η βιβλιογραφία δείχνει ότι δεν υπάρχει ενιαία, γενική θεωρία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Ο Keegan (2013) πρότεινε ότι οι θεωρίες της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης εμπίπτουν σε μία από τις ακόλουθες ομάδες: (i) θεωρίες εκβιομηχάνισης, (ii) θεωρίες ανεξαρτησίας και αυτονομίας και (iii) θεωρίες αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας. Ωστόσο, σήμερα, ορισμένες θεωρίες της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης βασίζονται σε καθιερωμένες προτάσεις επικοινωνίας και εκπαίδευσης (Pyari, 2011).

Με την επιθυμία για αυτοανάπτυξη των ανθρώπων, τον αυξανόμενο πληθυσμό, τη μεγάλη παγκόσμια κρίση και τη διαφοροποίηση και διάδοση της γνώσης, αυξάνεται η ζήτηση για εκπαίδευση. Στον 21ο αιώνα, ραγδαίες αλλαγές και μετασχηματισμοί συμβαίνουν σχεδόν σε κάθε τομέα, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης, λόγω της αυξανόμενης και αναπτυσσόμενης εκβιομηχάνισης. Οι αυξανόμενες ατομικές ανάγκες, η εξατομίκευση της μάθησης, η διαφοροποίηση των χρησιμοποιούμενων τεχνολογιών και η συχνότερη χρήση στην καθημερινή ζωή έχουν επιταχύνει το έργο προς την αντικειμενοποίηση της εκπαίδευσης. Στην ανοιχτή και εξ αποστάσεως διδασκαλία, οι περισσότερες μαθησιακές λειτουργίες αντικειμενοποιούνται καθώς καθορίζονται από τα μαθήματα σπουδών από απόσταση αλλά και από τεχνικά μέσα (Peters, 2010). Η εκπαίδευση όχι μόνο έχει ξεπεράσει τα παραδοσιακά περιβάλλοντα, αλλά έχει επίσης παραδοθεί στους εκπαιδευόμενους μέσω των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας στην καθημερινή ζωή τόσο με έντυπο υλικό όσο και με την εκβιομηχάνιση. Με την πάροδο του χρόνου, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση και η εκβιομηχάνιση έχουν αλληλοεπηρεαστεί και η εξ αποστάσεως εκπαίδευση έχει αποκτήσει σημασία (Peters, 2010).

Η ΕΞΑΕ είναι ένα σύστημα που δεν μπορεί να θεωρηθεί ξεχωριστό από τις τεχνολογίες των πληροφορίας και της επικοινωνίας και μαζί με την παγκοσμιοποίηση και την εκβιομηχάνιση, είναι το επίκεντρο αυτών των αλλαγών με την ανεξαρτησία του από χρόνο και τόπο. Λόγω του γεγονότος ότι στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, οι υπηρεσίες παρέχονται στον εκπαιδευόμενο μέσω διαφορετικών περιβαλλόντων μάθησης και όχι πρόσωπο με πρόσωπο, η ποικιλομορφία αυξάνεται και σημειώνονται αλλαγές, από τα ψηφιακά εργαλεία που χρησιμοποιούνται στην παράδοση της μάθησης, έως τη δομή της εκπαίδευσης εξ αποστάσεως και από τους σχεδιαστές μαθημάτων έως τα χαρακτηριστικά των εκπαιδευόμενων (Saba,

2012). Η εκβιομηχάνιση, γνωστή ως η μετάβαση από μια αγροτική κοινωνία στη βιομηχανική κοινωνία κατά το τέλος του 18ου αιώνα και στις αρχές του 19ου αιώνα, ορίζεται ως η μετάβαση από μεθόδους παραγωγής μικρής κλίμακας στη μαζική παραγωγή που βασίζεται στην τεχνολογία και σε συναφείς κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές. Ξεκινώντας με την ατμοηλεκτρική ενέργεια μαζί με την εκβιομηχάνιση και την πρώτη βιομηχανική επανάσταση, οι είτε κοινωνικές, είτε βιομηχανικές αλλαγές συνεχίστηκαν με την ανάπτυξη της ηλεκτρικής ενέργειας, της γραμμής παραγωγής και της μαζικής παραγωγής στη δεύτερη βιομηχανική επανάσταση και με την ανάπτυξη των υπολογιστών και του αυτοματισμού στην τρίτη βιομηχανική επανάσταση. Ο υπολογιστής και ο αυτοματισμός, που πυροδότησαν την τρίτη βιομηχανική επανάσταση, η αυξημένη μηχανογράφηση, έχουν ως αποτέλεσμα την ψηφιοποίηση πολλών πεδίων, μεταξύ αυτών και της εκπαίδευσης. Ο Peters (2010) υποστήριξε ότι η χρήση του πρώτου σιδηροδρομικού και ταχυδρομικού συστήματος μαζί με την Βιομηχανοποίηση έλαβε χώρα ταυτόχρονα με τις πρώτες δοκιμές στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Σε αυτό το πλαίσιο, αυτή η νέα μορφή εκπαίδευσης και μάθησης βασίστηκε σε ορθολογικό σχεδιασμό, ιδεολογίες εκβιομηχάνισης, μηχανοποίηση, τεχνολογικές και οικονομικές εξελίξεις. Ο Peters (2010) συγκρίνει τη διαδικασία βιομηχανικής παραγωγής με τη δομή της ΕΞΑΕ, παρατηρώντας ότι ολόκληρη η γραμμή της παραγωγής από την πρώτη ύλη μέχρι το τελικό προϊόν εξορθολογίστηκε στη βιομηχανική διαδικασία και περιγραφικά, υπήρχαν ομοιότητες με τη δομή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Peters, 2010). Η θεωρία της εκβιομηχάνισης του Peters (2010), η οποία αποτελεί τη βάση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, διατυπώνει ομοιότητες μεταξύ της διαδικασίας βιομηχανικής παραγωγής, της δομής της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και της διαδικασίας διδασκαλίας-μάθησης, αναπτύσσοντας μια θεωρητική δομή στο πεδίο κατά την οποία η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι μια βιομηχανοποιημένη μορφή εκπαίδευσης (Peters, 2010). Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι ένα βιομηχανοποιημένο εκπαιδευτικό σύστημα και για τον Peters (2020), η εξ αποστάσεως εκπαίδευση πρέπει να ορίζεται και να υλοποιείται με διαφορετικούς τρόπους μέσα στο πλαίσιο της βιομηχανοποίησης.

Στο εκπαιδευτικό πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, η αυτονομία του εκπαιδευόμενου είναι ένα στοιχείο έρευνας από τη δεκαετία του 1970 (Moore, 1972, 1973). Η έννοια της αυτονομίας έχει χρησιμοποιηθεί σε πολλούς κλάδους όπως η φιλοσοφία, η πολιτική και η ιατρική. Η εννοιολογική προσέγγιση του όρου από διαφορετικές επιστήμες δίνει μια ποικιλία

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

ορισμών. Πιο συγκεκριμένα, ο όρος αυτονομία του εκπαιδευόμενου έχει την ικανότητα και την ικανότητα να αποφασίζει τι και πώς να μάθει κάτι. Διαχειρίζεται τη μάθησή του ενεργά, αναγνωρίζει και αξιολογεί τις μαθησιακές του ανάγκες, προσπαθεί να θέσει τους στόχους του, σχεδιάζει το περιεχόμενο και τον τρόπο και τον της μαθησιακής διαδικασίας του, παρακολουθεί και ελέγχει και το μαθησιακό του έργο και τελικά το αξιολογεί (Little, 1994).

Υπάρχουν πολλές θεωρητικές και εμπειρικές έρευνες για την αυτονομία του μαθητή στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση (Huang, 2002; Murphy, 2007; Saba & Shearer, 1994; Vasiloudis et al., 2015; White, 1995), προσπαθώντας είτε να την συλλάβουν, είτε να την μετρήσουν. Ο λόγος όντας απλός, αφορά το γεγονός ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, βασίζεται στην αρχή της αποτελεσματικής μάθησης στην οποία δεν είναι απαραίτητο ο εκπαιδευόμενος και ο εκπαιδευτής να βρίσκονται στην ίδια θέση και επομένως αυτός ο διαχωρισμός δημιουργεί ένα περιβάλλον μάθησης που επιβάλλει την αυτονομία του πρώτου (Giagli et al., 2010). Οι θεωρητικές προσεγγίσεις για την αυτονομία των εκπαιδευόμενων στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι πολλές (Anderson & Dron, 2011; Garrison, 2000) και κάποιες την ορίζουν ως ικανότητα ενώ άλλες ως ψυχολογική κατάσταση.

Ο Borje Holmberg (1995) καθιέρωσε μια θεωρία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης που αποτελεί μέρος της ευρύτερης κατηγορίας της θεωρίας της επικοινωνίας. Η θεωρία του Holmberg περιλαμβάνει τη συνεργασία, την αλληλεπίδραση και τη δημιουργία κοινότητας ως μέρος της αποτελεσματικότητας της διδασκαλίας. Η θεωρία του Holmberg περιλαμβάνει υποθέσεις όπως ότι η βάση της διδασκαλίας είναι η αλληλεπίδραση μεταξύ των εκπαιδευόμενων, το κίνητρο τους επηρεάζεται από τη μαθησιακή ευχαρίστηση, η μαθησιακή ευχαρίστηση επηρεάζεται από τη συναισθηματική προσκόλληση και την προσωπική σχέση του εκπαιδευόμενου, η συμμετοχή τους στη λήψη των αποφάσεων σχετικά με τις σπουδές τους η οποία με την σειρά τους επηρεάζουν θετικά τα κίνητρα τους. Σε αυτό το πλαίσιο η μάθηση διευκολύνεται από τα ισχυρά κίνητρα του εκπαιδευόμενου, η αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας αντιπροσωπεύεται από την εκμάθηση του υλικού που έχει διδαχθεί και η ευκολία πρόσβασης στο περιεχόμενο υποστηρίζουν τα κίνητρα και τη μαθησιακή ευχαρίστηση. Ο Holmberg (1995) αναγνωρίζει ότι η θεωρία του αποτελείται απλώς από υποθέσεις που μπορούν να ελεγχθούν και δεν καλύπτουν κάθε πτυχή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Ουσιαστικά η θεωρία του βασίζεται σε οκτώ ιδέες:

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

1. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση εξυπηρετεί μια ετερογενή ομάδα εκπαιδευόμενων που δε θέλει να χρησιμοποιήσει τη διδασκαλία πρόσωπο με πρόσωπο.
2. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση προάγει ανεξαρτησία και την ελευθερία επιλογής των εκπαιδευόμενων. Οι εκπαιδευόμενοι δεν είναι πλέον προσηλωμένοι στις αποφάσεις των άλλων σχετικά με το χρόνο και τον τόπο.
3. Η κοινωνία επωφελείται από τις διατάξεις της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στους τομείς των ελεύθερων σπουδών και της επαγγελματικής κατάρτισης.
4. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι επίσης σημαντική για τη δια βίου μάθηση και την ισότητα και την ελεύθερη πρόσβαση στη μάθηση.
5. Η μάθηση που περιλαμβάνει γνωστικές δεξιότητες, γνωστική γνώση, συναισθηματική μάθηση και ορισμένες ψυχοκινητικές δεξιότητες παρέχεται αποτελεσματικά μέσω της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.
6. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση καθοδηγείται και υποστηρίζεται από επικοινωνία που δεν είναι συνεχόμενη και βασίζεται σε προπαρασκευασμένο υλικό μαθημάτων.
7. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι ανοιχτή σε όλους τους τρόπους μάθησης, συμπεριλαμβανομένης του γνωστικού, του συμπεριφοριστικού, του κονστρουκτιβιστικού, κ.λπ.
8. Οι προσωπικές σχέσεις, η μαθησιακή ευχαρίστηση και η ενσυναίσθηση βρίσκονται στο επίκεντρο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Holmberg, 1995).

Από τη σκοπιά του Keegan (2013), η ερμηνεία των θεωριών της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μπορεί κάλλιστα να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι είναι μια εκπαίδευση με πιο βιομηχανοποιημένη μορφή εκπαίδευσης σε σχέση με την παραδοσιακή εκπαίδευση που η αλληλεπίδραση γίνεται πρόσωπο με πρόσωπο. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι απουσιάζουν άλλες πτυχές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, όπως η ανεξαρτησία και η αυτονομία, η αλληλεπίδραση και η επικοινωνία. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, σε ερμηνευτικό επίπεδο και βασισμένη στις κλασικές θεωρίες, μπορεί έτσι να εκληφθεί ως μια συστηματικά σχεδιασμένη προσπάθεια. Τα συστατικά μιας τέτοιας προσπάθειας περιλαμβάνουν διδακτική εργασία καθώς σχετίζεται με δραστηριότητες διδασκαλίας-μάθησης και την επιλογή των μαθητών, συμπεριλαμβανομένης της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας των μαθητών, της

εποπτείας, της καθοδήγησης και της υποστήριξης. Είναι σημαντικό όλα αυτά και άλλα σχετικά στοιχεία να θεσπίζονται μέσα σε ένα πλαίσιο φυσικής απόστασης και συχνά με βάση ένα ασύγχρονο χρονικό πλαίσιο. Σε ερμηνευτικό επίπεδο, αυτό απαιτεί γεφύρωση του χάσματος χωροχρόνου χρησιμοποιώντας κάποια μορφή τεχνολογίας, καθώς και μορφές κειμένων και μέσων.

Η θεωρία ολοκλήρωσης του Keegan (2013) βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε πτυχές της αμφίδρομης επικοινωνίας. Ωστόσο, έχει επίσης εν μέρει τις ρίζες του στην έννοια του Peters (2010) για την απόσταση ως εμπόδιο που μπορεί να ξεπεραστεί χρησιμοποιώντας τεχνολογίες και διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Η υπέρβαση των φραγμών για την ενίσχυση της σχέσης μεταξύ των φορέων μέσω της τεχνολογίας θεωρείται από τον Keegan (2013) ως επανένταξη των δραστηριοτήτων διδασκαλίας-μάθησης. Ο Keegan (2013) παρέχει μια ανάλυση των θεωριών της κλασικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και διατυπώνει μια νέα εκτεταμένη θεωρία που βασίζεται στα ακόλουθα στοιχεία:

- (i) Ο ιονεί μόνιμος διαχωρισμός εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας της μάθησης,
- (ii) Η επιρροή του εκπαιδευτικού οργανισμού στον σχεδιασμό και την προπαρασκευή του διδακτικού υλικού, στην υποστήριξη των εκπαιδευόμενων με την παροχή κατάλληλων υπηρεσιών,
- (iii) Η χρήση τεχνικών μέσων - έντυπων, ήχου, βίντεο ή υπολογιστή - για την αλληλεπίδραση εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου και την μεταφορά του περιεχόμενου του μαθήματος,
- (iv) Η δυνατότητα αμφίδρομης επικοινωνίας ώστε ο εκπαιδευόμενος να επωφεληθεί από αυτήν ώστε να μπορεί να ξεκινήσει διάλογο, και
- (v) Η απουσία της μαθησιακής ομάδας σε σχεδόν μόνιμη βάση σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας της μάθησης.

Ο Keegan (2013) ισχυρίζεται ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση απαιτεί δραστηριότητες παρόμοιες με εκείνες της εκπαιδευτικής διαδικασίας πρόσωπο με πρόσωπο. Μια θεωρητική δομή για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση που εστιάζει στην επανένταξη των διδακτικών πράξεων μέσω των οποίων η μάθηση συνδέεται με το μαθησιακό υλικό μπορεί να αντισταθμίσει κατά κάποιο τρόπο την τοποθεσία των εκπαιδευόμενων, προκαλώντας την έλλειψη οπτικής επαφής που είναι τόσο σημαντική στην εκπαίδευση (Keegan, 2013).

Το κέντρο της θεωρίας επικοινωνίας και ελέγχου του εκπαιδευόμενου του Garrison (1993) είναι ο δεσμός μεταξύ της τεχνολογίας και της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης. Ο Garrison (2000) προτείνει ότι το επίκεντρο της θεωρίας της ΕΞΑΕ θα πρέπει να είναι η κατανόηση των διεργασιών διδασκαλίας-μάθησης που συμβαίνουν εξ αποστάσεως μέσω της χρήσης μιας σειράς μεθόδων και τεχνολογιών. Υποστηρίζει ότι οι θεωρίες της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης πρέπει να αντικατοπτρίζουν τη συνεργατική διδασκαλία-μάθηση, η οποία επικεντρώνεται σε προσαρμοστικές συναλλαγές. Ως εκ τούτου, ο Garrison προτείνει την αλλαγή από τις κλασικές θεωρίες της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης που εστιάζουν στις οργανωτικές και δομικές πτυχές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε μια που εστιάζει στη συναλλακτική διδασκαλία και τις διαδικασίες μάθησης. Οι κεντρικές έννοιες της θεωρίας επικοινωνίας και ελέγχου του Garrison (1993) είναι η εκπαιδευτική συναλλαγή, ο έλεγχος των εκπαιδευόμενων και η επικοινωνία. Αυτές οι τρεις έννοιες υποστηρίζονται από τη διευκόλυνση των εκπαιδευτικών συναλλαγών και επηρεάζονται από τις θεωρίες επικοινωνίας. Η θεωρία του Garrison για την επικοινωνία και τον έλεγχο των μαθητών περιέχει επίσης παρόμοια στοιχεία με εκείνα στη θεωρία της συναλλακτικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης του Moore (1972, 1973). Ο Garrison (1993) αναφέρει ότι η εκπαιδευτική συναλλαγή βασίζεται στην αναζήτηση κατανόησης και γνώσης μέσω διαλόγου και συζήτησης και, ως εκ τούτου, απαιτεί αμφίδρομη επικοινωνία ανάμεσα στον εκπαιδευτή και τον εκπαιδευόμενο. Η πρόταση είναι να διαχειρίζεται μια αμφίδρομη επικοινωνία με τρόπο ώστε ο έλεγχος της συναλλαγής διδασκαλίας-μάθησης να γίνεται αντικείμενο διαπραγμάτευσης μεταξύ του συντονιστή της μάθησης και του εκπαιδευόμενου και θα πρέπει να υποστηρίζεται από την κατάλληλη τεχνολογία.

Η θεωρία του διαλόγου των Verduin & Clark (1991) είναι μια τρισδιάστατη θεωρία της ΕΞΑΕ που βασίζεται στις κλασικές θεωρίες της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Χρησιμοποιεί κυρίως τη συναλλακτική θεωρία της απόστασης του Moore και τη θεωρία ολοκλήρωσης διδασκαλίας-μάθησης του Keegan. Οι τρεις διαστάσεις είναι οι εξής:

- **Διάσταση διαλόγου/υποστήριξης**, η οποία εστιάζει στον διάλογο. Με αυτή την έννοια, ο «διάλογος» χρησιμοποιείται ως πλήρης υποστήριξη προς όφελος του εξ αποστάσεως μαθητευόμενου. Εν ολίγοις, ο διάλογος είναι η κύρια δραστηριότητα που εξασφαλίζει πλήρη υποστήριξη (Verduin & Clark, 1991).

- **Διάσταση δομής/εξειδικευμένης ικανότητας** ως οριστική δομή της τυπικότητας του αντικειμένου. Οι Verduin & Clark(1991) υποστηρίζουν ότι ορισμένα γνωστικά αντικείμενα ή μαθησιακά θέματα μπορεί να είναι βασικά και επομένως απαιτούν μόνο μια ελάχιστη δομή. Αντίθετα, ένα άλλο θέμα μπορεί να απαιτεί υψηλή δομή. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τους κλάδους μάθησης στους οποίους μπορεί να απαιτούνται πολλά χρόνια μελέτης προτού ο εκπαιδευόμενος είναι αρκετά ικανός να θέσει στόχους και μεθόδους μελέτης ή να λάβει μέρος στην αξιολόγηση (Verduin & Clark, 1991).
- **Διάσταση γενικής ικανότητας/αυτοκατεύθυνσης.** Αυτή η διάσταση διαφοροποιεί μεταξύ των κατάλληλων επιπέδων αυτοκατεύθυνσης ή αυτονομίας και της αξιολόγησης της γενικής ικανότητας του μαθητευόμενου, για να εξακριβωθεί σε ποιο βαθμό έχει δοθεί η κατάλληλη δομή και διάλογος στον εκπαιδευόμενο (Verduin & Clark, 1991).

Οι Verduin & Clark (1991) προτείνουν ότι αυτές οι τρεις διαστάσεις μπορεί να σχηματίσουν μια συνέχεια που επιτρέπει διαφορετικούς συνδυασμούς. Αντιλαμβάνονται τον συνδυασμό ως κατάλληλο για τις περισσότερες μορφές εξ αποστάσεως εκπαίδευσης που βασίζονται σε προβλήματα.

Οι Keegan, Garrison και Verduin και Clark συνέβαλαν καθοριστικά στη διεύρυνση των ορίων των θεωριών της κλασικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Όπως θα περίμενε κανείς, ο ταχέως εξελισσόμενος τομέας της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης από τη δεκαετία του 1980 προκάλεσε πολλές περισσότερες ερμηνείες των κλασικών θεωριών της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Για παράδειγμα, ο Rumble (1989) παρείχε μια ευρεία ανάλυση των δομών της απόστασης και του ανοίγματος, αντίστοιχα. Ο Perraton (1987) προώθησε μια θεωρία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης που εστιάζει στη διδασκαλία, τη διοίκηση και την αξιολόγηση ως τρία αλληλένδετα συστήματα. Οι Evans & Nation (1989) προσδιόρισαν τον διάλογο ως την πεμπτούσια της πρακτικής, της έρευνας και της θεωρίας στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Το κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον στο οποίο λαμβάνει χώρα η εξ αποστάσεως εκπαίδευση αναδεικνύεται ως σημαντικός τομέας για την οικοδόμηση θεωρίας και την έρευνα. Οι θεωρητικοί εξετάζουν πώς τα κίνητρα, οι στάσεις, η διδασκαλία και η μάθηση επηρεάζονται από το κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον. Οι Evans & Nation (1992) συνεισφέρουν μερικά από τα πιο στοχαστικά και διορατικά σχόλια για την οικοδόμηση

θεωρίας όταν προτείνουν να εξεταστούν ευρύτερα κοινωνικά και ιστορικά πλαίσια στις προσπάθειές να υπάρξει επέκταση από τις προηγούμενες στενές απόψεις των θεωριών στην ανοιχτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Προτρέπουν προς την αποδόμηση του διδακτικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και προς την οικοδόμηση μιας κριτικής προσέγγισης που, σε συνδυασμό με την ενσωμάτωση θεωριών από ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών, μπορεί να εμπλουτίσει την οικοδόμηση θεωρίας στο πεδίο.

Κρίνεται ιδιαίτερος σημαντικό να διερευνηθεί το κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο σε περιβάλλοντα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης όπου διαμεσολαβείται η επικοινωνιακή διαδικασία και όπου δημιουργούνται κοινωνικά περιβάλλοντα που είναι πολύ διαφοροποιημένα από τα παραδοσιακά. Οι Spears & Lea (1992) τονίζουν τη σημασία της μελέτης του κοινωνικού περιβάλλοντος για την κατανόηση της επικοινωνίας μέσω υπολογιστή. Οι Feenberg & Bellman (1990) προτείνουν ένα μοντέλο κοινωνικού παράγοντα για την εξέταση περιβαλλόντων δικτύωσης υπολογιστών που δημιουργούν εξειδικευμένα ηλεκτρονικά κοινωνικά περιβάλλοντα για μαθητές και συνεργάτες που εργάζονται σε ομάδες. Η επικοινωνία μέσω υπολογιστή επιχειρεί να μειώσει τα πρότυπα διακρίσεων παρέχοντας ισότητα στην κοινωνική αλληλεπίδραση μεταξύ των μετεχόντων που μπορεί να διατηρούν την ανωνυμία τους ως προς το φύλο, τη φυλή και τα φυσικά τους χαρακτηριστικά. Ωστόσο, υπάρχουν ενδείξεις ότι ο παράγοντας της κοινωνικής ισότητας μπορεί να μην επεκταθεί, για παράδειγμα, σε συμμετέχοντες που δεν είναι καλοί συγγραφείς αλλά που πρέπει να επικοινωνούν κυρίως σε μορφή κειμένου. Η αντίληψη της πολιτισμικής ουδετερότητας της τεχνολογίας είναι διαδεδομένη ευρέως και μπορεί εύκολα να χρησιμοποιηθεί σε ποικίλες ρυθμίσεις. Ωστόσο, τα μέσα ενημέρωσης, τα υλικά και οι υπηρεσίες συχνά μεταφέρονται ακατάλληλα χωρίς να δίνεται προσοχή στο κοινωνικό περιβάλλον ή στην τοπική κουλτούρα των αποδεκτών (McIsaac, 1993). Οι δραστηριότητες μάθησης που βασίζονται στην τεχνολογία χρησιμοποιούνται συχνά χωρίς προσοχή στον αντίκτυπο στο τοπικό κοινωνικό περιβάλλον.

Ένας ιδιαίτερα σημαντικός κοινωνικός παράγοντας στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση που έχει μελετηθεί προηγουμένως από ερευνητές επικοινωνίας, θεωρείται η κοινωνική παρουσία, ο βαθμός στην ουσία κατά τον οποίο το άτομο νοιώθει κοινωνικά παρόν σε μια διαμεσολαβούμενη κατάσταση ή ο βαθμός κατά τον οποίο το άτομο γίνεται αντιληπτό ως υπαρκτό πρόσωπο στη διαμεσολαβούμενη επικοινωνία. Η κοινωνική παρουσία

περιγράφεται ως ένα κατασκεύασμα που περιλαμβάνει μια σειρά εννοιών που σχετίζονται με τον βαθμό της διαπροσωπικής επαφής. Η έννοια της «οικειότητας» των Argyle και Dean το 1965 και η έννοια της «αμεσότητας», των Wiener και Mehrabian το 1968 (αναφέρεται στο Short et al., 1976), είναι δυο έννοιες σχετικές με την κοινωνική παρουσία. Οι Short et al. (1976) προτείνουν ότι η κοινωνική παρουσία του μέσου επικοινωνίας συνεισφέρει στο επίπεδο της οικειότητας που εξαρτάται από ορισμένους παράγοντες όπως της φυσικής απόστασης, της οπτικής επαφής και του χαμόγελου.

Από την άλλη πλευρά, το μέτρο της ψυχολογικής απόστασης που θέτει ένας επικοινωνιακός ανάμεσα στον εαυτό του και στο αντικείμενο επικοινωνίας του είναι η αμεσότητα. Ένα άτομο μπορεί να μεταφέρει την αμεσότητα ή τη μη αμεσότητα μη λεκτικά (σωματική εγγύτητα, τυπικότητα ενδυμασίας και έκφραση του προσώπου) καθώς και προφορικά. Η αμεσότητα ενισχύει την κοινωνική παρουσία. Επομένως, σύμφωνα με το επιχείρημα των Short et al. (1976), η κοινωνική παρουσία είναι τόσο παράγοντας του μέσου, όσο και παράγοντας των επικοινωνιών και η παρουσία τους σε μια αλληλουχία αλληλεπίδρασης.

Συζητώντας τον ρόλο της κοινωνικής παρουσίας στη διαδικτυακή μάθηση, οι McIsaac & Gunawardena (1996) παρατηρούν ότι μπορεί να συνδεθεί με το ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένων των κινήτρων, της αλληλεπίδρασης, της ομαδικής συνοχής, της λεκτικής και μη λεκτικής επικοινωνίας και της κοινωνικής ισότητας.

Ένας αριθμός ερευνητικών μελετών έχει διεξαχθεί γύρω από τα ζητήματα σχεδιασμού υλικού μαθημάτων για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Μια σύντομη ανασκόπηση της βιβλιογραφίας αποκαλύπτει ότι η ανησυχία που εκφράζεται συχνότερα σε μαθήματα που έχουν σχεδιαστεί για μαθητές εξ αποστάσεως έχει να κάνει με την παροχή στον εκπαιδευόμενο με επαρκή ανατροφοδότηση (McCleary & Eagan, 1989). Η ανατροφοδότηση των μαθητών αναφέρεται ως ένα από τα πέντε πιο σημαντικότερα ζητήματα στο σχεδιασμό και τη διδασκαλία μαθημάτων και αναγνωρίζεται από τον Howard (1987) ως το πιο σημαντικό στοιχείο στο μοντέλο του για τον αποτελεσματικό σχεδιασμό μαθημάτων. Άλλα σημαντικά ζητήματα που σχετίζονται με το σχεδιασμό μαθημάτων είναι ο αποτελεσματικός εκπαιδευτικός σχεδιασμός, η επιλογή των κατάλληλων μέσων με βάση τις εκπαιδευτικές ανάγκες, η βασική αξιολόγηση και η προγραμματική αναζήτηση. Οι McCleary & Eagan (1989) εξέτασαν το σχεδιασμό μαθημάτων και διαπίστωσαν ότι το δεύτερο και το τρίτο μάθημά τους έλαβαν υψηλότερες βαθμολογίες ως αποτέλεσμα της βελτίωσης τριών

στοιχείων του σχεδιασμού μαθημάτων, ένα από τα οποία ήταν η ανατροφοδότηση. Σε μια ανασκόπηση της έρευνας, ο Dwyer (1991) προτείνει τη χρήση παραδειγμάτων διδακτικής συνέπειας/συνοχής κατά το σχεδιασμό υλικού εκπαίδευσης εξ αποστάσεως προκειμένου να συνδυαστεί το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού με το επίπεδο ικανότητας των μαθητών.

Τα μαθήματα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης έχουν σχεδιαστεί για να βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε οπτικό υλικό για να διατηρήσουν το ενδιαφέρον των μαθητών. Η ταινία, το βίντεο και η ακίνητη φωτογραφία δεν θα πρέπει πλέον να θεωρούνται ουδέτεροι φορείς πληροφοριών. Σε ένα σημαντικό έργο, οι Hlynka & Belland (1991) διερευνούν την κριτική έρευνα στον τομέα της εκπαιδευτικής τεχνολογίας ως ένα τρίτο παράδειγμα, εξίσου σημαντικό με τις ποιοτικές και ποσοτικές προοπτικές. Αυτή η συλλογή δοκιμίων ενθαρρύνει τους εκπαιδευτικούς σχεδιαστές να εξετάσουν ζητήματα στα εκπαιδευτικά μέσα και την τεχνολογία χρησιμοποιώντας παραδείγματα που προέρχονται από τις ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες, την κοινωνιολογία και την ανθρωπολογία. Η εξέταση θεμάτων που αφορούν τη χρήση της τεχνολογίας είναι ιδιαίτερα σημαντική κατά τον σχεδιασμό μαθημάτων για εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που είναι ιδιαίτερα κρίσιμοι και πρέπει να ληφθούν υπόψη. Προκειμένου να διακριθούν τα χαρακτηριστικά των τεχνολογιών επικοινωνιών που χρησιμοποιούνται επί του παρόντος στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, είναι απαραίτητο να υιοθετηθεί ένα σύστημα ταξινόμησης, αν και οποιοδήποτε σύστημα ταξινόμησης μπορεί να μην παραμένει επίκαιρο για πολύ καιρό με τη συνεχή ανάπτυξη νέων τεχνολογιών.

Έχουν αναπτυχθεί αρκετά μοντέλα ταξινόμησης για να περιγράψουν τις τεχνολογίες που αξιοποιούνται στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Σε μια πρώιμη προσπάθεια ταξινόμησης των μέσων που χρησιμοποιούνται στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ο Bates (1993) σημείωσε ότι πρέπει να υπάρχουν δύο διακρίσεις. Το πρώτο είναι ότι είναι σημαντικό να γίνει διάκριση μεταξύ «μέσων» και «τεχνολογίας». Τα μέσα είναι είδη επικοινωνίας που συνδέονται με καθορισμένους τρόπους αναπαράστασης της γνώσης. Επομένως, κάθε μέσο έχει τον δικό του μοναδικό τρόπο παρουσίασης της γνώσης και οργάνωσης της που αντικατοπτρίζεται σε συγκεκριμένες μορφές ή στυλ παρουσίασης. Ο Bates (1993) σημειώνει ότι στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, τα τέσσερα πιο σημαντικότερα μέσα είναι: το κείμενο, ο ήχος, η τηλεόραση και οι υπολογιστές. Ωστόσο, τα μέσα μπορούν συνήθως να μεταφερθούν από

περισσότερες από μία τεχνολογίες. Η δεύτερη διάκριση είναι αυτή μεταξύ πρωταρχικά μονόδρομων και κυρίως αμφίδρομων τεχνολογιών. Οι μονόδρομες τεχνολογίες δεν παρέχουν ευκαιρίες για αλληλεπίδραση, ενώ οι αμφίδρομες τεχνολογίες την αλληλεπίδραση ανάμεσα σε μαθητές και εκπαιδευτές και ανάμεσα στους ίδιους τους εκπαιδευόμενους.

Όσον αφορά την εξ αποστάσεως διδασκαλία και μάθηση, τρία χαρακτηριστικά έχουν αποδειχθεί ως κρίσιμα για τη βελτιστοποίηση της μελέτης: (α) η αποτελεσματικότητα του μέσου να προσεγγίζει και να παρέχει πρόσβαση σε όλους τους μαθητές ή να παρέχει, (β) η ευελιξία του μέσου, και (γ) την ικανότητα αμφίδρομης επικοινωνίας του μέσου (Willen, 1988). Όποιο και αν είναι το σύστημα ταξινόμησης που χρησιμοποιείται για την περιγραφή των τεχνολογιών, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη έξι σημαντικά χαρακτηριστικά κατά την υιοθέτηση και χρήση αυτών των τεχνολογιών για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση:

1. Παράδοση και πρόσβαση — ο τρόπος κατά τον οποίο η τεχνολογία κατανέμει το εκπαιδευτικό υλικό σε μαθητές εξ αποστάσεως και την τοποθεσία στην οποία διανέμεται: σπίτια, τόποι εργασίας ή τοπικά κέντρα μελέτης. Η πρόσβαση των μαθητών στις τεχνολογίες προκειμένου να συμμετάσχουν στη μαθησιακή διαδικασία είναι σημαντικός παράγοντας.
2. Έλεγχος—ο βαθμός με τον οποίο ο εκπαιδευόμενος έχει τη διαχείριση του μέσου (ο βαθμός με τον οποίο το μέσο προσφέρει ευελιξία παρέχοντας τη δυνατότητα στους μαθητές να το χρησιμοποιούν στο χρόνο, τον τόπο και με τον τρόπο που τους ταιριάζει καλύτερα). Για παράδειγμα, η χρήση βιντεοκασέτας πλεονεκτεί έναντι μιας τηλεοπτικής εκπομπής διότι οι μαθητές μπορούν να «ελέγχουν» τον προγραμματισμό χρησιμοποιώντας τις λειτουργίες διακοπής, επαναφοράς, επανάληψης και γρήγορης προώθησης για να προχωρώντας με τον δικό τους ρυθμό. Οι βιντεοκασέτες είναι επίσης ένα πολύ ευέλικτο μέσο που επιτρέπει στους μαθητές να χρησιμοποιούν τις κασέτες σε χρόνο που κρίνουν ότι τους ταιριάζει.
3. Αλληλεπίδραση—ο βαθμός στον οποίο η τεχνολογία διασφαλίζει την αλληλεπίδραση (αμφίδρομη επικοινωνία) μεταξύ του δασκάλου και του μαθητών αλλά και των μαθητών μεταξύ τους. Οι τεχνολογίες που αξιοποιούνται για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση μπορούν να ταξινομηθούν ως μονόδρομες τεχνολογίες μετάδοσης ή αμφίδρομες διαδραστικές τεχνολογίες. Οι τεχνολογίες που εξυπηρετούν την αμφίδρομη αλληλεπίδραση δύναται να ταξινομηθούν είτε ως σύγχρονες (επικοινωνία επί πραγματικού χρόνου) είτε ως ασύγχρονες (επικοινωνία με καθυστέρηση χρόνου). Η ηχητική τηλεδιάσκεψη, η τηλεδιάσκεψη με

ακουστικά γραφικά, η τηλεδιάσκεψη με βίντεο, η διαδραστική τηλεόραση και η συνομιλία με υπολογιστή σε πραγματικό χρόνο όταν συνδέονται δύο ή περισσότεροι υπολογιστές, ώστε οι συμμετέχοντες να μπορούν να συνομιλούν μεταξύ τους ταυτόχρονα, είναι σύγχρονες τεχνολογίες που επιτρέπουν αμφίδρομη σε πραγματικό χρόνο επικοινωνία.

4. Συμβολικά (ή οπτικοακουστικά) χαρακτηριστικά του μέσου. Ο Salomon (1979) διακρίνει τρία είδη συστημάτων συμβόλων: το εικονικό, το ψηφιακό και το αναλογικό. Η εικονική αναπαράσταση είναι αποτέλεσμα των εικονικών συστημάτων. Το νόημα σε γραπτή γλώσσα τα μαθηματικά σύμβολα και η μουσική σημειογραφία μεταφέρονται από τα ψηφιακά συστήματα, και τα αναλογικά συστήματα αποτελούνται από συνεχή στοιχεία τα οποία ωστόσο έχουν αναδιοργανωθεί νόημα και μορφές, όπως η ποιότητα φωνής, η εκτελεσμένη μουσική και ο χορός. Στα πολυμέσα ή την τηλεόραση, για παράδειγμα, χρησιμοποιούνται και τα τρία συστήματα κωδικοποίησης για τη μεταφορά μηνυμάτων. Ο Salomon (1979) παρατηρεί ότι είναι το σύστημα συμβόλων που ενσωματώνει ένα μέσο και όχι τα άλλα χαρακτηριστικά του που μπορεί να σχετίζονται πιο άμεσα με τη γνώση και τη μάθηση.

5. Η κοινωνική παρουσία που δημιουργεί το μέσο. Τα συστήματα τηλεπικοινωνιών, ακόμη και αμφίδρομα συστήματα βίντεο και ήχου που επιτρέπουν τη μετάδοση εκφράσεων του προσώπου και χειρονομιών, δημιουργούν κοινωνικά κλίματα πολύ διαφορετικά από την παραδοσιακή τάξη. Οι Short et al. (1976) ορίζουν την κοινωνική παρουσία ως ο βαθμός εξέχουσας σημασίας του άλλου υποκειμένου στην αλληλεπίδραση και η συνακόλουθη πρωτίστης σημασίας των διαπροσωπικών σχέσεων. Αυτό σημαίνει τον βαθμό στον οποίο το άτομο γίνεται αντιληπτό ως «υπαρκτό πρόσωπο» στη διαμεσολαβούμενη επικοινωνία. Η κοινωνική παρουσία δύναται να μεταδοθεί τόσο από το μέσο αλλά και από τα άτομα που εμπλέκονται στη χρήση του μέσου για αλληλεπίδραση (οι εκπαιδευτικοί που εξανθρωπίζουν το κλίμα της τάξης μπορεί να μεταφέρουν υψηλότερο βαθμό κοινωνική παρουσία από αυτούς που δεν το κάνουν).

6. Η διεπαφή ανθρώπου και μηχανής για μια συγκεκριμένη τεχνολογία που λαμβάνει υπόψη τον τρόπο διασύνδεσης του εξοπλισμού με τους τελικούς χρήστες. Ο εκπαιδευόμενος πρέπει να αλληλεπιδράσει με τη διεπαφή ή το τεχνολογικό μέσο προκειμένου να αλληλεπιδράσει με το περιεχόμενο, τον εκπαιδευτή και άλλους μαθητές. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει μια δραστηριότητα, όπως η χρήση πληκτρολογίου για αλληλεπίδραση με έναν ιστό σε επιφάνεια. Με την ταχεία ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών τηλεπικοινωνιών, η εργονομία ή ο

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

σχεδιασμός διεπαφών ανθρώπου-μηχανής έχει γίνει ένας σημαντικός τομέας έρευνας και ανάπτυξης στον ευρύτερο τομέα έρευνας που σχετίζεται με τον ανθρώπινο παράγοντα. Τα είδη διεπαφών που χρησιμοποιεί η τεχνολογία έχουν επιπτώσεις στο είδος της εκπαίδευσης ή του προσανατολισμού που πρέπει να προσφερθούν τόσο σε δασκάλους όσο και σε μαθητές προκειμένου να είναι επαρκείς χρήστες του μέσου.

Κεφάλαιο 2. Η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση

2.1. Οι συνέπειες της αναγκαστικής μετάβασης

Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα έπρεπε να προσαρμοστούν στους περιορισμούς που δημιουργήθηκαν από την πανδημία COVID-19. Η πανδημία όμως αποτέλεσε ευκαιρία εφαρμογής της σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε χώρες που δεν είχε χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν (Basilaia & Knavadze, 2020). Μια σειρά εφαρμογών, πλατφορμών και εκπαιδευτικών πόρων δρομολογήθηκαν για την υποστήριξη μαθητών, εκπαιδευτικών, γονέων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και διευθυντών σχολείων, στοχεύοντας στη διευκόλυνση της διαδικασίας σπουδών των μαθητών, την παροχή κοινωνικής υποστήριξης και διευκόλυνση της αλληλεπίδρασης κατά το κλείσιμο των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Τα διαδικτυακά μαθήματα σχεδιάστηκαν αρχικά με τη μορφή διδακτικού υλικού σε μια τάξη, μεταδόθηκαν και αποθηκεύτηκαν με τη βοήθεια της τεχνολογίας, εξασφαλίζοντας την πρόσβαση των μαθητών στο υπόδειγμα αργότερα και επανειλημμένα. Οι μαθητές φαίνεται να εκτιμούν αυτή τη μορφή επειδή έχουν τη δυνατότητα εύκολης πρόσβασης στις πληροφορίες. Τα διαδικτυακά μαθήματα απαιτούν επίσης περισσότερη πειθαρχία από τους μαθητές.

Στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19, η ξαφνική και αναγκαστική διαδικασία μετάβασης από την παραδοσιακή εκπαίδευση στην εξ αποστάσεως είχε αρνητικές επιπτώσεις στην προετοιμασία των μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ειδικά αυτών που προετοιμάζονταν για εισαγωγή στα πανεπιστήμια (Dorn et al., 2020). Αυτά τα αποτελέσματα δημιουργήθηκαν από προβλήματα πρόσβασης στην τεχνολογία και τα δίκτυα του διαδικτύου και από τη μειωμένη ποιότητα της διδασκαλίας.

2.2. Αίσθημα ικανοποίησης των μαθητών

Έχει αναφερθεί σημαντική σχέση μεταξύ του βαθμού στον οποίο οι μαθητές νιώθουν άνετα χρησιμοποιώντας το Διαδίκτυο και το γενικό αίσθημα ικανοποίησής τους από την εμπειρία που τους προσφέρει. Η έρευνα έχει αποδείξει ότι η πρόοδος στην τεχνολογία της πληροφορίας και η εξέλιξη των υπολογιστών επηρεάζουν θετικά την προσέγγιση των μαθητών στη μάθηση σε σύγχρονα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα (Gan & Li, 2018). Οι κινητές

συσκευές και η εύκολη πρόσβαση στο Διαδίκτυο έχουν αλλάξει το πρότυπο της επικοινωνίας στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος. Τα κοινωνικά δίκτυα που χρησιμοποιούνται στην καθημερινή ζωή μπορούν να επιφέρουν αλλαγές στις μεθόδους διδασκαλίας και να προκαλέσουν βελτιώσεις διεγείροντας και εμπλέκοντας τους μαθητές στη μαθησιακή διαδικασία (Gan & Li, 2018).

Σύμφωνα με τους Kebritchi et al. (2017), η υποστήριξη των μαθητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, προϋποθέτει την προηγούμενη εκπαίδευση σε τεχνικές δεξιότητες για την αποτελεσματική χρήση των υπολογιστών και του διαδικτύου. Άλλοι παράγοντες είναι επίσης σημαντικοί, όπως: η αντίληψη των μαθητών και η στάση τους απέναντι στο διαδίκτυο, το επίπεδο γνώσης των Αγγλικών και ο τρόπος που οι μαθητές διαχειρίζονται το χρόνο τους. Η επιτυχία της διαδικτυακής εκπαίδευσης δίνεται από τις διαστάσεις που προτείνουν οι Ghaderizafreh & Hoover (2018): κίνητρα μάθησης, αυτοκατευθυνόμενη μάθηση, ποιότητα υπολογιστών και διαδικτύου, αποτελεσματικότητα της διαδικτυακής επικοινωνίας και έλεγχος των μαθητών.

Η πρόκληση της μεταφοράς περιεχομένου από μια παραδοσιακή μορφή διδασκαλίας σε μια διαδικτυακή μορφή δημιουργεί ορισμένα προβλήματα και υπάρχουν διαφορές στην αντίληψη (Kebritchi et al., 2017). Έτσι, οι μαθητές θεωρούν τα διαδικτυακά μαθήματα αναποτελεσματικά λόγω των επιπτώσεων που δημιουργούνται από την εξ αποστάσεως εκπαίδευση: περιορισμένη αλληλεπίδραση με το σχολικό περιβάλλον και τους συμμαθητές και αυξημένη αλληλεπίδραση με την τεχνολογία (Anderson et al., 2011). Το διδακτικό προσωπικό αντιμετωπίζει προβλήματα όσον αφορά την παράδοση του περιεχομένου και το χαμηλότερο ενδιαφέρον των μαθητών λόγω της απουσίας συναντήσεων πρόσωπο με πρόσωπο, του χαμηλότερου ελέγχου στις ομάδες μαθητών και της εμπλοκής στη δυνατότητα διόρθωσης αυτών των καταστάσεων.

2.3. Οι επιπτώσεις στους εκπαιδευτικούς και τη μαθησιακή διαδικασία

Η πανδημία του COVID-19 έχει προκαλέσει άνευ προηγουμένου ζημιά στο εκπαιδευτικό σύστημα, ειδικά στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, και ειδικότερα στο διδακτικό προσωπικό, τον πιο κρίσιμο πόρο οποιουδήποτε εκπαιδευτικού ιδρύματος, που έχει να αντιμετωπίσει οικονομικές, σωματικές και ψυχικές προκλήσεις (Vu et al., 2020). Το εκπαιδευτικό

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

προσωπικό χρησιμοποιεί μεθόδους διδασκαλίας εικονικά, οι οποίες δεν επηρεάζονται από τις πρόσθετες απαιτήσεις που δημιουργούνται από το πλαίσιο της πανδημίας του κορωνοϊού. Κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα διαθέτει τα απαραίτητα εργαλεία για τη διαμόρφωση μιας εικονικής τάξης, ως προέκταση της πραγματικής τάξης. Ωστόσο, η ικανότητα προσαρμογής του διδακτικού προσωπικού στις νέες απαιτήσεις επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τη διαμόρφωση των εργασιακών δεξιοτήτων με τις νέες τεχνολογίες. Το διδακτικό προσωπικό που είχε πρόσβαση σε μαθήματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και ψηφιακούς πόρους είχε μικρότερο κίνδυνο δυσπροσαρμογής στις δυσκολίες που δημιουργούνται από τα διαδικτυακά μαθήματα και την εμπιστοσύνη να συνεχίσει τη διδασκαλία σύμφωνα με τις νέες συνθήκες. Στο πλαίσιο που δημιουργήθηκε από την πανδημία COVID-19, η απλούστερη επιλογή του διδακτικού προσωπικού ήταν να διδάσκουν τα μαθήματά τους μέσω βίντεο, είτε ζωντανά είτε ψηφιακά (Reimers et al., 2020).

Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί η συνέχεια της διδασκαλίας στο διαδικτυακό περιβάλλον, επομένως το διδακτικό προσωπικό πρέπει να αναπτύξει τις δικές του δεξιότητες για να μπορεί να εργάζεται σε εικονικά περιβάλλοντα υψηλής ποιότητας και τεχνολογικής πολυπλοκότητας, για τα οποία δεν απαιτείται απαραίτητα ειδική εκπαίδευση. Στην παραδοσιακή διδασκαλία η χρήση της γλώσσας του σώματος, οι εκφράσεις του προσώπου και τη φωνή του εκπαιδευτικού αποτελούν σημαντικά εργαλεία μάθησης. Η μετάβαση στα διαδικτυακά μαθήματα διδασκαλίας δημιούργησε περιορισμούς στα παραπάνω και ανέδειξε τη σημασία της έμφασης στη φωνή των εκπαιδευτικών και της μείωσης του λόγου που παρουσιάζεται στους μαθητές σχετικά με τις βασικές γνώσεις, χρησιμοποιώντας μικρότερο αριθμό λέξεων.

Το διδακτικό προσωπικό πρέπει να λαμβάνει υπόψη τρία στοιχεία κατά το σχεδιασμό του περιεχομένου των διαδικτυακών μαθημάτων: θεωρητικό υλικό, παιδαγωγική και τεχνολογία. Εάν αυτά τα στοιχεία συνδυάζονται τέλεια, εξασφαλίζουν αποτελεσματική και υψηλής ποιότητας διδασκαλία (Koehler et al., 2004). Η μετάδοση του περιεχομένου με τη βοήθεια της τεχνολογίας είναι πολύ πιο αποτελεσματική εάν το διδακτικό προσωπικό δημιουργήσει συνεργατικές, στοχαστικές δραστηριότητες και χαράξει σαφή κριτήρια σχετικά με την αξιολόγηση αφού αυτή πραγματοποιείται με τη βοήθεια ψηφιακών τεχνολογιών (Niess et al., 2013). Σύμφωνα με τους Kebritchi et al. (2017), η μετάβαση από τα παραδοσιακά μαθήματα στα διαδικτυακά μαθήματα απαιτεί στρατηγικές επανασχεδιασμού περιεχομένου

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

για την ενσωμάτωση της τεχνολογίας. Ο επανασχεδιασμός μαθημάτων μειώνει το κόστος και μπορεί να αυξήσει την ταχύτητα απομνημόνευσης των μαθητών.

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση έχει την ικανότητα να αλλάξει το εκπαιδευτικό σύστημα διευρύνοντας τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες, μεταλλάσσοντας τους πληθυσμούς των μαθητών και ενθαρρύνοντας την ανάπτυξη και εφαρμογή νέων παιδαγωγικών μεθόδων (Koehler et al., 2004; Platt et al., 2014), καθιστώντας τη μαθησιακή διαδικασία περισσότερο αξιόπιστη, αποτελεσματικότερη και με λιγότερο άγχος τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους μαθητές.

Οι Cross (2018) και Song et al. (2016) θεωρούν ότι η σχέση εκπαιδευτικού-μαθητή βασίζεται σε μια σειρά εμπειριών και προσδοκιών. Οι μαθητές εκτιμούν τους εκπαιδευτικούς που παρέχουν γρήγορη, μόνιμη και ανοιχτή ανατροφοδότηση, που παρέχουν γρήγορες απαντήσεις, που γνωρίζουν λεπτομερώς το περιεχόμενο των προγραμμάτων σπουδών και τις μεθόδους διδασκαλίας, που βοηθούν συνεχώς τους μαθητές στα στάδια προετοιμασίας και που έχουν θετική συμπεριφορά. Οι μαθητές θέλουν οι εκπαιδευτικοί τους να έχουν πρωτοβουλία, να κάνουν το πρώτο βήμα στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες, να προετοιμάζουν τους μαθητές για τα διαδικτυακά μαθήματα και να έχουν θετική συμπεριφορά, καθώς η υποστήριξη και η μοντελοποίηση που προσφέρουν συμβάλλουν στη μετέπειτα επιτυχία τους. Οι Mather & Sarkans (2018) εντόπισαν επίσης παράγοντες που δύναται να βελτιώσουν τη διαδικασία της μάθησης και την ικανοποίηση των μαθητών, όπως: η ταχύτητα των απαντήσεων των εκπαιδευτικών, η σαφήνεια των εργασιών και η εύκολη πρόσβαση στο περιεχόμενο. Στις διαδικτυακές δραστηριότητες μάθησης, οι μαθητές εκτιμούν την ευελιξία και την ευκολία. Ο Cross (2018) καταλήγει στο συμπέρασμα ότι όλο το διδακτικό προσωπικό, ανεξάρτητα από το επίπεδο εκπαίδευσης, θα πρέπει να δίνει μεγαλύτερη προσοχή στις αντιλήψεις των μαθητών και να τις λαμβάνει υπόψη σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

2.4. Η συμβολή της σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Ο όρος σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σύμφωνα με τη (Βασάλα, 2005 όπως αναφ. στο Αναστασιάδης 2017), υπονοεί οργανωμένες εκπαιδευτικές δομές που οργανώνονται με τέτοιο τρόπο ώστε να προσφέρονται από απόσταση τόσο σε μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης όσο και αλλά και ενήλικους μαθητές με την επωφελή

χρησιμοποίηση ποικιλόμορφου εκπαιδευτικού υλικού. Διαχωρίζεται σε αυτοδύναμη η οποία λειτουργεί ανεξάρτητα από την παραδοσιακή συμβατική εκπαίδευση και σε συμπληρωματική που εφαρμόζεται παράλληλα με τη συμβατική, καλύπτοντας τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών όπως αυτές έχουν σήμερα διαπλαστεί στη νέα εποχή της κοινωνίας απόκτησης της γνώσης.

Στο πλαίσιο του σχεδιασμού του μαθήματος, οι εκπαιδευτικοί λειτουργούν ως διαμεσολαβητές γνώσης (Foti, 2020). Οι εκπαιδευτικοί προσφέρουν την καθοδήγησή τους σε μαθητές που αποκτούν και αναπτύσσουν μια μέθοδο ανακαλυπτικής μάθησης (Niemi & Kousa, 2020). Ο Saykılı (2018) παρουσιάζει την εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως μια μορφή εκπαίδευσης, η οποία συγκεντρώνει τόσο τους μαθητές όσο και τον εκπαιδευτικό σε ένα κοινό διαδικτυακό περιβάλλον, όπου ο πρώτος λειτουργεί ως μεσολαβητής-διαμεσολαβητής στη μαθησιακή διαδικασία. Αυτό το περιβάλλον προσφέρει προγραμματισμένες και δομημένες μαθησιακές εμπειρίες και διευκολύνει την αλληλεπίδραση μαθητών και εκπαιδευτικών καθώς και την ανταλλαγή διδακτικού υλικού. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση περιλαμβάνει ευέλικτο προγραμματισμό, εξατομικευμένη ανατροφοδότηση και την επιλογή ενός εξατομικευμένου ρυθμού μάθησης για κάθε μαθητή, επομένως παρέχει μια εναλλακτική λύση στους μαθητές που διαφορετικά δυσκολεύονται στη συμβατική τάξη (Ge, 2012; Repetto et al., 2010; Tsai, 2009).

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση δίνει στους μαθητές την ευκαιρία να λειτουργήσουν ανεξάρτητα και να τους παρακινήσει στη διαδρομή και την πορεία της αυτομάθησης. Τα διάφορα οπτικοακουστικά μέσα που χρησιμοποιούνται από την εξ αποστάσεως εκπαίδευση παρακινούν τους μαθητές στη δημιουργική μελέτη του υλικού και να διευκολύνουν τη διάδοση γνώσεων, στάσεων και δεξιοτήτων χωρίς να απαιτείται η φυσική παρουσία τους. Σύμφωνα με εκπαιδευτικούς, κατά τη διάρκεια της πανδημίας του Covid-19 οι μαθητές ενεργοποιήθηκαν και επέδειξαν μεγαλύτερη ευθύνη όσον αφορά την μάθησή τους. Ο χρόνος που εξοικονομήθηκε λόγω των συνθηκών της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ήταν χρήσιμος ώστε το μάθημα να είναι πιο ευχάριστο (Van Der Spoel et al., 2020). Όλα τα παραπάνω εξηγούν γιατί πολλά προγράμματα κατάρτισης για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση προσφέρθηκαν σε εκπαιδευτικούς τις τελευταίες δεκαετίες. Τα προγράμματα αυτά περιελάμβαναν την προετοιμασία στρατηγικών και τεχνικών που απαιτούνται για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Άλλα εκπαιδευτικά προγράμματα για εκπαιδευτικούς

επικεντρώθηκαν στη χρήση νέων τεχνολογικών εργαλείων και στις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών.

Η χρήση διαδικτυακών εργαλείων μπορεί να έχει θετικά αποτελέσματα στη βελτίωση του σχολικού προγράμματος σπουδών, αλλά και στη βελτίωση της επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών (Marteneý & Bernadowski, 2016). Από την άλλη, οι ρόλοι των εκπαιδευτικών αλλά και των μαθητών γίνονται πιο περίπλοκοι, καθώς η αλληλεπίδρασή τους εκτείνεται πέρα από το πλαίσιο της τάξης (Makrodimos et al., 2017). Οι συνεργατικές δραστηριότητες μάθησης μεταξύ των εκπαιδευόμενων δημιουργούν δεσμούς συνοχής μέσα σε μια ομάδα μαθητών (Αργυρίου & Κουτσούμπα, 2011). Ωστόσο, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση προκαλεί τους εκπαιδευτικούς ώστε να βρουν πιο ελκυστικούς τρόπους ανάπτυξης και ενίσχυσης των κοινωνικών δεσμών των μαθητών. Για παράδειγμα, οι διδάσκοντες μπορούν να επιλέξουν να επιβάλουν τη συμμετοχή των μαθητών σε διαδικτυακές πλατφόρμες προκειμένου να μοιραστούν τις εμπειρίες τους ή να εμπλακούν σε άλλες κοινωνικές δραστηριότητες (Whalen, 2020).

Ο στόχος και η πρόκληση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι να δημιουργήσει ένα περιβάλλον που αναπτύσσει την αίσθηση του ανήκειν στους μαθητές, χωρίς να τους αφήνει να νιώθουν απομονωμένοι (Whalen, 2020). Παράλληλα, οι εκπαιδευτικοί προσφέρουν υποστήριξη στους μαθητές τους συμβάλλοντας έτσι στην επιτυχία τους (Marteneý & Bernadowski, 2016).

Δεδομένου ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση απαιτεί ατομική εργασία, είναι απαραίτητο να ενδυναμωθούν οι εκπαιδευτικοί αλλά και οι μαθητές. Στόχος στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι η αποκατάσταση των σχέσεων μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών γιατί η ομαδική εργασία παίζει βασικό ρόλο στη σύνδεσή τους (Niemi & Kousa, 2020). Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει επίσης να καταφέρουν να τροποποιήσουν/προσαρμόσουν στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση όλα τα εκπαιδευτικά στοιχεία που χρησιμοποιούν, δηλαδή μεθόδους διδασκαλίας, διδακτικό χρόνο, διδακτικό υλικό. Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να ελέγχουν τους κοινωνικούς και ψυχολογικούς παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν τα δικά τους κίνητρα (Rasmitadila et al., 2020).

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας του Covid-19, η μετάβαση στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση διέκοψε την κοινωνική ζωή των παιδιών. Οι μαθητές που δεν είχαν τη δυνατότητα

πρόσβασης στην ψηφιακή τάξη βίωσαν μοναξιά (Poryk, 2021) ή αισθήματα απομόνωσης και έλλειψη ενεργητικής αλληλεπίδρασης (Babinčáková & Bernard, 2020). Οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι η χρήση της τεχνολογίας, και ιδιαίτερα του διαδικτύου, ίσως μειώσει την κριτική σκέψη των μαθητών και να υποβαθμίσει την εκπαιδευτική διαδικασία σε μηχανική μετάδοση πληροφοριών. Αυτή η πιθανή απειλή μπορεί να ξεπεραστεί εάν δοθεί έμφαση στις αλληλεπιδράσεις που λαμβάνουν χώρα στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση (π.χ. μεταξύ του εκπαιδευτικού και των μαθητών, μεταξύ των μαθητών, μεταξύ του μαθητή και του διδακτικού υλικού) (Lindner et al., 2020). Στην πραγματικότητα, η αλληλεπίδραση μαθητή και διδακτικού υλικού είναι το πιο εύκολο να ενισχυθεί. Το περιεχόμενο του διδακτικού υλικού δύναται να προσελκύσει το ενδιαφέρον και την περιέργεια των μαθητών. Όταν ο εκπαιδευόμενος αλληλοεπιδρά επιτυχώς με το υλικό, αυτό συμβάλλει στη μαθησιακή διαδικασία (Καραγιάννη & Αναστασιάδης, 2009). Θα πρέπει συνεπώς να καταβάλλονται προσπάθειες για να διασφαλιστεί ότι το διδακτικό υλικό που δημιουργείται για την εξ αποστάσεως μάθηση θα είναι μαθητοκεντρικό, επιτρέποντας καλύτερη αλληλεπίδραση με τους μαθητές (Αναστασίου κ.ά., 2015).

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση μπορεί να υποστηριχθεί με τις νέες μεθόδους διδασκαλίας (Makrodimos et al., 2017). Οι ΤΠΕ συνέβαλαν στην ανάπτυξη εργαλείων (π.χ. Moodle), προσφέροντας πολλές εκπαιδευτικές ευκαιρίες στους μαθητές. Οι ΤΠΕ παρέχουν τη δυνατότητα συνεργασίας των μαθητών, επικοινωνίας και αλληλοεπίδρασης με μια μεγάλη βάση δεδομένων. Με αυτόν τον τρόπο οι ΤΠΕ συμβάλλουν στη βιωματική συμμετοχή των μαθητών (Ευθυμιάδου & Σανσονίου, 2015; Παπανικολάου & Μανούσου, 2019). Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση έχει ως αποτέλεσμα μια πιο διαδραστική μάθηση, ενισχύει τη συνεργασία, ενώ υποστηρίζεται η εξατομικευμένη διδασκαλία (Huffaker, 2005). Δημιουργούνται νέα περιβάλλοντα μάθησης που είναι ελκυστικά για τους μαθητές και είναι εύκολα στην πλοήγηση (Κοφτερός κ.ά., 2009). Αυτά τα περιβάλλοντα παρέχουν πρόσβαση σε μεγάλο όγκο πληροφοριών (Αναστασίου κ.ά., 2015), προσελκύοντας το ενδιαφέρον των μαθητών.

Οι διαδικτυακές πλατφόρμες προωθούν την ενεργό μάθηση και την αλληλεπίδραση των μαθητών. Έτσι, συμβάλλουν τελικά στην κατάκτηση και αφομοίωση κάθε νέας γνώσης από τους μαθητές (Αράπογλου, 2010). Όταν ένας εκπαιδευτικός επιλέγει τα κατάλληλα τεχνολογικά μέσα, προσφέρει τη δυνατότητα στους μαθητές του να καλλιεργήσουν τις

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

δεξιότητες τους που αναφέρονται στη χρήση τεχνολογικών μέσων και στο διδακτικό υλικό, στην εκπλήρωση εργασιών, στη διεξαγωγή έρευνας κ.λπ., και ενθαρρύνει την ενεργητική αυτομάθηση των μαθητών. (Lionarakis, 2003).

Μια πρόκληση που έπρεπε να αντιμετωπίσουν οι εκπαιδευτικοί στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση ήταν η τεχνολογική τους τεχνογνωσία στην αποτελεσματική χρήση διαδικτυακών περιβαλλόντων. Ωστόσο, είναι ιδιαίτερα σημαντικό αφού συμβάλλει στην επιτυχή υλοποίηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων (Watson, 2020). Τεκμηριώθηκε ότι μόνο ένα μικρό ποσοστό των εκπαιδευτικών διέθεσε το χρόνο του για να οργανώσει τις διδακτικές τους δραστηριότητες με πιο καινοτόμο από τον παραδοσιακό τρόπο (Giovannella & Marcello, 2020).

Κεφάλαιο 3. Συμπληρωματικό υλικό εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

3.1 Ο σχεδιασμός εκπαιδευτικού υλικού στη σχολική ΕΞΑΕ

Στην ΕΞΑΕ, σε αντίθεση με τη συμβατική πρόσωπο με πρόσωπο εκπαιδευτική διαδικασία όπου ο εκπαιδευτής διδάσκει και το ΕΥ υποστηρίζει, ο εκπαιδευόμενος μελετά μόνος του το γνωστικό αντικείμενο με τον εκπαιδευτή σε απόσταση. Η συγκεκριμένη συνθήκη καθιστά το ΕΥ σε σημαντικό και πρωταγωνιστικό ρόλο αφού συνδέει το μαθητή με το αντικείμενο μελέτης, μαθαίνει από αυτό ενώ ο διδάσκοντας βρίσκεται σε θέση υποστηρικτική, συμβουλευτική και καθοδηγητική. Η έλλειψη παρουσίας του διδάσκοντα μπορεί να εξισορροπηθεί σε ένα βαθμό από ένα ΕΥ κατάλληλα σχεδιασμένο για περιβάλλοντα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. (Σοφός, Κώστας & Παράσχου, 2015).

Ο ποιοτικός σχεδιασμός του ΕΥ εξαρτάται από διάφορες παραμέτρους όπως τις παιδαγωγικές θεωρίες μάθησης, το διδακτικό υλικό που έχει επιλεγεί, τη μεθοδολογία λειτουργίας του στην πράξη που προάγει την αλληλεπίδραση μεταξύ του διδασκόμενου και του εκπαιδευτικού υλικού, λαμβάνοντας υπ όψιν τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα του. (Λιοναράκης, 2001) Επιπροσθέτως το ΕΥ οφείλει να καθοδηγεί το μαθητευόμενο να αυτενεργεί ώστε να μαθαίνει μόνος του, ανεξάρτητος και αυτοκαθοδηγούμενος, ανακαλύπτοντας τη γνώση μέσα από δημιουργικές δραστηριότητες και ομαδικές εργασίες, που προάγουν τη συνεργατική μάθηση και την ανατροφοδότηση. (Σοφός, Κώστας & Παράσχου, 2015).

Οι επτά αρχές, οι οποίες κατά τον Λιοναράκη και την Σπανακά (2017), είναι σημαντικό να υφίστανται στη δημιουργία εξ αποστάσεως Ε/Υ είναι οι εξής:

- ο Οι διδακτικοί στόχοι και τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα να διατυπώνονται με σαφήνεια και να προσαρμόζονται στο προφίλ των μαθητών.
- ο Ο γραπτός λόγος να είναι σε μορφή συζήτησης με τον εκπαιδευόμενο, ξεκινώντας με απλή μορφή και καταλήγοντας σε πιο σύνθετη.
- ο Να βασίζεται στις σύγχρονες παιδαγωγικές αρχές προωθώντας την ανακαλυπτική μάθηση, με το διδάσκοντα σε ρόλο συμβουλευτικό.

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

ο Να γνωρίζουν οι σπουδαστές τις δεξιότητες και τις γνώσεις που θα αποκτήσουν καθώς και τα βήματα που θα ακολουθήσουν για να το επιτύχουν.

ο Πρέπει επίσης να επεξηγούνται ακόμη και τα αυτονόητα χωρίς να θεωρούμε ότι τα γνωρίζουν οι μαθητευόμενοι.

ο Να προτείνονται επιπρόσθετες πηγές μελέτης που συνδέονται με το ΕΥ και αιτιολόγηση της επιλογής τους.

ο Η οπτική απεικόνιση με χρήση εικόνων, βίντεο ή άλλου εποπτικού υλικού που υποστηρίζουν την πληρέστερη κατανόηση αφηρημένων εννοιών.

3.2 Το εκπαιδευτικό υλικό

Το εξ αποστάσεως συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό που σχεδιάστηκε αφορά το μάθημα της Σύγχρονης Αισθητικής για τους μαθητές της Γ' τάξης ΕΠΑΛ και έχει τίτλο «Γνωρίζω το δέρμα». Με την είσοδό τους οι μαθητές στον σύνδεσμο του μαθήματος (http://chamilo.datacenter.uoc.gr/metchamilo/courses/GNWRIZWDERMA/index.php?id_session=0), έχουν δύο επιλογές. Η πρώτη επιλογή αφορά την περιγραφή του μαθήματος και περιλαμβάνει τις κάτωθι πληροφορίες:

Τίτλος μαθήματος: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Σκοπός

Σκοπός του συγκεκριμένου μαθήματος είναι να γνωρίσεις το μεγαλύτερο όργανο του ανθρώπινου οργανισμού, το δέρμα, τις στιβάδες του και τις λειτουργίες του δέρματος, να σε εφοδιάσει με γνώσεις απαραίτητες σε όλη τη διάρκεια των σπουδών σας αλλά και για τη μετέπειτα επαγγελματική σου απασχόληση.

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος θα πρέπει να:

Σε επίπεδο γνώσεων:

- Να περιγράφεις το δέρμα και τις λειτουργίες του.
- Να αναγνωρίζεις τα χαρακτηριστικά του δέρματος.
- Να κατονομάζεις τις στιβάδες του δέρματος και της επιδερμίδας.

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

- Να διακρίνεις τις στιβάδες της επιδερμίδας.
- Να αναφέρεις τα κύτταρα της επιδερμίδας και τις λειτουργίες τους.
- Να αναγνωρίζεις τα βασικά κύτταρα του χορίου και του υποδόρματος.
- Να αναγνωρίζεις το συνδετικό ιστό, τις ίνες του χορίου και να συσχετίζεις τη χρησιμότητα τους στη συνοχή και την υγεία του δέρματος.
- Να προσδιορίζεις τα αγγεία, του αδένες και τη ρίζα της τρίχας στο χόριο.
- Να ορίζεις τη χρησιμότητα των λιποκυττάρων του υποδόρματος.

Σε επίπεδο δεξιοτήτων:

- Να ερμηνεύεις τα χαρακτηριστικά του δέρματος.
- Να παρουσιάζεις τις στιβάδες του δέρματος και της επιδερμίδας.
- Να ταξινομείς τις στιβάδες της επιδερμίδας με κατεύθυνση από πάνω προς τα κάτω.
- Να περιγράφεις τις στιβάδες της επιδερμίδας και τα κύτταρα τους
- Να παρουσιάζεις τα βασικά κύτταρα του χορίου και του υποδόρματος.
- Να αναλύεις το συνδετικό ιστό, τις ίνες του χορίου και να ερμηνεύεις τη χρησιμότητα τους στη συνοχή και την υγεία του δέρματος.
- Να περιγράφεις τα αγγεία, του αδένες και τη ρίζα της τρίχας στο χόριο.
- Να ερμηνεύεις τη χρησιμότητα των λιποκυττάρων του υποδόρματος.

Σε επίπεδο στάσεων:

- Να αποδεχτείς τη συμβολή του δέρματος στην άμυνα του οργανισμού.
- Να εκτιμάς το ρόλο της επιδερμίδας ως την πρώτη γραμμή άμυνας του οργανισμού.
- Να αποδεχτείς τη χρησιμότητα του χορίου και του υποδόρματος στη συνοχή και την υγεία του δέρματος.
- Να υιοθετήσεις θετική στάση για τη μάθηση σε περιβάλλοντα ΕΞΑΕ.
- Να προτιμάς το εκπαιδευτικό υλικό σχεδιασμένο για περιβάλλοντα ΕΞΑΕ.

Διδακτικές Ενότητες

1^η Δ.Ε: Το Δέρμα

2^η Δ.Ε: Στιβάδες της Επιδερμίδας

3^η Δ.Ε: Στιβάδες Χορίου - Υποδόρματος

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Μαθησιακές Δραστηριότητες

Οι δραστηριότητες που θα σας βοηθήσουν να κατανοήσετε και να εμπεδώσετε τη νέα γνώση είναι τα εξής:

- με ασκήσεις πολλαπλής επιλογής
- με ερωτήσεις Σωστού/Λάθους
- με ασκήσεις συμπλήρωσης κενών
- με ασκήσεις σύρε τη λέξη στη σωστή θέση
- με τη χρήση padlet
- με τη χρήση σταυρόλεξου wordwall
- με διαδραστικό video
- με καταγραφή απόψεων των μαθητών σε forum
- με ομαδική εργασία
- με ατομική ανατροφοδότηση

Αξιολόγηση Μαθήματος

- Με την ολοκλήρωση ατομικών δραστηριοτήτων του μαθήματος 70%
- Με την ολοκλήρωση ομαδικής εργασίας 30%

Εκτιμώμενος χρόνος και οδηγίες μελέτης

Για τη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού εκτιμάται ότι θα χρειαστούν περίπου 5 ώρες. Ο χρόνος που θα αφιερώσετε σε κάθε ενότητα εξαρτάται από το δικό σας ρυθμό μάθησης. Θα έχετε στη διάθεση σας 10 ημέρες και οι δραστηριότητες μάθησης μπορούν να επαναληφθούν απεριόριστα.

Η δεύτερη επιλογή που έχει τον τίτλο «το μονοπάτι της γνώσης» περιλαμβάνει τις τρεις διδακτικές ενότητες:

1η Διδακτική Ενότητα

Εισαγωγικά στοιχεία:

Σκοπός

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι να γνωρίσεις το δέρμα, τα χαρακτηριστικά του δέρματος και ποιες είναι οι στιβάδες του δέρματος και της επιδερμίδας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν θα ολοκληρώσεις την 1η Διδακτική Ενότητα θα είσαι σε θέση να:

Σε επίπεδο γνώσεων:

- Να περιγράφεις το δέρμα και τις λειτουργίες του.
- Να αναγνωρίζεις τα χαρακτηριστικά του δέρματος.
- Να κατονομάζεις τις στιβάδες του δέρματος και της επιδερμίδας.

Σε επίπεδο δεξιοτήτων:

- Να ερμηνεύεις τα χαρακτηριστικά του δέρματος.
- Να παρουσιάζεις τις στιβάδες του δέρματος και της επιδερμίδας.

Σε επίπεδο στάσεων:

- Να αποδεχτείς τη συμβολή του δέρματος στην άμυνα του οργανισμού.
- Να υιοθετήσεις θετική στάση για τη μάθηση σε περιβάλλοντα ΕΞΑΕ.

Στα εισαγωγικά στοιχεία συμπεριλαμβάνονται επίσης τα περιεχόμενα της ενότητας, λέξεις - κλειδιά καθώς και σχετική βιβλιογραφία.

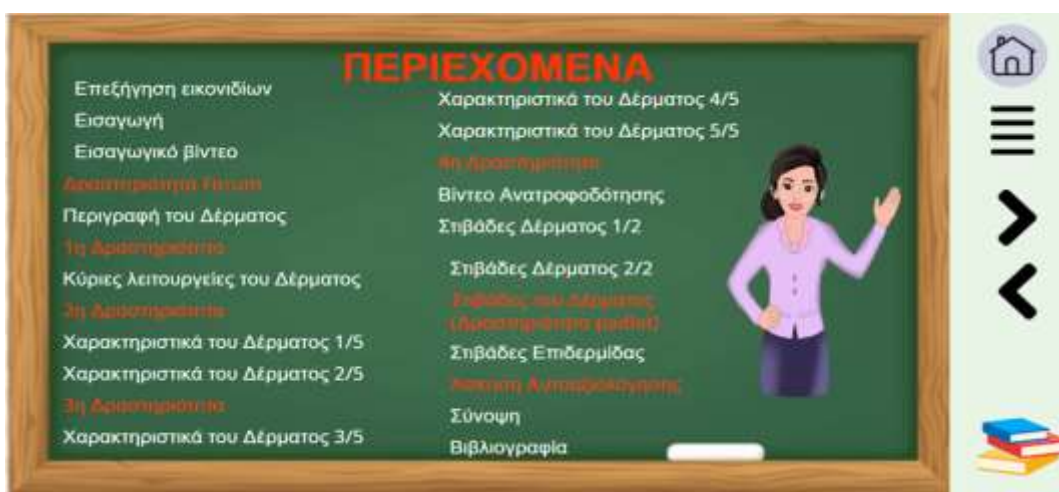
«Το Δέρμα»

Εικόνα 1: Εξώφυλλο 1^{ης} διδακτικής ενότητας

Εικόνα 2: Τίτλος 1ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 3: Περιεχόμενα 1ης Διδακτικής ενότητας

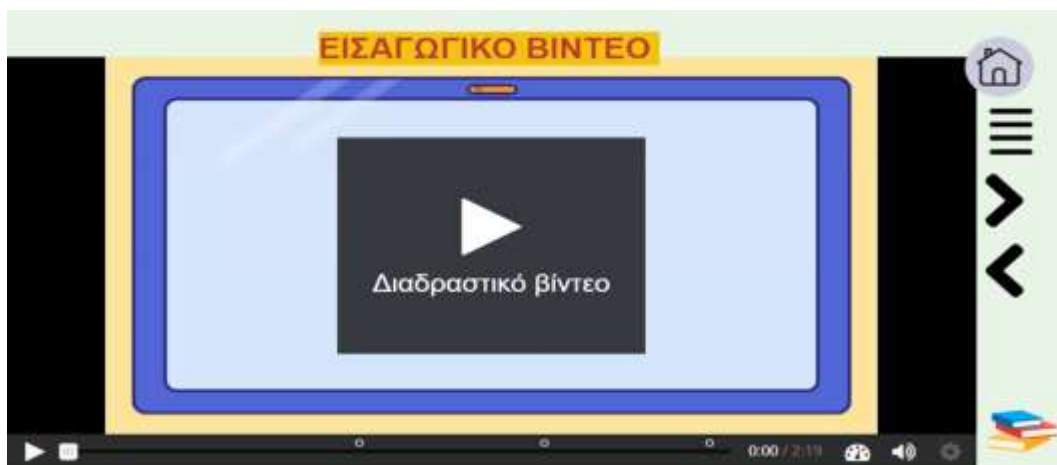
Εικόνα 4: Επεξήγηση εικονιδίων της 1ης Διδακτικής ενότητας

Εικόνα 5: Επεξήγηση κουμπιών δραστηριοτήτων της 1ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 6: Εισαγωγικές πληροφορίες της 1ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 7: Εισαγωγικό Βίντεο της 1ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 8: Δραστηριότητα Forum της 1ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 9: Περιγραφή του δέρματος

Εικόνα 10: 1η Δραστηριότητα 1ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 11: Κύριες λειτουργίες δέρματος

Εικόνα 12: 2η Δραστηριότητα 1ης Διδακτικής ενότητας

Εικόνα 13: Χαρακτηριστικά δέρματος 1/5

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΔΕΡΜΑΤΟΣ 2/5

Το χρώμα του δέρματος οφείλεται:

- Στη **μελανίνη** (χρωστική)
- Στο πάχος της κερατίνης στιβάδας της επιδερμίδας
- Στην αιμάτωση του

Εικόνα 14: Χαρακτηριστικά δέρματος 2/5

3η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ-ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΣΩΣΤΗΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ

Το χρώμα του δέρματος οφείλεται:

- Στη χρωστική μελανίνη
- Σε όλα τα παραπάνω
- Στην αιμάτωση του
- Στο πάχος της κερατίνης στιβάδας

Εικόνα 15: 3η Δραστηριότητα 1ης Διδακτικής ενότητας

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΔΕΡΜΑΤΟΣ 3/5

Το χρώμα του δέρματος διαφέρει από:

- φυλή σε φυλή
- το φύλο
- την ηλικία
- τις περιοχές του σώματος
- το επάγγελμα

Εικόνα 16: Χαρακτηριστικά δέρματος 3/5

Εικόνα 17: Χαρακτηριστικά δέρματος 4/5

Εικόνα 18: Χαρακτηριστικά δέρματος 5/5

Εικόνα 19: Βίντεο ανατροφοδότησης

Εικόνα 20: Στιβάδες δέρματος 1/2

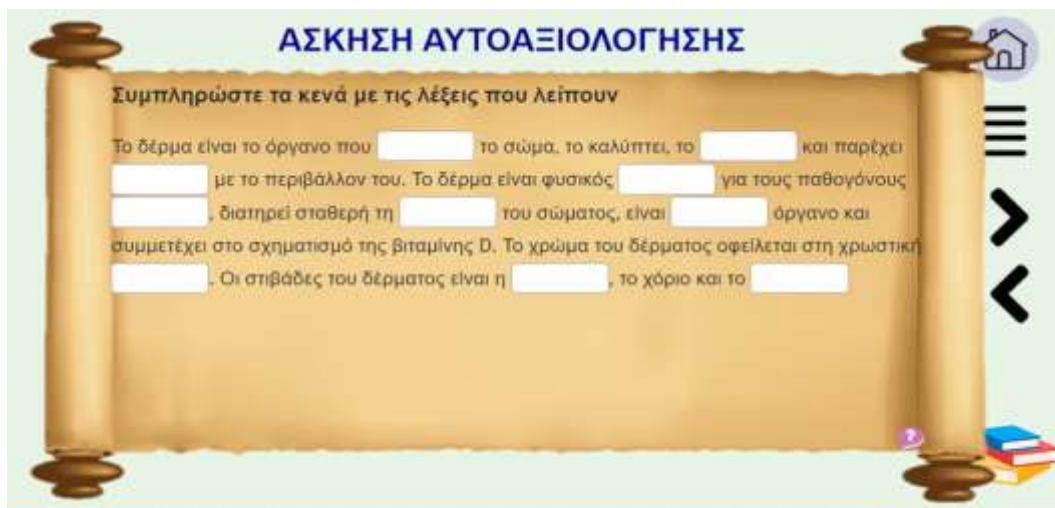
Εικόνα 21: Στιβάδες δέρματος 2/2

Εικόνα 22: Δραστηριότητα Padlet

Εικόνα 23: Στιβάδες επιδερμίδας

Εικόνα 24: Άσκηση αυτοαξιολόγησης

Εικόνα 25: Σύνοψη 1ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 26: Σύνοψη 1ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 27: Πηγές εικόνων 1ης διδακτικής ενότητας

Διαφάνεια	Ποσοστό Σημείο
Διαφάνεια 5: Πολλαπλές ασκήσεις	2/4
Διαφάνεια 10: Untitled True/False Question	0/1
Διαφάνεια 12: Untitled True/False Question	0/1
Διαφάνεια 15: Το χρώμα του δέρματος οφείλεται	0/1
Διαφάνεια 18: Untitled Fill in the Blanks	0/5
Διαφάνεια 24: Untitled Fill in the Blanks	0/10
Συνολική βαθμολογία 2/22	

Αύξη
Επανάληψη

Εικόνα 28: Λύσεις και επανάληψη 1ης Διδακτικής ενότητας

Δραστηριότητα forum

Εικόνα 29: Δραστηριότητα forum

2η Διδακτική Ενότητα

Εισαγωγικά στοιχεία:

Σκοπός

Σκοπός της δεύτερης διδακτικής ενότητας είναι να γνωρίσεις τα κύτταρα και τις στιβάδες της επιδερμίδας της επιδερμίδας και ειδικότερα να κατανοήσεις τα χαρακτηριστικά των στιβάδων της επιδερμίδας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν θα ολοκληρώσεις τη 2η Διδακτική Ενότητα θα είσαι σε θέση να:

Σε επίπεδο γνώσεων:

- Να κατονομάζεις τις στιβάδες της επιδερμίδας.
- Να διακρίνεις τις στιβάδες της επιδερμίδας.
- Να αναφέρεις τα κύτταρα της επιδερμίδας και τις λειτουργίες τους.
- Σε επίπεδο δεξιοτήτων:
- Να ταξινομείς τις στιβάδες της επιδερμίδας με κατεύθυνση από πάνω προς τα κάτω.
- Να περιγράφεις τις στιβάδες της επιδερμίδας και τα κύτταρα τους.

Σε επίπεδο στάσεων:

- Να εκτιμάς το ρόλο της επιδερμίδας ως την πρώτη γραμμή άμυνας του οργανισμού.

- Να υιοθετήσεις θετική στάση για τη μάθηση σε περιβάλλοντα ΕΞΑΕ.

Στα εισαγωγικά στοιχεία συμπεριλαμβάνονται επίσης τα περιεχόμενα της ενότητας, λέξεις - κλειδιά καθώς και σχετική βιβλιογραφία.

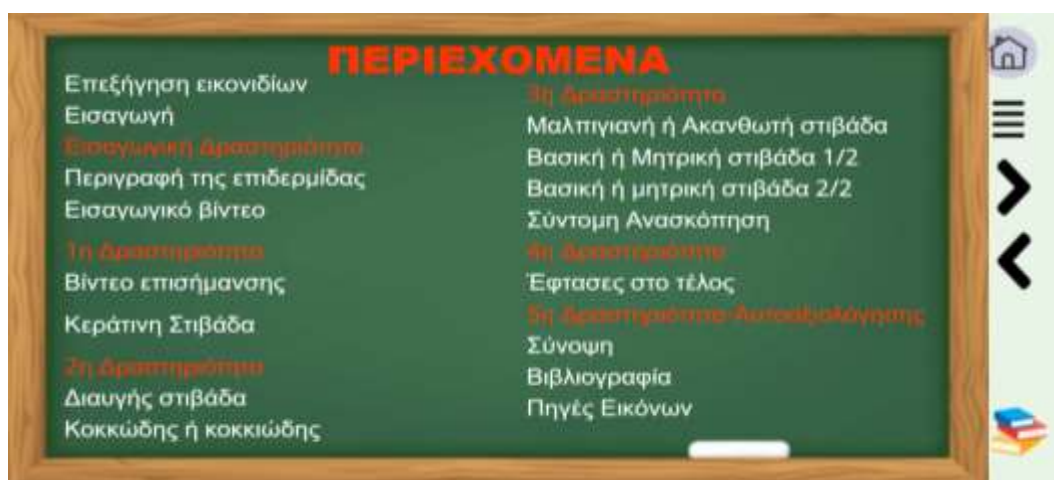
Στιβάδες της επιδερμίδας

Εικόνα 30: 1η Διαφάνεια της 2ης διδακτικής ενότητας

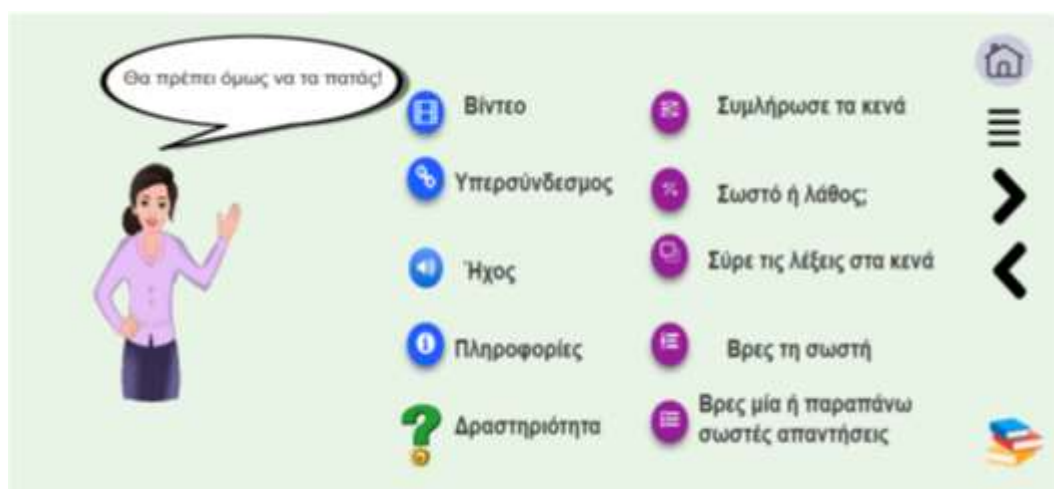
Εικόνα 31: Τίτλος 2ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 32: Περιεχόμενα 2ης διδακτικής ενότητας

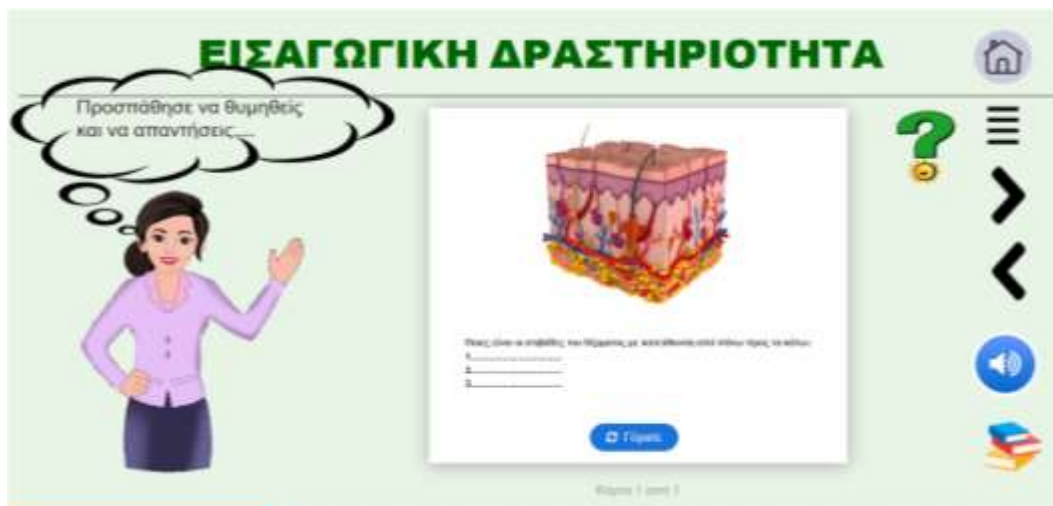
Εικόνα 33: Επεξήγηση εικονιδίων 2ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 34: Επεξήγηση κουμπιών δραστηριοτήτων 2ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 35: Εισαγωγική διαφάνεια 2ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 36: Εισαγωγική Δραστηριότητα 2ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 37: Περιγραφή επιδερμίδας

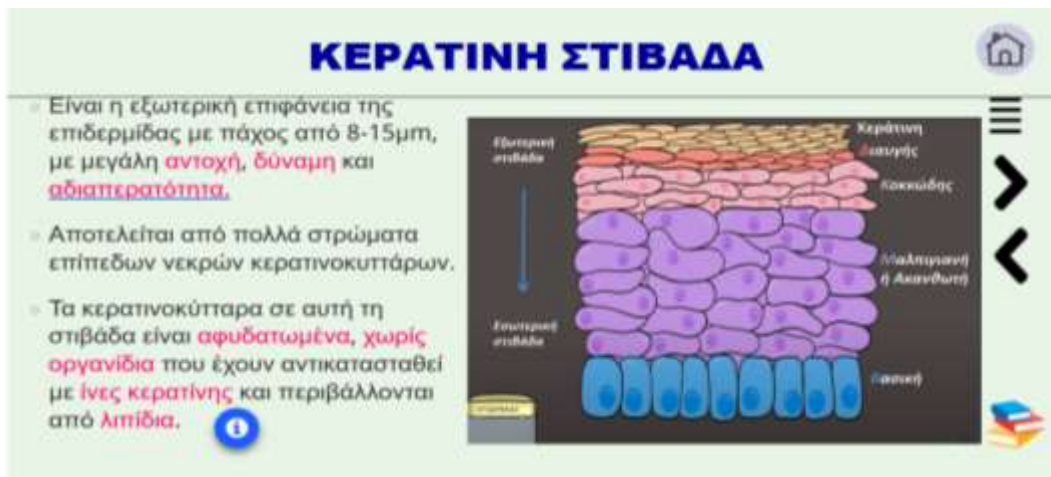
Εικόνα 38: Εισαγωγικό διαδραστικό βίντεο

Εικόνα 39: 1η Δραστηριότητα 2ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 40: Βίντεο επισήμανσης

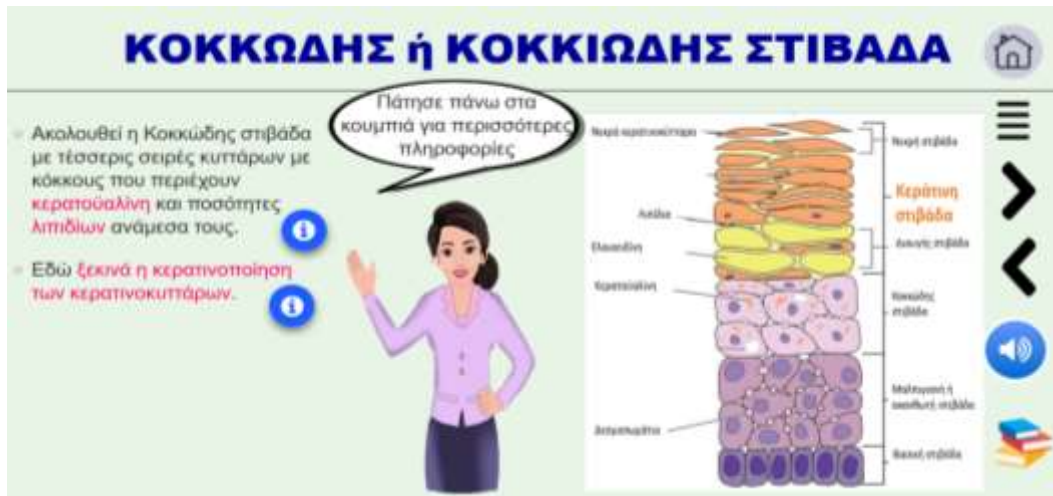
Εικόνα 41: Κεράτινη στιβάδα επιδερμίδας

Εικόνα 42: 2η Δραστηριότητα 2ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 43: Διαυγής στιβάδα επιδερμίδας

Εικόνα 3.44: Κοκκώδης στιβάδα επιδερμίδας

Εικόνα 3.45: 3η Δραστηριότητα 2ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 3.46: Μαλπιγιανή στιβάδα επιδερμίδας

Εικόνα 44: Βασική στιβάδα επιδερμίδας 1/2

Εικόνα 45: Βασική στιβάδα επιδερμίδας 2/2

Εικόνα 46: Ανασκόπηση 2ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 47: 4η Δραστηριότητα 2ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 48: Προετοιμασία αυτοαξιολόγησης

Εικόνα 49: Δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης 2ης διδακτικής ενότητας

ΣΥΝΟΨΗ

Τι έμαθες στη 2η Διδακτική Ενότητα

- Να περιγράψεις την στιβάδα της επιδερμίδας
- Ποιες είναι οι στιβάδες της επιδερμίδας
- Ποια είναι τα κύτταρα της επιδερμίδας και η χρησιμότητά τους.
- Που οφείλεται η αδιαπερατότητα της κερατίνης στιβάδας
- Τι είναι η διαδικασία της κερατινοποίησης

Εικόνα 50: Σύνοψη 2ης διδακτικής ενότητας

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

- ΓΑΛΑΝΟΥ ΕΡΤΗΜΗ, ΠΙΝΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΗ, ΜΑΥΡΑΝΤΩΝΗ ΚΑΤΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ, "Δερματολογία", Γ. ΞΥΛΑ, ΚΕΦΑΛΛΑΝΟ Ισ, σσ. 10-14 (http://books.edu.gr/books/details/904/2023/0417_Dermatologia_G.XYLA_VIKU_MAEVIN)
- Κουβαθεί, Σ. (2021). Χρήση φαρμάκων μόνο και βιολογικών του σώματος.
- Ουβαροπούλου, Κ. (2022). Νέοις εξάρσις στην αντιμετώπιση αθηρωμα προβλήματων με την φλεβοκτομή.
- ΚΑΛΩΠΙΝΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ, ΚΩΣΤΑΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ, ΜΠΑΡΩΝΑ ΜΑΡΙΑΝΗ ΦΩΤΙΝΗ, ΓΕΡΩΝΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ, ΓΒΑΛΟΥΚΟΥ ΠΕΡΚΛΗΣ, Βιολογία Α' Λυκείου, ΚΕΦΑΛΛΑΝΟ Ισ, (σ. 9) Ανακτήθηκε 9/04/2023 από: http://books.edu.gr/books/details/954/2023/0417_Biologia_A_Lykaiou_hristomiridoua1.htm

Ενόγλωσση

- Ande, S. N., Khade, A. S., Bakal, H. L., & Mohale, D. S. (2022). Anatomical architecture and molecular study of skin immune system: A brief review. Ανακτήθηκε 9/04/2023 από: <https://www.internationaljournalofscience.com/doi/abs/10.3380/ijss.2018.00003/544>
- Deckers, J., Hammel, H., & Hosten, E. (2018). Langerhans cells: sensing the environment in health and disease. *Frontiers in Immunology*, 9, 93. Ανακτήθηκε 9/04/2023 από: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fimm.2018.00093/full>
- Pogorzelska-Ogrynska, J., & Szepietowski, J. C. (2020). Density of langerhans cells in non-melanoma skin cancers: A systematic review. *Mediators of Inflammation*, 2020. Ανακτήθηκε 14/04/2023 από: <https://www.hindawi.com/doi/abs/10.1155/2020/5943492>

Εικόνα 51: Βιβλιογραφία 2ης διδακτικής ενότητας

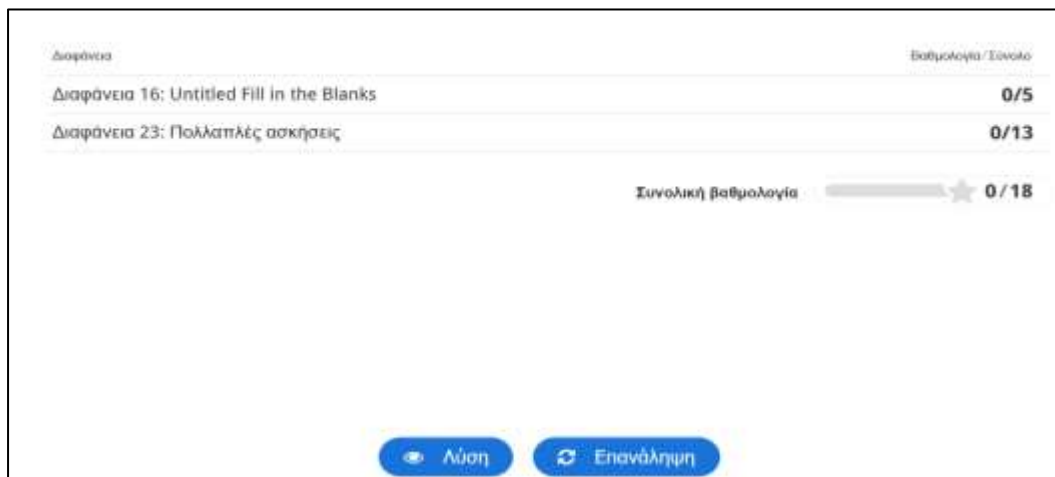
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Πηγές Εικόνων

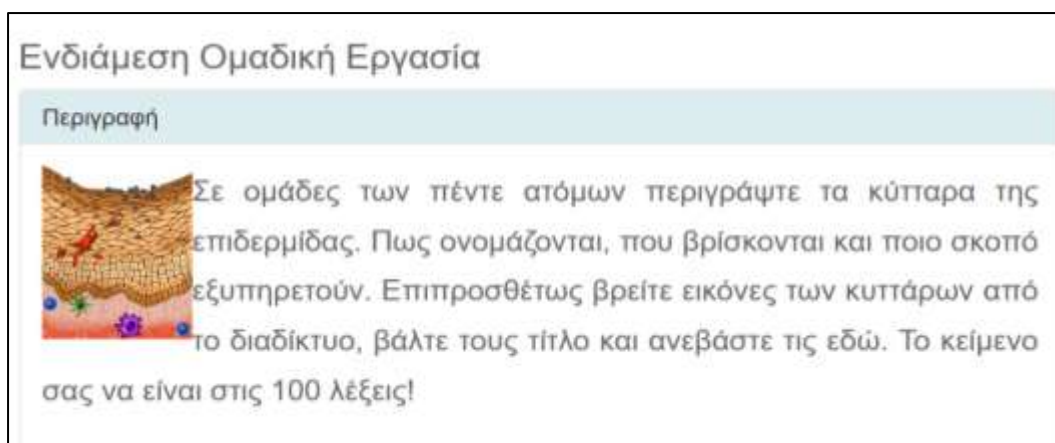
- <https://media1.giphy.com/assets/machinarium/pq00jooH87dp.gif>
- <https://www.gettyimages.com/view/stock-image/1154692135374gjm12a.png>
- <https://images.freemagics.com/5ha/imagery/graphics/062/060bb1e-cto-art-57862.png>
- <https://free3d.com/3d-model/skin-anatomy-6298.html>
- <https://free3d.com/3d-model/skin-anatomy-9515.html>
- <https://i.pinimg.com/464x/35/13/351337>
- <https://i.pinimg.com/464x/64/90/64909722216478087/>
- <https://i.pinimg.com/464x/31/52/315263061090198668/>
- <https://i.pinimg.com/464x/52/90/52908883534736307/>
- <https://i.pinimg.com/464x/42/46/424677360720.jpg>
- <https://www.vecteezy.com/vector-art/9297936-female-or-male-foot-toes-3d-illustration-bottom-view-vector-illustration-hand-drawn-cartoon-style-isolated-on-white>
- <https://freemagics.com/photos/2019/05/12/12/52/hand-4214677-360-720.jpg>
- <https://www.vecteezy.com/vector-art/9297936-female-or-male-foot-toes-3d-illustration-bottom-view-vector-illustration-hand-drawn-cartoon-style-isolated-on-white>
- <https://freemagics.com/photos/2019/05/12/12/52/hand-4214677-360-720.jpg>
- <https://www.vecteezy.com/vector-art/9297936-female-or-male-foot-toes-3d-illustration-bottom-view-vector-illustration-hand-drawn-cartoon-style-isolated-on-white>
- <https://freemagics.com/photos/2019/05/12/12/52/hand-4214677-360-720.jpg>
- <https://www.vecteezy.com/vector-art/9297936-female-or-male-foot-toes-3d-illustration-bottom-view-vector-illustration-hand-drawn-cartoon-style-isolated-on-white>

Πηγή Βίντεο: <https://www.youtube.com/watch?v=OKosE5m7P54>

Εικόνα 52: Πηγές εικόνων 2ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 53: Λύσεις δραστηριοτήτων-Επανάληψη 2ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 54: Ενδιάμεση Ομαδική εργασία

3η Διδακτική Ενότητα

Εισαγωγικά στοιχεία:

Στα εισαγωγικά στοιχεία παρουσιάζονται ο σκοπός της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας και τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα σε επίπεδο γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων.

Σκοπός

Σκοπός της τρίτης διδακτικής ενότητας είναι να γνωρίσεις τη δομή και τη σύσταση του χορίου και του υποδέρματος και πιο συγκεκριμένα να κατανοήσεις πως τα κύτταρα και ο συνδετικός ιστός αυτών των στιβάδων συνεπικουρούν στη διατήρηση της συνοχής και λειτουργικότητας του δέρματος.

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Όταν θα ολοκληρώσεις την 3η Διδακτική Ενότητα θα είσαι σε θέση να:

Σε επίπεδο γνώσεων:

- Να αναγνωρίζεις τα βασικά κύτταρα του χορίου και του υποδόρματος.
- Να αναγνωρίζεις το συνδετικό ιστό, τις ίνες του χορίου και να συσχετίζεις τη χρησιμότητα τους στη συνοχή και την υγεία του δέρματος.
- Να προσδιορίζεις τα αγγεία, του αδένες και τη ρίζα της τρίχας στο χόριο.
- Να ορίζεις τη χρησιμότητα των λιποκυττάρων του υποδόρματος.

Σε επίπεδο δεξιοτήτων:

- Να παρουσιάζεις τα βασικά κύτταρα του χορίου και του υποδόρματος.
- Να αναλύεις το συνδετικό ιστό, τις ίνες του χορίου και να ερμηνεύεις τη χρησιμότητα τους στη συνοχή και την υγεία του δέρματος.
- Να περιγράφεις τα αγγεία, του αδένες και τη ρίζα της τρίχας στο χόριο.
- Να ερμηνεύεις τη χρησιμότητα των λιποκυττάρων του υποδόρματος.

Στα εισαγωγικά στοιχεία συμπεριλαμβάνονται επίσης τα περιεχόμενα της ενότητας, οι λέξεις-κλειδιά καθώς και η σχετική βιβλιογραφία.

Στιβάδες Χορίου και Υποδόρματος

Εικόνα 55: Εξώφυλλο 3ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 56: Τίτλος 3ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 57: Περιεχόμενα 3ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 58: Επεξήγηση εικονιδίων 3ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 3.62: Επεξήγηση κουμπιών Δραστηριοτήτων 3^{ης} διδακτικής ενότητας

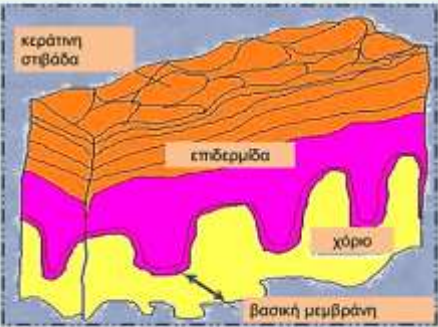
Εικόνα 3.63: Εισαγωγικές πληροφορίες 3^{ης} διδακτικής ενότητας

Εικόνα 3.64: Εισαγωγικό διαδραστικό βίντεο

ΧΟΡΙΟ 1/3

- Το **χόριο** βρίσκεται ανάμεσα στην επιδερμίδα και το υπόδερμα.
- Αποτελεί το **στήριγμα της επιδερμίδας**.

keratin layer (keratin layer), epidermis, dermis, basal membrane

- Μεταξύ χορίου επιδερμίδας παρεμβάλλεται η **βασική μεμβράνη**.
- Πρόκειται για την **παχύτερη στιβάδα** του δέρματος με πάχος που κυμαίνεται από 0,5 - 4 χιλιοστά.

Εικόνα 59: Χόριο 1/3

ΧΟΡΙΟ 2/3

Το χόριο αποτελείται από:

- **συνδετικό ιστό**
- **βασική ή θεμέλιο ουσία**
- **κύτταρα**

hair follicle, sweat gland, sebaceous gland, blood vessel

Στο χόριο υπάρχουν επίσης:

- **αγγεία**
- **νεύρα**
- **λείες μυϊκές ίνες**
- **η ρίζα της τρίχας**
- **ιδρωτοποιοί αδένες**
- **σμηγματογόνοι αδένες**

Εικόνα 60: Χόριο 2/3

ΧΟΡΙΟ 3/3

epidermis, loose connective tissue, dermis, dense connective tissue, hypodermis, fat

- Ο **συνδετικός ιστός** του χορίου αποτελείται από **δύο στιβάδες**.
- Το **χαλαρό συνδετικό ιστό** ή **θηλώδη στιβάδα** (επιφανειακό τμήμα)
- Τον **πυκνό συνδετικό ιστό** ή **δικτυωτή στιβάδα** (βαθύτερο τμήμα).
- Ο **συνδετικός ιστός** υπάρχει με **διαφορετική σύσταση** σε όλο το σώμα.

Εικόνα 61: Χόριο 3/3

Εικόνα 3.68: Ίνες χορίου

Εικόνα 3.69: 1^η Δραστηριότητα 3^{ης} διδακτικής ενότητας

Εικόνα 3.70: Διαδραστικό βίντεο 3^{ης} διδακτικής ενότητας

ΒΑΣΙΚΗ ΟΥΣΙΑ

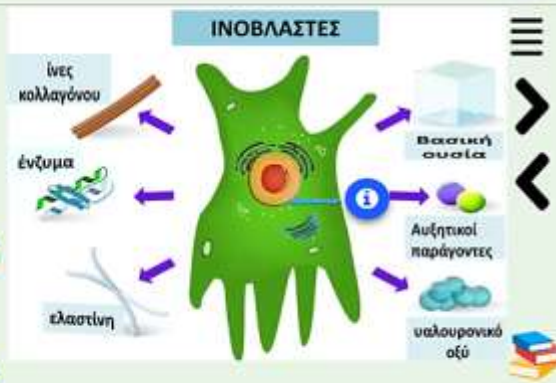
- Οι ίνες του συνδετικού και τα κύτταρα του χορίου κολυμπάνε σε ένα υδάτινο περιβάλλον τη **βασική ουσία**.
- Πρόκειται για άμορφη παχύρρευστη ουσία σε μορφή γέλης που **συγκρατεί μεγάλες ποσότητες νερού** και **βλενοπολυσακχαριτών**, όπως το **υαλουρινικό οξύ**.

Εικόνα 62: Βασική ουσία χορίου

ΚΥΤΤΑΡΑ ΤΟΥ ΧΟΡΙΟΥ 1/2

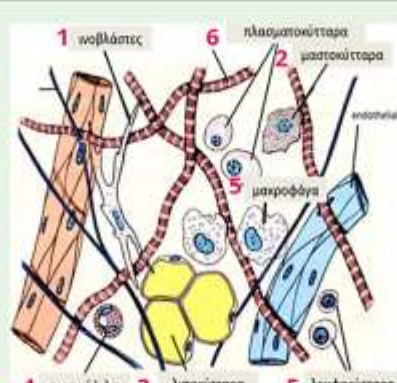
- Σημαντικά κύτταρα του χορίου αποτελούν οι **ινοβλάστες**.
- Παράγουν** τις κολλαγόνες, τις ελαστικές και τις δικτυωτές ίνες καθώς και τη βασική ουσία.
- Το **υαλουρινικό οξύ** διαδραματίζει ιδιαίτερο ρόλο στη διατήρηση της υγρασίας της επιδερμίδας.

Εικόνα 63: Κύτταρα χορίου 1/2

ΚΥΤΤΑΡΑ ΤΟΥ ΧΟΡΙΟΥ 2/2

- Οι **ινοβλάστες** παράγουν τις ίνες του χορίου και τη **βασική ουσία**.
- Τα **μαστοκύτταρα** σχετίζονται με τις **αλλεργικές αντιδράσεις**.
- Τα **λιποκύτταρα** είναι αποθήκες ενέργειας και βοηθούν στην **επούλωση τραυμάτων**.
- Τα **ηωσινόφιλα** αυξάνονται σε καταστάσεις **φλεγμονής**.
- Τα **μακροφάγα** και τα **λεμφοκύτταρα** παίζουν σημαντικό ρόλο στην **άμυνα του οργανισμού**.
- Τα **πλασματοκύτταρα** παράγουν **αντισώματα**.

Εικόνα 64: Κύτταρα χορίου 2/2

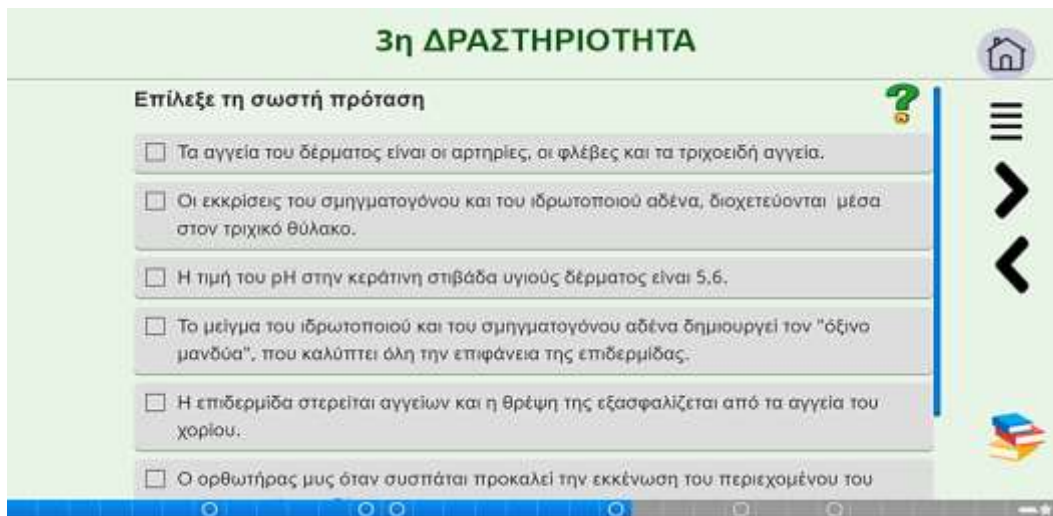
Εικόνα 65: 2η Δραστηριότητα 3ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 66: Η ρίζα της τρίχας

Εικόνα 67: Αγγεία του χορίου

Εικόνα 3.77: 3^η Δραστηριότητα 3^{ης} διδακτικής ενότητας

Εικόνα 3.78: Βίντεο υποδέρματος

Εικόνα 3.79: Υπόδερμα 1/3

Εικόνα 68: Υπόδερμα 2/3

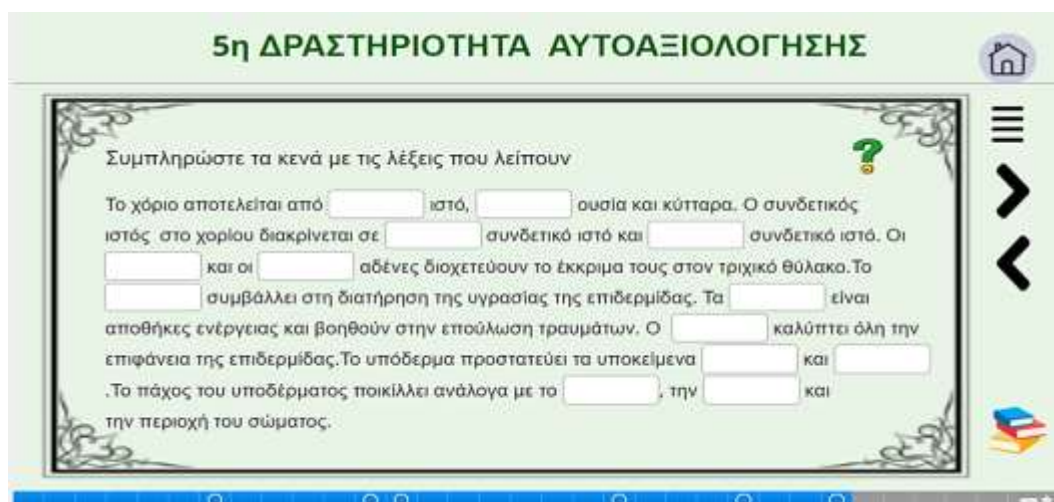
Εικόνα 69: 4η Δραστηριότητα 3ης διδακτικής ενότητας

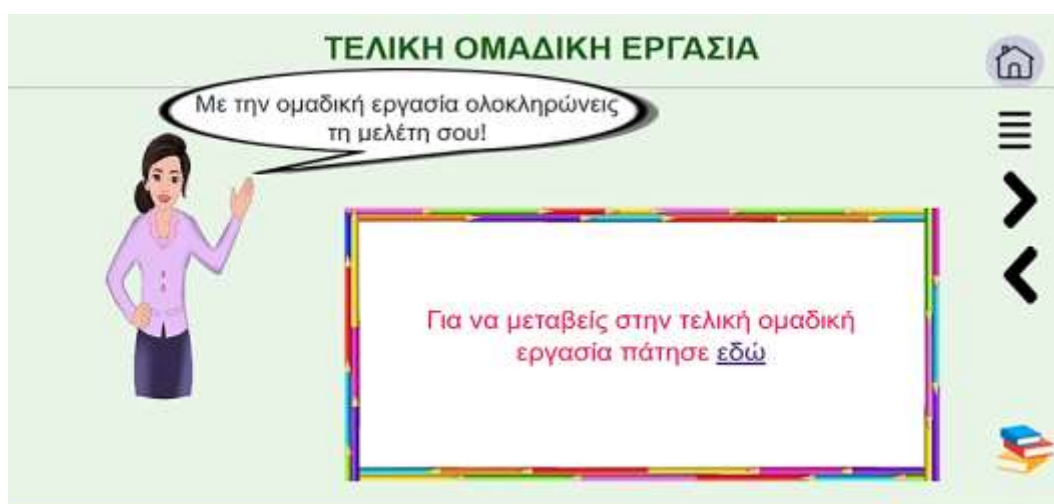
Εικόνα 70: Υπόδερμα 3/3

Εικόνα 71: Προετοιμασία αυτοαξιολόγησης

Εικόνα 72: 5η Δραστηριότητα αυτοαξιολόγησης 3ης διδακτικής ενότητας

Εικόνα 73: Τελική Ομαδική εργασία

ΣΥΝΟΨΗ

Τι έμαθες στην 3η Διδακτική Ενότητα

- Να περιγράψεις τις στιβάδες του χορίου και του υποδέρματος
- Ποια είναι η σύσταση του χορίου και του υποδέρματος
- Τα κύτταρα του χορίου, το συνδετικό ιστό και τη λειτουργία τους
- Τη λειτουργία των αγγείων και των αδένων του δέρματος
- Τη χρησιμότητα των λιποκυττάρων του υποδέρματος

Εικόνα 74: Σύνοψη 3ης διδακτικής ενότητας

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 1/3

Ελληνόγλωσση

- Ανακτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στα ΤΕΙ Αθήνας - OCPlatform https://ocp.teiath.gr/modules/users/?course=AISTH_UNIDE106&id=1315
- Αρβανιτίδου Σ., Βασιλάκη Γ., Βιβλική Ε., Γιαννακοπούλου Ε., Δακίνη Β., Θεοδωρατοπούλου Μ., Παλασθίμου Α., Παπαδημιτρίου Σ., Σαμπάκου Χ. «Σύγχρονη Αισθητική», (2016) ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/pdf/8547/4607/24-0582-01_Syγχroni_Aisethiki_G-EPAL_Vivlio-Mathiti/
- <https://www.vasiladis-books.gr/Vasiladis-books/wp-content/uploads/2018/03/%CE%94%CE%B5%CE%AF%CF%84%CE%B5-%CE%91%CF%80%CF%B7%CF%83%CF%80%CF%B1%CF%83%CF%B7%CF%B1%CF%84%CF%B7%CF%85-%CE%92%CF%B9%CF%B2%CF%B8%CF%A9%CF%B8%CF%B5-23.pdf>
- <https://www.vasiladis-books.gr/Vasiladis-books/wp-content/uploads/2017/12/%CE%94%CE%B5%CE%AF%CF%84%CE%B5-%CE%91%CF%80%CF%B7%CF%83%CF%80%CF%B1%CF%83%CF%B7%CF%B1%CF%84%CF%B7%CF%85-%CE%92%CF%B9%CF%B2%CF%B8%CF%A9%CF%B8%CF%B5-49.pdf>
- Γελακού, Ε., Ηλίου, Α., Μαρκοπούλη-Ντενράκη, Μ. "Δερματολογία", Γ'ΕΠΑ.Α., ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο, (σελ.47) http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/pdf/8547/4604/24-0417_Dermatologia_G-EPAL_Vivlio-Mathiti/
- Θεοδοσίου, Ε. (2023). Υαλοειδικά οξέα, ένα παλιό υποσχόμενο δραστικό συστατικό: Νέοιες μορφές του υαλοειδικού οξέος και εφαρμογές στο κολλυμιακό πεδίο.

Πηγή βίντεο: <https://medlineplus.gov/ency/anatomyvideos/000029.htm>

Εικόνα 75: Βιβλιογραφία 1/3 3ης διδακτικής ενότητας

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 2/3

Ξενογλωσση:

- Brown, T. M., & Krishnamurthy, K. (2021). Histology. *dermis*. In StatPearls [Internet]. StatPearls Publishing, Ανακτήθηκε: 18/05/23023 από: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK535346/>
- Driskell, R. R., Jheoh, C. A., Chuong, C. M., Watt, F. M., & Horsley, V. (2014). Defining dermal adipose tissue. *Experimental dermatology*, 23(9), 629-631. Ανακτήθηκε: 18/05/23023 από: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/exd.12450>
- Hoffmann, E., Schwarz, A., Fink, J., Kamolz, L. P., & Kitzbeck, R. (2023). Modelling the Complexity of Human Skin In Vitro. *Biomedicine*, 11(3), 794.

Εικόνα 76: Βιβλιογραφία 2/3 3ης διδακτικής ενότητας

Κεφάλαιο 4. Μεθοδολογία

4.1. Σκοπός

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να αξιολογηθεί ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση στο μάθημα της Σύγχρονης Αισθητικής για τους μαθητές της Γ' τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο θέματος «Γνωρίζω το δέρμα».

4.2 Στόχοι έρευνας

1. Να διερευνηθεί αν το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της ΕΞΑΕ.
2. Να αξιολογηθεί αν το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης.
3. Να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την ευχρηστία και την αποτελεσματικότητα του ΕΥ ως συμπληρωματικό μέσο στη διαδικασία της μάθησης.

4.3 Ερευνητικά ερωτήματα

Πιο συγκεκριμένα εξετάζονται τα παρακάτω τρία ερευνητικά ερωτήματα:

1^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

2^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης;

3^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την ευχρηστία και την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού υλικού ως συμπληρωματικό μέσο στη διαδικασία της μάθησης.

4.4 Είδος έρευνας

Λόγω της φύσης του ερευνητικού θέματος η ερευνήτρια επέλεξε την ποιοτική συνέντευξη με την χρήση ημιδομημένου ερωτηματολογίου. Υπάρχουν διάφορα οφέλη από τη χρήση

ποιοτικών ερευνητικών προσεγγίσεων και μεθόδων. Με την ποιοτική ερευνητική προσέγγιση, για παράδειγμα, παράγονται λεπτομερείς περιγραφές των συναισθημάτων, των απόψεων και των εμπειριών των υποκειμένων της έρευνας και ερμηνεύονται τα νοήματα των πράξεών τους (Rahman, 2016). Επιπλέον ορισμένοι που υποστηρίζουν ότι με την ποιοτική ερευνητική προσέγγιση (ερμηνευτισμός) κατανοείται ολιστικά η ανθρώπινη εμπειρία σε συγκεκριμένα περιβάλλοντα. Οι Denzin και Lincoln (2002), αναφέρουν ότι η ποιοτική έρευνα είναι ένα διεπιστημονικό πεδίο, περιλαμβάνει ένα ευρύτερο φάσμα επιστημολογικών απόψεων, ερευνητικών μεθόδων και ερμηνευτικών τεχνικών κατανόησης των ανθρώπινων εμπειριών. Από τη σκοπιά της επιστημολογικής θέσης, οποιαδήποτε γλωσσική αξιολόγηση δεν μπορεί να διαχωριστεί από το πλαίσιο, τον πολιτισμό και τις αξίες όπου χρησιμοποιήθηκε (McNamara, 2001). Η μεθοδολογία της ποιοτικής έρευνας άρχισε να χρησιμοποιείται από τους ερευνητές γλωσσικής αξιολόγησης εστιάζοντας σε ζητήματα που χρειαζόνταν ανάλυση μεταβλητών σχετιζόμενες με το περιεχόμενο, όπως οι στρατηγικές που αξιοποιούνται για την ανταπόκριση στις εργασίες αξιολόγησης, οι επιρροές των χαρακτηριστικών των υποψηφίων στην απόδοση εργασίας και ούτω καθεξής. (Tsushima, 2015).

4.5. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα

Στην παρούσα έρευνα έλαβαν μέρος τρεις συμφοιτητές του μεταπτυχιακού προγράμματος «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ» του «Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α» και πέντε εκπαιδευτικοί της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι ερωτώμενοι ενημερώθηκαν για τους σκοπούς της έρευνας και η συμμετοχή τους σε αυτήν ήταν εθελοντική. Οι εκπαιδευτικοί απάντησαν τα ερωτηματολόγια παρουσία της ερευνήτριας για την περίπτωση που ανέκυπταν απορίες. Στους τρεις φοιτητές στάλθηκε, το σταθμισμένο ερωτηματολόγιο που συντάχθηκε από το Εργαστήριο Προηγμένων Μαθησιακών Τεχνολογιών στη Δια Βίου Μάθηση και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση (Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α.), μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Πιο συγκεκριμένα, δόθηκε αρχικά στους συμμετέχοντες ο σύνδεσμος του μαθήματος, που φιλοξενείται στην ιστοσελίδα <http://chamilo.datacenter.uoc.gr.>, ώστε να πλοηγηθούν σε αυτό και να το μελετήσουν. Έπειτα τους δόθηκαν τα ερωτηματολόγια προς απάντηση.

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Όσον αφορά τους εκπαιδευτικούς, τους συμμετέχοντες στην έρευνας, ήταν της ειδικότητας Αισθητικής – Κοσμετολογίας, επομένως σχετικοί με το γνωστικό αντικείμενο του εκπαιδευτικού υλικού και όλοι ήταν γυναίκες ηλικίας 40 – 55 ετών. Επιπροσθέτως, τρεις από αυτούς ήταν αρκετά εξοικειωμένοι με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) και τις χρησιμοποιούσαν στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αναλυτικότερα, η μια εκπαιδευτικός είχε εμπειρία 10 ετών περίπου, με πολύ καλή γνώση της Αγγλικής γλώσσας και με μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕΞΑΕ) με τη χρήση των ΤΠΕ. Δυο από τις εκπαιδευτικούς ήταν εν δυνάμει φοιτήτριες σε μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕΞΑΕ) με τη χρήση των ΤΠΕ ενώ είχαν επίσης αρκετή διδακτική εμπειρία. Τέλος μια από τις εκπαιδευτικούς ήταν ελάχιστα εξοικειωμένη με τη χρήση των ΤΠΕ και την ένταξη τους στην εκπαιδευτική πράξη.

4.6. Εργαλείο Μέτρησης

Δημιουργήθηκαν δύο ερωτηματολόγια ανοιχτού τύπου ερωτήσεων ώστε να συλλεχθούν μέσω αυτών δεδομένα προς ποιοτική ανάλυση περιεχομένου, σχετικά με το ΕΥ που ερευνάται. Ένα ερωτηματολόγιο που απευθύνεται στα άτομα που φοιτούν στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Επιστήμες της Αγωγής: Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με τη χρήση των Τ.Π.Ε (e-learning)» του Πανεπιστημίου Κρήτης, οι οποίοι θα αναφέρονται και ως ειδικοί της ΕΞΑΕ και ένα για τους εκπαιδευτικούς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που διδάσκουν στο 1^ο ΕΠΑΛ Ηρακλείου, είναι γνώστες του μαθησιακού αντικειμένου και συνεργάζονται με την ερευνήτρια. Το ερωτηματολόγιο για τα άτομα που φοιτούν στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα του «Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α» περιλάμβανε αρχικά μια ενότητα για τα χαρακτηριστικά των ατόμων, φύλο, ηλικία, χρόνια προϋπηρεσίας, αν είναι εξοικειωμένοι με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ), αν χρησιμοποιούν τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην εκπαιδευτική πράξη, αν είναι εξοικειωμένοι με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕΞΑΕ) με τη χρήση των ΤΠΕ και αν είναι εξοικειωμένοι με τη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού το οποίο έχει σχεδιαστεί με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕΞΑΕ).

1^ο Ερωτηματολόγιο

Για την απάντηση του πρώτου και δεύτερου ερευνητικού ερωτήματος χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο που συντάχθηκε από το εργαστήριο του «Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α» του Πανεπιστημίου Κρήτης και απαντήθηκε από τους ειδικούς της ΕΞΑΕ.

Σχετικά με το πρώτο ερευνητικό ερώτημα «Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;» το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε εφτά υποενότητες με ερωτήσεις ανοικτού τύπου με τη δυνατότητα σχολίων. Αυτές ήταν οι παρακάτω:

Α. Επιστημονική συνοχή / Τεκμηρίωση του Ε.Υ.(5 ερωτήσεις της μορφής ανοικτού τύπου)

Β. Το Ε.Υ. συμβάλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου (10 ερωτήσεις της μορφής ανοικτού τύπου)

Γ. Ευχρηστία του Ε.Υ. (4 ερωτήσεις της μορφής ανοικτού τύπου)

Δ. Το Ε.Υ. υποστηρίζει - καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του (3 ερωτήσεις της μορφής ανοικτού τύπου)

Ε. Το Ε.Υ υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του (6 ερωτήσεις της μορφής Likert 5 σημείων)

Στ. Το Ε.Υ. παρέχει δυνατότητα Αναστοχασμού - Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο (5 ερωτήσεις της μορφής ανοικτού τύπου)

Ζ. Σκοπός / Προσδοκώμενα Αποτελέσματα (6 ερωτήσεις της μορφής ανοικτού τύπου)

Για το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα «Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης;» το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε 15 κλειστές ερωτήσεις για τις παρακάτω αρχές: Πολυμεσική αρχή (2 ερωτήσεις της μορφής ανοικτού τύπου), Αρχή της Τροπικότητας (1 ερώτηση της μορφής ανοικτού τύπου), Αρχή της συνοχής (1 ερώτηση της μορφής ανοικτού τύπου Likert), Αρχή της Προσωποποίησης (4 ερωτήσεις της μορφής ανοικτού τύπου), Αρχή της φωνής (1 ερώτηση της μορφής ανοικτού τύπου), Αρχή της εικόνας (1 ερώτηση της μορφής ανοικτού τύπου), Αρχή της κατάτμησης (2 ερωτήσεις της μορφής ανοικτού τύπου), Αρχή της σηματοδότησης (2 ερωτήσεις της μορφής ανοικτού τύπου) και Αρχή της προπαίδευσης (1 ερώτηση της μορφής ανοικτού τύπου).

Ακολουθεί ο πίνακας με τους ερευνητικούς άξονες και τις κατηγορίες ανάλυσης δεδομένων που σχετίζονται με τα δυο πρώτα ερευνητικά ερωτήματα:

Πίνακας 1: Ερευνητικοί Άξονες

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΝΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΑΞΟΝΑ	
1^{ος} άξονας: Αρχές μεθοδολογίας της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στο ΕΥ	
Συνοχή Ε.Υ	A) Βιβλιογραφική Τεκμηρίωση
	B) Αναφορά σε διαφορετικές πηγές
	Γ) Συγκριτική ανάλυση πληροφοριών
	Δ) Ερμηνεία-κριτική συζήτηση πληροφοριών
	E) Δυνατότητα περαιτέρω μελέτης
Παρουσίαση Ε.Υ	A) Φιλικό ύφος
	B) Χρήση προσωπικών & κτητικών αντωνυμιών
	Γ) Χρήση καθομιλούμενης γλώσσας
	Δ) Ευανάγνωστη γραφή
	E) Ικανοποιητική πυκνότητα πληροφοριών
	ΣΤ) Τμηματική παρουσίαση στο μέγεθος της οθόνης
	Ζ) Μόνο κείμενο
	η) Κείμενο και εικόνες
	θ) Κείμενο, εικόνες και βίντεο
	Ι) χρωματικές συνθέσεις για άνετη αλληλεπίδραση
Ευχρηστιά ΕΥ	A) Κουμπιά κατανοητά και αναγνωρίσιμα.
	B) Τα εικονίδια κατανοητά και αναγνωρίσιμα.
	Γ) Ευκολία στη πλοήγηση
	Δ) Αξιοπιστία υπερσυνδέσμων
Καθοδήγηση στη μελέτη του ΕΥ	A) Συμβουλές για μελέτη
	B) Υποστήριξη για έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία
	Γ) Υποστήριξη με επεξηγηματικά σχόλια
Αλληλεπίδραση ΕΥ με τον εκπαιδευόμενο	A) Δραστηριότητες ενθάρρυνσης έκφρασης άποψης
	B) Δραστηριότητες ενθάρρυνσης διατύπωσης ερωτήσεων
	Γ) Δραστηριότητες ενθάρρυνσης σε σχέση με τα προσωπικά ενδιαφέροντα
	Δ) Δραστηριότητες ενθάρρυνσης ανταλλαγής απόψεων
	E) Δραστηριότητες ενθάρρυνσης για την ένταξη του ως μέλος της ομάδας
	ΣΤ) Δραστηριότητες ενθάρρυνσης του εκπαιδευόμενου να ενσωματώσει τις απόψεις του
Αναστοχασμός-Αυτοαξιολόγηση	A) Δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης
	B) Δραστηριότητες ανάπτυξης αυτόνομης κριτικής σκέψης
	Γ) Δραστηριότητες ανάπτυξης επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση
	Δ) Δραστηριότητες συσχέτισης δεδομένων με τη δική του πραγματικότητα
	E) Δραστηριότητες ενθάρρυνσης εφαρμογής νέας γνώσης στη δική του πραγματικότητα
Σαφήνεια Ε.Υ Σκοπός / Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	A) Σαφής διατύπωση του σκοπού
	B) Σαφής διατύπωση των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων κάθε ΔΕ
	Γ) Παρακίνηση των προσδοκώμενων σε επίπεδο γνώσεων
	Δ) Παρακίνηση των προσδοκώμενων σε επίπεδο δεξιοτήτων
	E) Παρακίνηση των προσδοκώμενων σε επίπεδο στάσεων
	ΣΤ) Έλεγχος προόδου εκπαιδευόμενου με βάση τα προσδοκώμενα
2^{ος} άξονας: Αρχές θεωρίας Πολυμεσικής Μάθησης στο Ε.Υ	
Πολυμεσική Μάθηση	A) Συνδυασμός κειμένου & εικόνας (Πολυμεσική Αρχή)
	B) Χρήση εικόνων (Πολυμεσική Αρχή)

Γ) Στοιχεία αφήγησης (Αρχή Τροπικότητας)
Δ) Μη σχετικές πληροφορίες (Αρχή Συνοχής)
Ε) Φιλική γλώσσα (Αρχή Προσωποποίησης)
ΣΤ) Χρήση δευτέρου προσώπου (Αρχή Προσωποποίησης)
Ζ) Ηχητική παρουσίαση (Αρχή Προσωποποίησης)
Η) Φιλικό ύφος ηχητικής παρουσίασης (Αρχή Φωνής)
Θ) Φιλικός χαρακτήρας – Avatar (Αρχή Εικόνας)
Ι) Τμηματική παρουσίαση γνωστικού αντικείμενου (Αρχή Κατάτμησης)
ΙΑ) Διαδραστικές δραστηριότητες παροχής ανατροφοδότησης (Αρχή Προσωποποίησης)
ΙΒ) Μακροσκελή κείμενα (Αρχή Κατάτμησης)
ΙΓ) Σαφείς οδηγίες για δραστηριότητες-εργασίες (Αρχή Σηματοδότησης)
ΙΔ) Στοιχεία επισήμανσης (Αρχή Σηματοδότησης)
ΙΕ) Εισαγωγικές δραστηριότητες μελέτης (Αρχή Προπαίδευσης)
3^{ος} άξονας: Γενικές Επισημάνσεις
Προτάσεις βελτίωσης ΕΥ
Δυνατά σημεία Ε.Υ
Προτάσεις βελτίωσης Ε.Υ

2ο Ερωτηματολόγιο

Για το τρίτο ερευνητικό ερώτημα, για τη διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών χρησιμοποιήθηκε το παρακάτω ερωτηματολόγιο 10 ανοικτών ερωτήσεων ενώ έγινε και συλλογή δημογραφικών στοιχείων:

1. Ποια είναι η άποψη σας για το εκπαιδευτικό υλικό, είναι διατυπωμένο με τρόπο εύκολο και κατανοητό;
2. Νομίζετε ότι παρέχεται σαφής καθοδήγηση για τον τρόπο μελέτης του εκπαιδευτικού υλικού;
3. Στο εκπαιδευτικό υλικό εμπεριέχεται ποικιλία ασκήσεων και δραστηριοτήτων με στόχο την αυτοαξιολόγηση των εκπαιδευόμενων; Εξηγήστε την απάντησή σας
4. Πιστεύετε ότι τα σχόλια ανατροφοδότησης των δραστηριοτήτων και των ασκήσεων αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευτικού υλικού, ενθαρρύνουν το/τη μαθητή/τρια που κάνει λάθη, να συνεχίσει τη μελέτη;
5. Το εκπαιδευτικό υλικό προσαρμόζεται στο ρυθμό και το μαθησιακό στυλ των μαθητών; Ποια είναι η γνώμη σας;
6. Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού εναρμονίζεται με τους στόχους και τις προδιαγραφές του Αναλυτικού προγράμματος σπουδών στο πλαίσιο του οποίου χρησιμοποιείται; Πείτε την άποψή σας.

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

7. Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού πιστεύετε ότι λειτουργεί συμπληρωματικά, εμπλουτίζοντας τη διδακτέα ύλη του γνωστικού αντικειμένου για το οποίο σχεδιάστηκε; Πως το επιτυγχάνει;

8. Σύμφωνα με την άποψη σας το εκπαιδευτικό υλικό παρέχει τη δυνατότητα επιπλέον-επιπρόσθετης μελέτης σε διαφορετικές πηγές;

9. Το εκπαιδευτικό υλικό κατά τη γνώμη σας προάγει την αυτοβουλία, αυτοεκπαίδευση και αυτονομία των μαθητών;

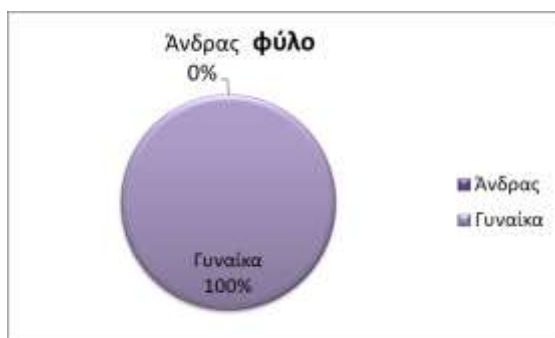
10. Το εκπαιδευτικό υλικό θέτει και καλύπτει σαφώς τους επιδιωκόμενους σκοπούς και στόχους κάθε ενότητας; Ποια είναι η άποψη σας;

Κεφάλαιο 5. Αποτελέσματα

5.1. Απόψεις Εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

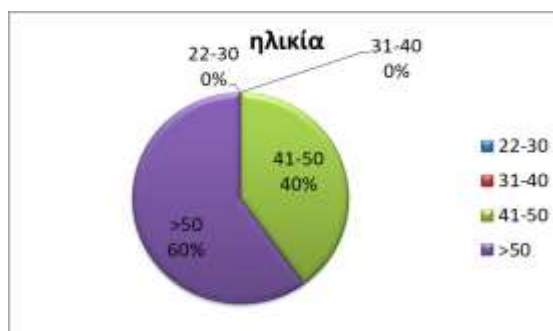
A. Το προφίλ των συμμετεχόντων στην έρευνα

1. Φύλο

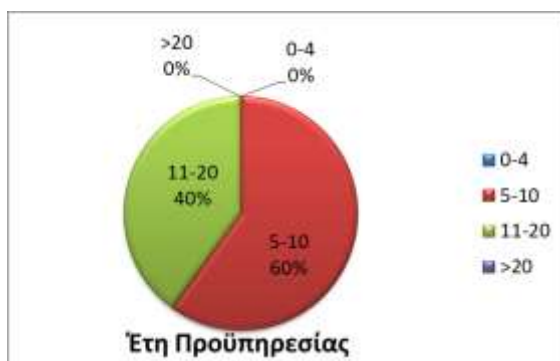
Γράφημα 1

2. Ηλικία

Γράφημα 2

3. Έτη Προϋπηρεσίας

Γράφημα 3

4. Χρήση των ΤΠΕ

Γράφημα 4

Σύμφωνα με τα παραπάνω γραφήματα οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί στην έρευνα ήταν όλες γυναίκες, με ηλικία να κυμαίνεται στα 41-50 έτη στις δυο από αυτές ενώ οι τρεις εκπαιδευτικοί ήταν σε ηλικία πάνω από τα 50 έτη. Τα έτη προϋπηρεσίας φαίνεται για τις τρεις εκπαιδευτικούς να βρίσκονται ανάμεσα στα 5-10 έτη και για τις άλλες δυο ανάμεσα στα 11-20 έτη. Όσον αφορά την εξοικείωση του με τη χρήση των ΤΠΕ οι τρεις εκπαιδευτικοί δηλώνουν απόλυτα εξοικειωμένες με τη χρήση τους, μια εκπαιδευτικός δηλώνει αρκετά εξοικειωμένοι ενώ υπάρχει μια εκπαιδευτικός που φαίνεται να είναι επιφυλακτική ως προς τη δυνατότητα χρήσης των ΤΠΕ.

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

B. Παρουσίαση Ερωτημάτων

1^ο Ερώτημα: Ποια είναι η άποψη σας για το εκπαιδευτικό υλικό, είναι διατυπωμένο με τρόπο εύκολο και κατανοητό;

Αναφορικά με την άποψη των εκπαιδευτικών για το πρώτο ερώτημα, αν το εκπαιδευτικό υλικό είναι διατυπωμένο με τρόπο εύκολο και κατανοητό, παρατηρείται το σύνολο των εκπαιδευτικών να θεωρούν ότι το εκπαιδευτικό υλικό είναι διατυπωμένο με τρόπο εύκολο και κατανοητό, παρέχει την απαραίτητη καθοδήγηση προς διευκόλυνση της μελέτης του από τους μαθητές, με την πληροφορία να αναπτύσσεται σε γλώσσα απλή που είναι γνώριμη στους μαθητές, μειώνοντας την αίσθηση του άγχους και πιθανόν παρανοήσεων για το ΕΥ. Οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους εκπαιδευτικούς ήταν οι εξής:

A: «Το εκπαιδευτικό υλικό είναι διατυπωμένο σε γλώσσα απλή, έτσι ώστε να γίνεται εύκολα κατανοητό από τους μαθητές χωρίς να τους προκαλεί σύγχυση»

E: «Ναι στο ξεκίνημα κάθε ενότητας γίνεται περιγραφή και καθοδήγηση για τη μελέτη του»

B: «Δεν υπάρχουν στοιχεία στο εκπαιδευτικό υλικό που δυσκολεύουν τους μαθητές, γιατί το υλικό είναι σχεδιασμένο με απλό και κατανοητό τρόπο, είναι αναλυτικό και σαφές και μάλλον δε δημιουργεί απορίες στους μαθητές.»

Γ: «Το υλικό είναι ευπρόσβλητο από τους μαθητές σαφώς εμπειριστατωμένο και κατανοητό από τους μαθητές».

2^ο Ερώτημα: Νομίζετε ότι παρέχεται σαφής καθοδήγηση για τον τρόπο μελέτης του εκπαιδευτικού υλικού;

Αναφορικά με το δεύτερο ερώτημα, αν παρέχεται σαφής καθοδήγηση για τον τρόπο μελέτης του εκπαιδευτικού υλικού παρατηρείται ότι οι τέσσερις εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι παρέχεται σαφής καθοδήγηση για τον τρόπο μελέτης του εκπαιδευτικού υλικού μέσω σαφών οδηγιών, την παρουσία των κατάλληλων κουμπιών πλοήγησης και της εμφανούς σηματοδότησης, των διαδραστικών παρουσιάσεων και του φιλικού άβαταρ που συνοδεύει τις διαφάνειες παρουσίασης. Ωστόσο μια από τις εκπαιδευτικούς θεώρησε ότι δεν παρέχεται σαφής καθοδήγηση για τον τρόπο μελέτης χωρίς όμως να το παρουσιάζει ως βασικό μειονέκτημα, εξηγώντας ότι η οργανωμένη και η κατάλληλα διαμορφωμένη επισήμανση των διαφανειών εξισορροπεί την έλλειψη καθοδήγησης. Οι θετικές και αρνητικές απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους εκπαιδευτικούς ήταν οι εξής:

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

A: «Ναι στο ξεκίνημα κάθε ενότητας γίνεται περιγραφή και καθοδήγηση για τη μελέτη του υλικού από το φιλικό άβαταρ που συνοδεύει τη διαφάνεια»

B: «Καθοδήγηση δίνεται μέσω αναλυτικών οδηγιών τόσο στην αρχή του εκπαιδευτικού υλικού όσο και κατά τη διάρκεια των διαδραστικών παρουσιάσεων όπου υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια που υποστηρίζουν το μαθητή στη μελέτη του».

Γ: «Ναι η καθοδήγηση γίνεται λεπτομερής και βήμα βήμα δίνονται οδηγίες σε όλη τη διάρκεια του εκπαιδευτικού υλικού για τον τρόπο μελέτης.»

Δ: «Σε κάθε διαφάνεια υπάρχει κατάλληλη καθοδήγηση μέσω εμφανούς σηματοδότησης, εκτός από την παρουσία των αντίστοιχων κουμπιών πλοήγησης, τα οποία συνολικά δίνουν ξεκάθαρη εικόνα για τον τρόπο μελέτης του υλικού από τους μαθητές».

Ε: «Όχι ακριβώς. Δεν καθοδηγείται ο εκπαιδευόμενος για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να μελετήσει το υλικό, δεν παρέχονται δηλαδή οδηγίες αλλά δεν είναι αναγκαίο. Προσφέρονται ολοκληρωμένες πληροφοριακά διαφάνειες, σωστά διαμορφωμένες, με στοιχεία διαφοροποιήσεις όπως οι χρωματικές διαφορές, επισημάνσεις που εφιστούν την προσοχή και οργανωμένο υλικό μελέτης με αρχή μέση και τέλος».

3^ο Ερώτημα: Στο εκπαιδευτικό υλικό εμπεριέχεται ποικιλία ασκήσεων και δραστηριοτήτων με στόχο την αυτοαξιολόγηση των εκπαιδευόμενων; Εξηγήστε την απάντησή σας.

Αναφορικά με το τρίτο ερώτημα, αν στο εκπαιδευτικό υλικό εμπεριέχεται ποικιλία ασκήσεων και δραστηριοτήτων με στόχο την αυτοαξιολόγηση των εκπαιδευόμενων, παρατηρείται το σύνολο των εκπαιδευτικών να θεωρούν ότι στο εκπαιδευτικό υλικό πράγματι εμπεριέχεται ποικιλία ασκήσεων και δραστηριοτήτων με στόχο την αυτοαξιολόγηση των εκπαιδευόμενων. Μάλιστα διατυπώνουν την άποψη ότι υπάρχει ποικιλία δραστηριοτήτων αυτοαξιολόγησης που ταυτόχρονα ενθαρρύνουν την ανατροφοδότηση του μαθητή και τον έλεγχο της αποκτηθείσας γνώσης χωρίς να γίνονται βαρετές. Οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους που υποδεικνύουν τη θετική τους άποψη ήταν οι εξής:

A: «Ναι υπάρχουν δραστηριότητες και αυτοαξιολόγησης που ταυτόχρονα προσφέρουν ανατροφοδότηση οι οποίες μπορούν να επαναληφθούν από το χρήστη όσες φορές το επιθυμεί».

B: «Ναι, όλες οι ασκήσεις και οι δραστηριότητες ενθαρρύνουν τον μαθητή να ελέγξει τις γνώσεις που έχει κατακτήσει και ταυτόχρονα να αυτοαξιολογηθεί».

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Γ: «Ναι όλες οι ασκήσεις είναι άρτια δομημένες σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών, δεν επαναλαμβάνονται και κρατούν αμείωτο το ενδιαφέρον των μαθητών ενώ ταυτόχρονα εξυπηρετούν την αυτοαξιολόγηση των εκπαιδευομένων».

Δ: «Στο εκπαιδευτικό υλικό ανευρίσκονται διαφορετικές ασκήσεις, αλλά και δραστηριότητες οι οποίες σαφώς εξυπηρετούν την αυτοαξιολόγηση του μαθητή».

Ε: «Ναι, συναντάται ποικιλία τέτοιων ασκήσεων και δραστηριοτήτων στο σύνολο του εκπαιδευτικού υλικού που συμπεριλήφθηκαν εξ αρχής με αυτό το σκοπό. Ολοκληρώνοντας κάθε μια από αυτές τις δραστηριότητες ο εκπαιδευόμενος έχει τη δυνατότητα να εκτιμήσει τις πληροφορίες που αποκόμισε και να αντιληφθεί κενά και αδυναμίες τα οποία μπορεί να καλύψει άμεσα».

4^ο Ερώτημα: Πιστεύετε ότι τα σχόλια ανατροφοδότησης των δραστηριοτήτων και των ασκήσεων αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευτικού υλικού, ενθαρρύνουν το/τη μαθητή/τρια που κάνει λάθη, να συνεχίσει τη μελέτη;

Αναφορικά με το τέταρτο ερώτημα, αν τα σχόλια ανατροφοδότησης των δραστηριοτήτων και των ασκήσεων αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευτικού υλικού, ενθαρρύνουν το/τη μαθητή/τρια που κάνει λάθη, να συνεχίσει τη μελέτη, παρατηρείται ότι οι ερωτηθέντες εκπαιδευτικοί εμφανίζονται να θεωρούν ότι τα σχόλια ανατροφοδότησης των δραστηριοτήτων και των ασκήσεων αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευτικού υλικού, ενθαρρύνουν το/τη μαθητή/τρια που κάνει λάθη, να συνεχίσει τη μελέτη. Σύμφωνα με τις απόψεις τους η παροχή της ανατροφοδότησης σε κάθε σωστή ή λανθασμένη απάντηση, με τρόπο φιλικό και συμβουλευτικό καθώς και η καθοδήγηση στο να ανατρέξει ο εκπαιδευόμενος στο κατάλληλο σημείο του ΕΥ ώστε να διορθώσει τις απαντήσεις του ή να λύσει τις απορίες του, ενθαρρύνουν το μαθητή να συνεχίσει τη μελέτη του. Η περιγραφή αυτή προκύπτει από τις θετικές απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους εκπαιδευτικούς και ήταν οι εξής:

Α: «Ο εκπαιδευόμενος ενθαρρύνεται μέσα από πολλές και διαφορετικές δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης διότι συμπεριλαμβάνουν ανατροφοδότηση για κάθε σωστή ή λανθασμένη απάντηση δίνοντας του κίνητρο να συνεχίσει τη μελέτη».

Β: «Τα σχόλια ανατροφοδότησης που δίνονται σε ύφος απόλυτα φιλικό, υποδεικνύουν στον εκπαιδευόμενο τι θα μελετήσει σε περίπτωση λάθους, βάζοντας τον στη διαδικασία να σκεφθεί και να αναζητήσει τις γνώσεις του στοιχείο που τον ενθαρρύνει να συνεχίσει τη μελέτη».

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Γ: «Σε όλες τις ενότητες του εκπαιδευτικού υλικού παρέχεται στον μαθητή άμεση ανατροφοδότηση, συμβουλές υποστήριξης για κάθε σωστή ή λανθασμένη απάντηση και οδηγίες που παροτρύνουν το μαθητή να μην εγκαταλείψει τη μελέτη».

Δ: «Ο μαθητής ενθαρρύνεται σε μεγάλο βαθμό, καθώς όλο το ύφος του εκπαιδευτικού υλικού αλλά και τα σχόλια ανατροφοδότησης είναι διατυπωμένα με φιλικό και προσιτό τρόπο τέτοιο ώστε, να παρακινήσει το μαθητή να συνεχίσει τη μελέτη της ενότητας, να επαναλάβει το διάβασμα των απαραίτητων διαφανειών εφόσον το χρειαστεί».

Ε: «Ασφαλώς. Αποτελούν σημαντικό βοήθημα κάνοντας τη μελέτη αρκετά πιο εύκολη και γρήγορη, καθότι σε αρκετές περιπτώσεις ο εκπαιδευόμενος δε χρειάζεται να ανατρέξει στο συνολικό Ε.Υ. για ελέγξει την ορθότητα των πληροφοριών που γνώριζε μέχρι πρότινος. Προσφέρεται ήδη από την εκάστοτε δραστηριότητα/άσκηση και λύνει τις απορίες διορθώνοντας τις λανθασμένες απαντήσεις αυτόματα»

5^ο Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό προσαρμόζεται στο ρυθμό και το μαθησιακό στυλ των μαθητών; Ποια είναι η γνώμη σας;

Αναφορικά με το πέμπτο ερώτημα, αν το εκπαιδευτικό υλικό προσαρμόζεται στο ρυθμό και το μαθησιακό στυλ των μαθητών, οι εκπαιδευτικοί διατύπωσαν θετική άποψη στο σύνολο τους αναφέροντας ότι το εκπαιδευτικό υλικό προσαρμόζεται στο ρυθμό και το μαθησιακό στυλ των μαθητών. Ενδεικτικά αναφέρουν ότι η δομή του ΕΥ επιτρέπει στον εκπαιδευόμενο να μελετήσει με το δικό του ρυθμό, να επισκεφθεί κάθε δραστηριότητα όποτε και όσες φορές το επιθυμεί, η ποικιλία των δραστηριοτήτων διευκολύνει τους μαθητές οι οποίοι δεν μαθαίνουν όλοι με τον ίδιο τρόπο και τέλος αναφέρουν ότι το ΕΥ εξυπηρετεί την εξατομικευμένη μάθηση. Οι απόψεις όπως διατυπώθηκαν από τους ερωτώμενους εκπαιδευτικούς ήταν οι εξής:

Α: «Η δομή και η οργάνωση του υλικού σε υποενότητες χωρίς χρονικούς περιορισμούς σαφώς προσφέρει και ενισχύει την προσαρμογή της απόκτηση της γνώσης από τους μαθητές στον δικό τους ρυθμό και στυλ».

Β: «Χωρίς αμφιβολία το εκπαιδευτικό υλικό είναι έτσι δομημένο που επιτρέπει στο μαθητή να μελετήσει με το δικό του ρυθμό και τρόπο. Να επισκεφθεί κάθε διδακτική ενότητα και κάθε δραστηριότητα όποτε και όσες φορές το επιθυμεί μέχρι εκείνος να ικανοποιηθεί με το αποτέλεσμα της προσπάθειας του».

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Γ: «Το εκπαιδευτικό υλικό προσαρμόζεται απόλυτα και ικανοποιητικά στο ρυθμό των μαθητών, τόσο που κατά τη γνώμη μου μπορεί να χρησιμοποιηθεί στα πλαίσια της συμπερίληψης και της διαφοροποιημένης εκπαίδευσης γιατί υποστηρίζει τους μαθητές στη μαθησιακή τους πορεία μαθαίνοντας πως να μαθαίνουν στο χρόνο που εκείνοι μπορούν και επιθυμούν».

Δ: «Ο μαθητής μπορεί να διαβάσει και να ολοκληρώσει τις δραστηριότητες με το δικό του ρυθμό στο χρονικό πλαίσιο που ορίζεται και οι δραστηριότητες μπορούν να επαναληφθούν απεριόριστα, γεγονός που είναι πολύ θετικό. Η ποικιλία επίσης των δραστηριοτήτων διευκολύνει τους μαθητές, οι οποίοι δεν μαθαίνουν όλοι με τον ίδιο τρόπο».

Ε: «Ναι. Υπάρχει μεγάλη ευελιξία σε αυτό. Το εκπαιδευτικό υλικό εξυπηρετεί την εξατομικευμένη μελέτη από τον εκπαιδευόμενο. Επίσης το υλικό προσφέρεται ήδη με τον πιο απλό και κατανοητό τρόπο με σκοπό να μπορεί να μελετηθεί εύκολα και ευχάριστα από όλους, εξειδικευμένο και μη πληθυσμό ασχέτως εκπαιδευτικού υπόβαθρου, δυνατοτήτων και αντιληπτικών δεξιοτήτων».

6^ο Ερώτημα: Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού εναρμονίζεται με τους στόχους και τις προδιαγραφές του Αναλυτικού προγράμματος σπουδών στο πλαίσιο του οποίου χρησιμοποιείται; Πείτε την άποψη σας.

Αναφορικά με το έκτο ερώτημα, αν το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού εναρμονίζεται με τους στόχους και τις προδιαγραφές του Αναλυτικού Προγράμματος σπουδών στο πλαίσιο του οποίου χρησιμοποιείται, οι εκπαιδευτικοί συμφωνούν στο σύνολο τους ότι το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού εναρμονίζεται με τους στόχους και τις προδιαγραφές του Αναλυτικού προγράμματος σπουδών στο πλαίσιο του οποίου χρησιμοποιείται. Στην διατύπωση των απόψεων τους οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν ότι το ΕΥ ανταποκρίνεται και εναρμονίζεται απόλυτα με τους διδακτικούς στόχους του κεφαλαίου του σχολικού βιβλίου αλλά και του Αναλυτικού Προγράμματος σπουδών χωρίς να υπάρχουν ανακρίβειες, ενώ παράλληλα εμπλουτίζει το περιεχόμενο των ενοτήτων του σχολικού εγχειριδίου. Οι θετικού περιεχομένου απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους εκπαιδευτικούς ήταν οι εξής:

Α: «Αναμφισβήτητα λειτουργεί συμπληρωματικά και εμπλουτίζει τη διδακτική ενότητα με πολύ περισσότερη πληροφόρηση και γνώση, με ελκυστικό και διασκεδαστικό τρόπο, σε σχέση με αυτήν που προσφέρεται στο εκπαιδευτικό υλικό του σχολικού βιβλίου».

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Β: «Το υλικό είναι σημαντικά επαρκές σ' ότι αφορά το περιεχόμενό του. Ανταποκρίνεται στις ανάγκες του συγκεκριμένου κεφαλαίου του σχολικού βιβλίου και εναρμονίζεται πλήρως με τους στόχους του επίσημου Αναλυτικού Προγράμματος».

Γ: «Ναι υπάρχει απόλυτος εναρμονισμός και αυτό το βλέπουμε και από τις επιτυχές απαντήσεις των μαθητών στις ασκήσεις και τις δραστηριότητες οι οποίες συνάδουν με τους στόχους του Αναλυτικού προγράμματος σπουδών».

Δ: «Το εκπαιδευτικό υλικό εναρμονίζεται πλήρως με το αναλυτικό πρόγραμμα του μαθήματος για το οποίο προορίζεται εμπλουτίζοντας με μεγάλο βαθμό το περιεχόμενο των ενοτήτων του βιβλίου, με τη χρήση κατάλληλων και επεξηγηματικών εικόνων, βίντεο και βιβλιογραφικών παραπομπών».

Ε: «Το εκπαιδευτικό υλικό ανταποκρίνεται πλήρως στους στόχους που προκαθορίζονται από το Αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών χωρίς να δημιουργούνται πληροφοριακά κενά, ανακρίβειες ή ανασφάλεια. Αντίθετα σε κάθε σημείο του αποκομίζεται μια αίσθηση σιγουριάς και κατάκτησης του αντικειμένου μελέτης».

7^ο Ερώτημα: Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού λειτουργεί συμπληρωματικά, εμπλουτίζοντας τη διδακτέα ύλη του γνωστικού αντικειμένου για το οποίο σχεδιάστηκε; Πως το επιτυγχάνει;

Αναφορικά με το έβδομο ερώτημα, αν το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού λειτουργεί συμπληρωματικά, εμπλουτίζοντας τη διδακτέα ύλη του γνωστικού αντικειμένου για το οποίο σχεδιάστηκε, οι εκπαιδευτικοί στην πλειοψηφία τους θεωρούν ότι το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού λειτουργεί συμπληρωματικά, εμπλουτίζοντας τη διδακτέα ύλη του γνωστικού αντικειμένου για το οποίο σχεδιάστηκε, με επιπλέον πληροφόρηση και γνώση με τη χρήση παραπομπών, τη διάθεση διαφορετικών βιβλιογραφικών πηγών, την ανταλλαγή απόψεων σε forum, με δημιουργικό και ευφάνταστο τρόπο. Οι θετικά διατυπωμένες απόψεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους εκπαιδευτικούς ήταν οι εξής:

Α: Αναμφισβήτητα λειτουργεί συμπληρωματικά και εμπλουτίζει τη διδακτική ενότητα με πολύ περισσότερη πληροφόρηση και γνώση, με ελκυστικό και διασκεδαστικό τρόπο, σε σχέση με αυτήν που προσφέρεται στο εκπαιδευτικό υλικό του σχολικού βιβλίου.»

Β: «Σίγουρα πρόκειται για ένα ολοκληρωμένο συμπληρωματικό υλικό που προσφέρεται για περαιτέρω μελέτη και επανάληψη της διδακτέας ύλης, μέσω των επιπλέον πληροφοριών και

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

δραστηριοτήτων που παρέχει σε σχέση με το σχολικό εγχειρίδιο, με τρόπο ελκυστικό και διαδραστικό».

Γ: *«Βεβαιότατα και λειτουργεί υπέροχα συμπληρωματικά και εμπλουτίζει τη διδακτική ενότητα με όλες αυτές τις ευφάνταστες, καταπληκτικές, πρωτοποριακές εικόνες, βίντεο, ασκήσεις εμπέδωσης που βοηθούν τον μαθητή να κατανοήσει καλύτερα και με τρόπο διασκεδαστικό το μάθημα».*

Δ: *«Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού εμπλουτίζει απόλυτα τη διδακτέα ύλη του γνωστικού αντικειμένου. Η χρήση εικόνων, βίντεο, επεξηγήσεων, παραπομπών και δραστηριοτήτων το καθιστούν κατάλληλο για την εμπέδωση του αντικειμένου».*

Ε: *«Η διδακτέα ύλη εμπλουτίζεται σημαντικά από το εκπαιδευτικό υλικό όχι μόνο με την απλότητα τις δομές του, αλλά και την πληρότητα που παρουσιάζει μέσα από τον συνδυασμό πληροφορίας, εικόνων, ήχου, δραστηριοτήτων, ασκήσεων, forum πληροφοριών, σελίδες ομαδικών συνομιλιών και ανταλλαγής απόψεων, διαθέσιμων πηγών διασταύρωσης πληροφοριών και εκτενής βιβλιογραφίας».*

8^ο Ερώτημα: Σύμφωνα με την άποψη σας το εκπαιδευτικό υλικό παρέχει τη δυνατότητα επιπλέον-επιπρόσθετης μελέτης σε διαφορετικές πηγές;

Αναφορικά με το όγδοο ερώτημα, αν το εκπαιδευτικό υλικό παρέχει τη δυνατότητα επιπλέον-επιπρόσθετης μελέτης σε διαφορετικές πηγές, οι εκπαιδευτικοί φαίνεται να συμφωνούν στο σύνολο τους ότι το εκπαιδευτικό υλικό παρέχει τη δυνατότητα επιπλέον-επιπρόσθετης μελέτης σε διαφορετικές πηγές. Αναφέρουν ότι σύνδεσμοι, παραπομπές, επιστημονικά άρθρα, βίντεο, βιβλία, προσφέρουν ποικιλία διαφορετικών πηγών στις οποίες μπορεί να ανατρέξει ο εκπαιδευόμενος ώστε να μελετήσει περαιτέρω και να εμπλουτίσει τις γνώσεις του. Οι θετικές απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους εκπαιδευτικούς ήταν οι εξής:

Α: *«Οι πηγές του εκπαιδευτικού υλικού για περαιτέρω μελέτη είναι πολλές και διαφορετικές μεταξύ τους, όπως βιβλία-επιστημονικά άρθρα- βίντεο και άφθονη βιβλιογραφία, γεγονός που υποδεικνύει ότι παρέχεται η δυνατότητα επιπλέον μελέτης».*

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Β: «Υπάρχει ποικιλία διαφορετικών πηγών που προσφέρονται για επιπλέον μελέτη για όποιον επιθυμεί να εμπλουτίσει τις γνώσεις του, όπως παραπομπές, σύνδεσμοι, επιστημονικά άρθρα, βιβλία».

Γ: «Παρέχεται η δυνατότητα ποικιλίας εκπαιδευτικού- επιστημονικού υλικού επιπρόσθετης μελέτης, όπως επιστημονικά άρθρα, σύνδεσμοι, βιβλία, παραπομπές που συμπληρώνουν τη γνώση και συμβάλλουν στην ουσιαστικότερη κατανόηση της από τους/τις μαθητές/τριες».

Δ: «Στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχει πλήθος βιβλιογραφικών αναφορών, εκτός των σχολικών εγχειριδίων, αλλά και συνδέσμων του διαδικτύου, στους οποίους μπορεί να ανατρέξει ο μαθητής για εμπλουτίσει τις γνώσεις του, παρέχοντάς του τη δυνατότητα για περαιτέρω μελέτη».

Ε: «Ναι, διαθέτονται επιπλέον πηγές πληροφόρησης και μελέτης αλλά και βιβλιογραφία στα οποία μπορεί να ανατρέξει ο εκπαιδευόμενος αν θελήσει να διασταυρώσει ή να εμπλουτίσει της γνώσεις του σχετικά με το γνωστικό αντικείμενο».

9^ο Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό κατά τη γνώμη σας προάγει την αυτοβουλία, αυτοεκπαίδευση και αυτονομία των μαθητών;

Αναφορικά με το ένατο ερώτημα, αν εκπαιδευτικό υλικό προάγει την αυτοβουλία, αυτοεκπαίδευση και αυτονομία των μαθητών, οι εκπαιδευτικοί όλοι θετικά θεωρώντας ότι το εκπαιδευτικό υλικό προάγει την αυτοβουλία, αυτοεκπαίδευση και αυτονομία των μαθητών, δίνοντας το ΕΥ στους μαθητές τα εργαλεία και την καθοδήγηση που χρειάζονται για να το καταφέρουν όπως αναφέρουν οι εκπαιδευτικοί. Επιπροσθέτως υπάρχει η δυνατότητα αυτορρύθμισης του τρόπου και του χρόνου μελέτης από το μαθητή, η αξιοποίηση της νέας γνώσης με διαφορετικό τρόπο από μαθητή σε μαθητή, παράγοντες που ευνοούν την ανεξαρτησία τους. Οι παραπάνω απόψεις των εκπαιδευτικών αυτές δόθηκαν ήταν οι εξής:

Α: «Δεδομένου ότι το υλικό συνοδεύεται από εικόνες, βίντεο, ακουστικές πληροφορίες, πρόσθετες πηγές και οδηγίες μελέτης, παρέχοντας παράλληλα στους μαθητές ελευθερία κινήσεων και αυτορρύθμισης στον τρόπο και τον χρόνο μελέτης, αναμφίβολα ενισχύει την αυτενέργεια και την αυτονομία τους».

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Β: «Η αυτονομία και η αυτοεκπαίδευση των μαθητών προάγεται με τη δομή και τον τρόπο μελέτης του ΕΥ αφού τους επιτρέπει να μελετήσουν με το δικό τους ρυθμό, να ασχοληθούν με διάφορες πηγές πληροφόρησης όποτε αυτοί το επιθυμούν, να αυτοαξιολογηθούν όσες φορές το επιθυμούν χωρίς να υπάρχει το άγχος της παρουσίας του εκπαιδευτικού».

Γ: «Ναι προάγει την αυτονομία, αυτοβουλία και αυτοεκπαίδευση των μαθητών. Τους οδηγεί να μαθαίνουν μόνοι τους μέσα από πειραματισμούς, να αποκτήσουν βαθιά καλλιέργεια και κριτική σκέψη, να μην αποστηθίζουν πληροφορίες και η μάθηση τους να μην εστιάζει στην στείρα συσσώρευση πληροφοριών».

Δ: «Το εκπαιδευτικό υλικό σαφώς προάγει την αυτονομία του μαθητή, δίνοντας την απαραίτητη καθοδήγηση αλλά και τα εργαλεία για να το καταφέρει».

Ε: «Το εκπαιδευτικό υλικό προσφέρει πλήρεις αλλά συγκεκριμένες πληροφορίες πάνω στο γνωστικό αντικείμενο που καλείται να μελετήσει ο εκπαιδευόμενος. Πέρα από αυτό, ο τρόπος με τον οποίο θα το κάνει, πως θα αντιληφθεί τις πληροφορίες, πως θα χρησιμοποιηθούν μελλοντικά στη δική του καθημερινότητα και ποια τελικά θα είναι τα προσωπικά οφέλη από αυτή την διαδικασία, διαφέρουν από άτομο σε άτομο. Αρά με αυτή την έννοια ασφαλώς προάγονται και τα τρία αυτά στοιχεία, υψίστης σημασίας και βασικό στοιχείο προς επίτευξη, κάθε τέτοιας διδακτικής προσπάθειας».

10^ο Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό θέτει και καλύπτει σαφώς τους επιδιωκόμενους σκοπούς και στόχους κάθε ενότητας; Ποια είναι η άποψη σας;

Αναφορικά με το δέκατο ερώτημα, αν το εκπαιδευτικό υλικό θέτει και καλύπτει σαφώς τους επιδιωκόμενους σκοπούς και στόχους κάθε ενότητας, οι εκπαιδευτικοί απάντησαν στο σύνολο ότι θεωρούν ότι το εκπαιδευτικό υλικό θέτει και καλύπτει σαφώς τους επιδιωκόμενους σκοπούς και στόχους κάθε ενότητας. Σύμφωνα με τις απόψεις των ερωτώμενων εκπαιδευτικών η συνέπεια που υφίσταται ο σχεδιασμός του περιεχόμενου του ΕΥ, καλύπτει επαρκώς και στοχευμένα τους στόχους, τους σκοπούς και τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα πλήρως στο τέλος κάθε διδακτικής ενότητας. Οι θετικές απόψεις όπως δόθηκαν από τους ερωτώμενους εκπαιδευτικούς ήταν οι εξής:

Α: «Οι επιδιωκόμενοι σκοποί και στόχοι που τίθενται στην αρχή της κάθε ενότητας είναι δομημένοι επαρκώς και το εκπαιδευτικό υλικό τους καλύπτει πολύ εύστοχα».

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Β: «Το εκπαιδευτικό υλικό καλύπτει πλήρως τους επιδιωκόμενους σκοπούς και τα μαθησιακά αποτελέσματα που θέτει ξεκάθαρα στην αρχή κάθε ενότητας».

Γ: «Καλύπτονται σαφώς με επιτυχία καθώς υπάρχει η συνέπεια του περιεχομένου του προσφερόμενου εκπαιδευτικού υλικού προς την εξυπηρέτηση των επιδιωκόμενων διδακτικών στόχων και σκοπών όπως αυτοί τίθενται σε κάθε ενότητα».

Δ: «Το εκπαιδευτικό υλικό σε κάθε ενότητα περιλαμβάνει το σκοπό και τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα τα οποία διατυπώνονται με σαφήνεια και καλύπτονται πλήρως με την ολοκλήρωση της κάθε διδακτικής ενότητας».

Ε: «Ναι. Οι στόχοι και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα αποτυπώνονται με ευκρίνεια και καλύπτονται σε κάθε διδακτική ενότητα ενώ αντίστοιχα επαναδιατυπώνονται και εκτιμούνται ξανά μετά την ολοκλήρωσή της, με αποτέλεσμα ο εκπαιδευόμενος να έχει κατανοήσει και κατακτήσει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες προάγοντας το αίσθημα σιγουριάς και πληρότητας».

5.2. Ερωτηματολόγιο Συμφοιτητών

A. Το προφίλ των ειδικών της ΕΞΑΕ

Πίνακας 2. Χαρακτηριστικά συμφοιτητών

	Φ1	Φ2	Φ3
Φύλο	Άντρας	Γυναίκα	Γυναίκα
Ηλικία	31-40	31 - 40	22-30
Χρόνια Προϋπηρεσίας	5-10	5-10	0-4
Είστε εξοικειωμένοι με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ).	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Συμφωνώ
Χρησιμοποιείτε τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην εκπαιδευτική πράξη;	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Συμφωνώ
Είστε εξοικειωμένοι με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕΞΑΕ)	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Συμφωνώ

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

με τη χρήση των ΤΠΕ.			
Είστε εξοικειωμένοι με τη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού το οποίο έχει σχεδιαστεί με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕΞΑΕ).	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Συμφωνώ

Σύμφωνα με τον πίνακα 1 οι δύο συμμετοχτές ήταν γυναίκες και ένας άνδρας. Δύο άτομα ήταν ηλικίας 31 – 40 ετών και ένας 22 – 30 ετών. Ο ένας άνδρας συμφώνησε απόλυτα και οι δύο γυναίκες απλά συμφώνησαν ότι είναι εξοικειωμένοι με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ), χρησιμοποιούν τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην εκπαιδευτική πράξη, είναι εξοικειωμένοι με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕΞΑΕ) με τη χρήση των ΤΠΕ και είναι εξοικειωμένοι με τη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού το οποίο έχει σχεδιαστεί με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕΞΑΕ).

B. Οι απόψεις των ειδικών της ΕΞΑΕ

Πίνακας 3. Επιστημονική συνοχή / Τεκμηρίωση του Ε.Υ.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΑΝΑ ΑΞΟΝΑ	
1^{ος} Άξονας: Αρχές και μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης	
A) Στο Ε.Υ. γίνεται παράθεση πληροφοριών / απόψεων με την σχετική βιβλιογραφική	
Φ1	Η σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση γίνεται με την παράθεση βιβλιογραφικής αναφοράς στο τέλος κάθε ενότητας.
Φ2	Σαφέστατα στο ΕΥ υπάρχει παράθεση αναλυτικών και ποικίλων πληροφοριών και απόψεων που συνοδεύονται με τη σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση που απαιτείται στο τέλος κάθε διδακτικής ενότητας .
Φ3	Ναι, παραθέεται η σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση για το σύνολο των πληροφοριών του Ε.Υ.
B) Στο Ε.Υ. γίνεται αναφορά σε διαφορετικές πηγές πληροφοριών (Βιβλία, επιστημονικά περιοδικά, επιστημονικά συνέδρια κλπ).	
Φ1	Μέσω συνδέσμων γίνεται αναφορά σε βιβλία, σε ανοιχτά ακαδημαϊκά μαθήματα, επιστημονικά συνέρια κτλ
Φ2	Στο ΕΥ παρατηρείται η παράθεση διαφορετικών πηγών πληροφοριών, με συχνότερη αναφορά σε πηγές βιβλίων, επιστημονικών και άρθρων συνεδρίων, σε ανοιχτά ακαδημαϊκά μαθήματα

	και ενημερωτικές σελίδες.
Φ3	Γίνονται αρκετές αναφορές σε ποικίλες πηγές πληροφοριών όπως βιβλία και επιστημονικά συνέδρια.
Γ) Στο Ε.Υ. γίνεται συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών / απόψεων	
Φ1	Η φύση του αντικειμένου δεν απαιτεί να γίνει συγκριτική ανάλυση σε όλες τις πληροφορίες που παρέχονται από το ΕΥ παρά μόνο σε ορισμένες περιπτώσεις.
Φ2	Ενώ στο ΕΥ γίνεται ανάλυση των πληροφοριών και των απόψεων, η συγκριτική ανάλυση νομίζω ότι δεν εμφανίζεται αρκετά συχνά λόγω της φύσης του αντικειμένου
Φ3	Δεν παρατηρείται συχνά η συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών που παρατίθενται αλλά παρουσιάζονται ποικίλες βιβλιογραφικές αναφορές.
Δ) Το Ε.Υ. είναι εμπλουτισμένο με την ερμηνεία / κριτική συζήτηση των πληροφοριών	
Φ1	Στο ΕΥ, ερμηνεύονται πλήρως οι έννοιες προς μελέτη ενώ η κριτική συζήτηση απουσιάζει κατά την παρουσίαση του υλικού, ωστόσο ο εκπαιδευόμενος εμπλέκεται σε αυτή μέσω των κατάλληλων δραστηριοτήτων.
Φ2	Το ΕΥ είναι ξεκάθαρα εμπλουτισμένο με επεξηγηματικά και ερμηνευτικά σχόλια. Η κριτική συζήτηση απουσιάζει, αφήνεται όμως στον εκπαιδευόμενο σε όλη τη διάρκεια του υλικού μέσω των αντίστοιχων δραστηριοτήτων.
Φ3	Συναντώνται ερμηνευτικά σχόλια που εμπλουτίζουν το ΕΥ, ενώ η κριτική συζήτηση ή μάλλον σκέψη αφήνεται στον εκπαιδευόμενο μέσα από τις δραστηριότητες που του προσφέρονται.
Ε) Το Ε.Υ. παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές.	
Φ1	Πηγές για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές να σίγουρα παρέχονται.
Φ2	Εκτός από το βασικό βιβλίο μελέτης, παρέχονται σύνδεσμοι σε διάφορες πηγές για περαιτέρω μελέτη, διαφορετικές και πιο σύγχρονες, όπως οι επιστημονικές ενώσεις και έρευνες, τα επιστημονικά άρθρα κ.α.
Φ3	Προσφέρονται στον εκπαιδευόμενο διάφορες βιβλιογραφικές πηγές για μελέτη όπως σύνδεσμοι και επιστημονικά άρθρα - έρευνες.

Στον πίνακα 3 παρατηρείται ότι και οι τρεις συμφοιτητές συμφωνούν ότι υπάρχει επιστημονική συνοχή/τεκμηρίωση του Ε.Υ. Ένας μόνο συμφοιτητής που ήταν πιο νεαρής ηλικίας διαφώνησε ότι στο Ε.Υ. γίνεται συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών / απόψεων.

Πίνακας 4. Παρουσίαση γνωστικού αντικείμενου ΕΥ

Α) Το ύφος γραφής του Ε.Υ. είναι φιλικό για τον αναγνώστη	
Φ1	Η παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου γίνεται με απλό, απόλυτα κατανοητό τρόπο.
Φ2	Το ύφος του ΕΥ είναι απόλυτα φιλικό προς τον αναγνώστη και η παρουσίαση του γνωστικού

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

	αντικειμένου σε γλώσσα απλή και κατανοητή.
Φ3	Ο τρόπος γραφής είναι απολύτως κατανοητός και οι πληροφορίες του Ε.Υ. παρουσιάζουν πλήρη σαφήνεια.
Β) Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών.	
Φ1	Η χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών γίνεται στο Ε.Υ. Όπως για παράδειγμα, χρησιμοποιούνται οι φράσεις «Προσπάθησε να θυμηθείς και να απαντήσεις», «Γράψε την άποψη σου»
Φ2	Ναι γίνεται χρήση κτητικών και προσωπικών αντωνυμιών και αυτό φαίνεται από τις φράσεις που χρησιμοποιούνται όπως: «Πες την άποψη σου», «Ποιοι παράγοντες πιστεύεις ότι...»
Φ3	Ναι, γίνεται χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών.
Γ) Στο Ε.Υ. γίνεται κατά το δυνατόν χρήση της καθομιλούμενης γλώσσας.	
Φ1	Η γλώσσα που χρησιμοποιεί το ΕΥ είναι κατά κύριο λόγο η καθομιλουμένη.
Φ2	Η χρήση της καθομιλούμενης γλώσσας κυριαρχεί στο ΕΥ.
Φ3	Όλο το υλικό μελέτης παρατίθεται στην καθομιλουμένη εκτός από μερικούς αναγκαίους επιστημονικούς ορισμούς που όμως δεν προκαλούν καμία δυσκολία κατανόησης.
Δ) Η γραφή του Ε.Υ. είναι ευανάγνωστη	
Φ1	Η γραφή του Ε.Υ. είναι απόλυτα ευανάγνωστη με γραμματοσειρές σε κατάλληλο μέγεθος.
Φ2	Η γραφή του είναι απόλυτα ευανάγνωστη και ξεκάθαρη χωρίς να υπάρχουν σημεία που να δημιουργούν ανασφάλεια στον αναγνώστη.
Φ3	Η γραφή είναι απολύτως ευανάγνωστη και προσεγμένη με το κατάλληλο μέγεθος και χρώμα.
Ε) Η πυκνότητα των πληροφοριών του Ε.Υ. είναι ικανοποιητική	
Φ1	Η πυκνότητα των πληροφοριών του Ε.Υ. σε γενικές γραμμές είναι ικανοποιητική χωρίς σημεία με πυκνή και περιττή πληροφορία.
Φ2	Η πυκνότητα των πληροφοριών είναι επίσης απόλυτα ικανοποιητική. Παρέχονται όλες οι αναγκαίες πληροφορίες για την επεξήγηση του μαθησιακού υλικού που παρουσιάζεται κάθε φορά χωρίς το φαινόμενο της υπερβολής.
Φ3	Θεωρώ πως είναι ικανοποιητική καθότι ο εκπαιδευόμενος αποκτά μια ολοκληρωμένη άποψη για το θέμα-υλικό που καλείται να μελετήσει χωρίς να κουράζεται.
ΣΤ) Το Ε.Υ. παρουσιάζεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης	
Φ1	Τα κείμενα όπου απαιτείται παρουσιάζονται τμηματικά, ενώ υπάρχουν διαφάνειες με κείμενο μονοκόμματο αλλά μικρό. Η κατανομή κειμένων και εικόνων στη διαφάνεια γίνεται με ομοιομορφία.
Φ2	Δεν υπάρχει τμηματική παρουσίαση στο μέγεθος της οθόνης. Ίσως βέβαια αυτό να μην έχει ιδιαίτερη σημασία αφού τα κείμενα μελέτης συνήθως είναι μικρά.
Φ3	Όχι, δεν παρουσιάζεται τμηματικά.
Ζ) Το Ε.Υ. περιέχει μόνο κείμενο.	

Φ1	Το ΕΥ δεν περιέχει κείμενο που πάντα συνοδεύεται με την κατάλληλη εικόνα.
Φ2	Το κείμενο του ΕΥ παρουσιάζεται συνοδευόμενο με την κατάλληλη εικόνα που συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση του θέματος.
Φ3	Κατά τη διάρκεια του Ε.Υ. συναντάς κείμενο, εικόνα αλλά και βίντεο κατανόησης του θέματος.
Η) Το Ε.Υ περιέχει κείμενο και εικόνες	
Φ1	Στο ΕΥ περιέχει υπάρχει συνδυασμός κειμένου και εικόνας. Ο ρόλος της εικόνας είναι άλλοτε πληροφοριακός και άλλοτε επεξηγηματικός.
Φ2	Σε όλο το ΕΥ γίνεται συνδυασμός κειμένου και εικόνας που λειτουργεί συμπληρωματικά.
Φ3	Ναι, περιλαμβάνονται αρκετές εικόνες συνδυαστικά με τα κείμενα, παρέχοντας πληροφορία ή επεξήγηση.
Θ) Το Ε.Υ περιέχει κείμενο, εικόνες και video.	
Φ1	Στο ΕΥ, εκτός από κείμενα και εικόνες, περιέχει και αρκετά διάσπαρτα βίντεο με συμπληρωματικό και υποστηρικτικό χαρακτήρα ως προς το γνωστικό αντικείμενο.
Φ2	Το ΕΥ περιέχει κείμενο, εικόνες και βίντεο σε διάφορα σημεία, όποτε ο /η δημιουργός του ΕΥ έκρινε ότι ενισχύει την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος του αναγνώστη.
Φ3	Το Ε.Υ. περιέχει και τις τρεις αυτές εκπαιδευτικές μορφές γεγονός που το καθιστά αυτομάτως πλήρως κατανοητό και αρκετά ευχάριστο.
Ι) Οι χρωματικές συνθέσεις του Ε.Υ. συμβάλλουν στην άνετη αλληλεπίδραση.	
Φ1	Οι χρωματικές συνθέσεις είναι σταθερές και απαλές σε όλη τη διάρκεια πλοήγησης, συμβάλλοντας έτσι στην άνετη αλληλεπίδραση.
Φ2	Οι χρωματικές συνθέσεις έχουν μελετηθεί και κατάλληλα συνδυαστεί, με απαλούς και ευχάριστους χρωματικούς τόνους, από τον/τη δημιουργό του ΕΥ συμβάλλοντας έτσι στην άνετη αλληλεπίδραση.
Φ3	Αρκετά. Είναι καθοριστικής σημασίας επειδή οι χρωματικές συνθέσεις είναι σταθερές και πολύ ευχάριστες οπτικά, προσφέροντας χαλαρή πλοήγηση.

Στον πίνακα 4 παρατηρείται να συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό οι τρεις συμμετοχτές ότι το Ε.Υ. συμβάλλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου. Παρόλα αυτά οι δύο από τους τρεις διαφώνησαν ότι το Ε.Υ. παρουσιάζεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης ενώ ένας συμφώνησε.

Πίνακας 5. *Ευχρηστία του Ε.Υ.*

Α) Τα κουμπιά που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (εμπρός, πίσω κλπ) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.	
Φ1	Η χρήση απλών και κατανοητών κουμπιών και εύκολα αναγνωρίσιμων δεν επιβάλλει να δοθούν εξηγήσεις στο χρήστη πως θα χρησιμοποιηθούν.

Φ2	Η χρήση απλών και κατανοητών κουμπιών, που είναι πολύ οικεία για τον χρήστη, δε δημιουργούν την ανάγκη επεξηγήσεων. Άλλωστε υπάρχουν διαφάνειες στη έναρξη της πλοήγησης του ΕΥ με περιγραφή της χρήσης των κουμπιών.
Φ3	Απολύτως ευδιάκριτα και κατανοητά. Το υλικό σε καθοδηγεί μόνο του όσον αφορά την περιήγηση και τρόπο μελέτης.
Β) Τα εικονίδια που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (πρόσθετες πηγές, δραστηριότητες κλπ) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.	
Φ1	Τα εικονίδια που έχουν χρησιμοποιηθεί στο Ε.Υ. για πρόσθετες πηγές ή οτιδήποτε άλλο είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα διότι από τη μια σχετίζονται με τη χρήση που προσφέρουν και από την άλλη δύνονται εισαγωγικές πληροφορίες για αυτά.
Φ2	Τα εικονίδια των πρόσθετων πηγών ή των δραστηριοτήτων είναι απόλυτα κατανοητά και αναγνωρίσιμα αφού δεν υπάρχουν νέα κουμπιά στο ΕΥ, με εξαίρεση τους συνδέσμους φόρουμ και padlet και των ομαδικών εργασιών. Οι σύνδεσμοι ανοίγουν απλά με πάτημα πάνω στην αντίστοιχη λέξη.
Φ3	Είναι κατανοητά καθώς συνοδεύουν το αντίστοιχο κείμενο- πληροφορίες. Άλλωστε δεν υπάρχουν επιπλέον κουμπιά εκτός από αυτά κάποιων συνδέσμων όπως για παράδειγμα του Padlet.
Γ) Η πλοήγηση στο Ε.Υ. είναι εύκολη	
Φ1	Η πλοήγηση στο Ε.Υ. είναι πολύ εύκολη.
Φ2	Η πλοήγηση στο ΕΥ είναι πάρα πολύ εύκολη χωρίς να δυσκολεύει καθόλου τον εκπαιδευόμενο.
Φ3	Αρκετά εύκολη. Ο τρόπος δόμησης του Ε.Υ. κατευθύνει τον αναγνώστη και δεν του δημιουργεί καμία δυσκολία στην πλοήγηση.
Δ) Οι υπερσύνδεσμοι του Ε.Υ. οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο	
Φ1	Οι υπερσύνδεσμοι μετά από τη χρήση τους διαπιστώθηκε ελέγχθηκαν ότι οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο.
Φ2	Οι υπερσύνδεσμοι που χρησιμοποιήθηκαν , οδηγούν στο αναμενόμενο αποτέλεσμα, τη σύνδεση δηλαδή του ΕΥ υλικού με πρόσθετες γνώσεις και πληροφορίες.
Φ3	Ναι, οδηγούν στο αντίστοιχο αναμενόμενο περιεχόμενο που εμπλουτίζει το κύριο Ε.Υ.

Στον πίνακα 5 παρατηρείται σύμπτωση απόψεων των συμμετεχόντων για την ευχρηστία του Ε.Υ.

Πίνακας 6. Το ΕΥ καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του

Α) Παρέχονται συμβουλές για το πώς να μελετηθεί το εκπαιδευτικό υλικό

Φ1	Στην περιγραφή του μαθήματος, παρέχονται οδηγίες μελέτης όμως θα μπορούσαν να είναι συχνότερες και περισσότερο σαφείς. Για παράδειγμα: «Για τη δραστηριότητα που ακολουθεί είναι καλό να έχεις μελετήσει τις διαφάνειες που προηγήθηκαν».
Φ2	Ακριβείς συμβουλές βήμα προς βήμα για το πώς θα μελετηθεί το ΕΥ δεν παρέχονται ακριβώς. Απλά συμπεραίνεται από τον αναγνώστη από τη δόμηση του ΕΥ.
Φ3	Όχι ακριβώς συμβουλές αλλά κατά τη γνώμη μου περιττεύουν σε ένα απολύτως σαφές Ε.Υ. που σου δηλώνει με τη δομή του τον τρόπο μελέτης που θα ακολουθηθεί .
Β) Το Ε.Υ. υποστηρίζει τον εκπαιδευόμενο προκειμένου να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία (Υπάρχουν πλαίσια ή έντονη γραφή (σήμανση) ώστε να τονίζονται σημαντικές έννοιες).	
Φ1	Το Ε.Υ. υποστηρίζει τον εκπαιδευόμενο παρακινεί τον εκπαιδευόμενο να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία της μελέτης τους με χρήση εντονότερης γραφής ή την αλλαγή του χρώματος των χαρακτήρων. Ωστόσο υπάρχουν περιθώρια περισσότερης χρήσης στο στοιχείο της έμφασης.
Φ2	Με τη σήμανση, την υπογράμμιση ή με την αλλαγή του τόνου και του χρώματος συγκεκριμένων σημείων του κειμένου, υπάρχει το στοιχείο της έμφασης, έτσι ώστε ο εκπαιδευόμενος να παρακινηθεί και να δώσει την απαιτούμενη προσοχή στα σημαντικά σημεία του ΕΥ.
Φ3	Ναι , δίνεται έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία με χρωματικές αντιθέσεις, υπογραμμίσεις κ.α. και συνήθως αφορούν στοιχεία μεγάλης σημασίας για το γνωστικό αντικείμενο της μελέτης.
Γ) Στο Ε.Υ. υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια τα οποία υποστηρίζουν τον σπουδαστή στη μελέτη του.	
Φ1	Οι εικόνες μέσα στο Ε.Υ. και η χρήση υπερσυνδέσμων παρέχουν τις απαραίτητες επεξηγήσεις για τις νέες έννοιες νέες ενώ τα επεξηγηματικά σχόλια σε μορφή κειμένου δε υπάρχουν στο Ε.Υ.
Φ2	Τα επεξηγηματικά σχόλια δεν εμφανίζονται τόσο στο κείμενο μελέτης όσο στις δραστηριότητες ανατροφοδότησης ή αυτοαξιολόγησης με σκοπό την υποστήριξη της μελέτης του σπουδαστή.
Φ3	Επεξηγηματικά σχόλια σε μορφή κειμένου δεν εμφανίζονται στο Ε.Υ., παρέχονται ίσως με έμμεσο τρόπο όπως τις εικόνες ή τα βίντεο τα οποία είναι απολύτως υποστηρικτικά στη μελέτη του σπουδαστή.

Στον πίνακα 6 παρατηρείται να συμφωνούν οι τρεις συμμετοχτές για το ότι το Ε.Υ. υποστηρίζει - καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του. Φαίνεται ότι υπάρχουν όμως κάποια περιθώρια βελτίωσης στο τομέα της παροχής συμβουλών για το πώς να μελετηθεί το εκπαιδευτικό υλικό και για το αν στο Ε.Υ. υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια τα οποία υποστηρίζουν τον σπουδαστή στη μελέτη του.

Πίνακας 7. Αλληλεπίδραση ΕΥ με τον εκπαιδευόμενο

Α) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις δικές απόψεις (κρίσεις) πάνω σε σημαντικά ζητήματα.	
Φ1	Οι ομαδικές εργασίες και η ενσωμάτωση φόρουμ και δραστηριοτήτων στο Padlet, μέσα στο υλικό, ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις δικές απόψεις και κρίσεις πάνω σε σημαντικά ζητήματα.
Φ2	Στο ΕΥ έχουν ενσωματωθεί το φόρουμ, δραστηριότητα στο padlet και ομαδικές εργασίες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις δικές του απόψεις.
Φ3	Συμπεριλαμβάνονται τέτοιες δραστηριότητες παράθεσης προσωπικών απόψεων, όπως είναι τα forum επικοινωνίας, οι ανοιχτές ερωτήσεις στις ομαδικές εργασίες κ.α.
Β) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να διατυπώνει τις δικές του ερωτήσεις πάνω σε σημαντικά ζητήματα	
Φ1	Δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο να διατυπώσει τις δικές του ερωτήσεις δεν δίνεται με σχεδιασμένη δραστηριότητα ειδικά για το σκοπό αυτό. Ίσως μέσω του φόρουμ, θα μπορούσε να εκφράσει την άποψή του και συγκεκριμένα ερωτήματα.
Φ1	Δεν υπάρχουν δραστηριότητες μέσα στο ΕΥ οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να διατυπώνει τις δικές του ερωτήσεις πάνω σε σημαντικά ζητήματα, πρόταση ίσως για μελλοντική βελτίωση του υλικού.
Φ1	Όχι ,δεν υπάρχουν δραστηριότητες αποτύπωσής ερωτήσεων του εκπαιδευόμενου.
Γ) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εμπλακεί συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα	
Φ1	Υπάρχει ομαδική δραστηριότητα και η δραστηριότητα του φόρουμ μέσα στο Ε.Υ., όπου ο εκπαιδευόμενος καλείται να απαντήσει σε ερωτήσεις χρησιμοποιώντας τη δική του κρίση και εμπειρία, εμπλέκοντας τον συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα.
Φ2	Ναι υπάρχουν δραστηριότητες, όπως οι ερωτήσεις που καλείται να απαντήσει στο φόρουμ του μαθήματος ή στις ομαδικές εργασίες, που ζητούν την ανάκληση της προσωπικής κρίσης του εκπαιδευόμενου εμπλέκοντας τον συναισθηματικά βάση των εμπειριών του.
Φ3	Ναι, με δραστηριότητες που μέσα από αυτές ζητείται η προσωπική άποψη του εκπαιδευόμενου.
Δ) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ανταλλάξει απόψεις με τους άλλους εκπαιδευόμενους.	
Φ1	Δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ανταλλάξει απόψεις με τους άλλους εκπαιδευόμενους γίνεται μέσω του φόρουμ και του Padlet και των ομαδικών εργασιών.
Φ1	Στο ΕΥ υπάρχουν εργασίες ομαδικές με στόχο την ενεργοποίηση της συνεργατικότητας και της αλληλεπίδρασης μεταξύ των εκπαιδευομένων, δίνοντας τους τη δυνατότητα να ανταλλάξουν τις απόψεις τους.

Φ1	Ναι, κυρίως με τις ομαδικές εργασίες.
Ε) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να θεωρήσει τον εαυτό του ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας που έχει συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες.	
Φ1	Η συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στη δραστηριότητα φόρουμ, σε ομαδικές δραστηριότητες και τις δραστηριότητες Padlet, τον ενθαρρύνουν να θεωρήσει τον εαυτό του ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας, καθώς προάγεται η αλληλεπίδραση, η ανταλλαγή απόψεων με άλλους εκπαιδευόμενους και να εμπλακεί σε μια διαπραγμάτευση, σε θέματα που αφορούν το γνωστικό αντικείμενο του Ε.Υ.
Φ2	Το ΕΥ περιλαμβάνει δραστηριότητες συγκεκριμένου μαθησιακού σκοπού, όπως την εμπλοκή σε συνεργασία και την ανταλλαγή απόψεων με τους άλλους εκπαιδευόμενους, οπότε νοιώθει ότι ανήκει σε μια κοινωνική ομάδα με συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες.
Φ3	Ασφαλώς καθώς είναι απόρροια της εντριβής με ένα αρκετά συγκεκριμένο αντικείμενο και σε εκτενή βαθμό μέσα στα πλαίσια μιας ομάδας (ομαδικές εργασίες-φόρουμ) που του ζητείται να συνεργαστεί και να αλληλεπιδράσει.
ΣΤ) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει / εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό.	
Φ1	Ο ρόλος αυτός εξυπηρετείται από τις ομαδικές δραστηριότητες, το φόρουμ και τις δραστηριότητες Padlet.
Φ2	Συμφωνώ απόλυτα το ΕΥ εμπεριέχει αρκετές δραστηριότητες όπως το φόρουμ, το padlet που μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό.
Φ3	Ναι. Τον σκοπό αυτό εξυπηρετούν οι δραστηριότητες των padlet και του φόρουμ.

Στον πίνακα 7 παρατηρείται οι τρεις ειδικοί της ΕΞΑΕ εκτιμούν ότι το Ε.Υ. ενθαρρύνει την αλληλεπίδραση, τη διατύπωση και ανταλλαγή απόψεων με τους άλλους εκπαιδευόμενους. Η συμμετοχή σε ομαδικές δραστηριότητες δημιουργεί στον εκπαιδευόμενο το αίσθημα του ανήκειν, ενισχύοντας τη διάθεση του να ενσωματώσει τις δικές του απόψεις στο ΕΥ. Ωστόσο διαφώνησαν ότι το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες διατύπωσης ερωτημάτων από τον εκπαιδευόμενο πάνω σε σημαντικά ζητήματα.

Πίνακας 8: Αναστοχασμός- Αυτοαξιολόγηση

Α) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου.	
Φ1	Μέσα στο ΕΥ υπάρχει πλήθος ασκήσεων οι οποίες ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου, μέσω της ανατροφοδότησης που παρέχεται σε περίπτωση λάθους και η

	παρότρυνση για μελέτη με περισσότερη προσοχή.
Φ2	Όλες οι δραστηριότητες του Ε.Υ. ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου με την ουσιαστική και καθοδηγητική ανατροφοδότηση που προσφέρουν σε περίπτωση λανθασμένης απάντησης.
Φ3	Ναι, αυτό προκύπτει στα πλαίσια μελέτης ενός εκτενούς Ε.Υ., με ποικιλία δραστηριοτήτων και εργασιών που ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση, με τις απαντήσεις καθοδήγησης που προσφέρονται για επαναληπτική μελέτη του υλικού σε περίπτωση λάθους.
Β) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της αυτόνομης κριτικής σκέψης του εκπαιδευόμενου.	
Φ1	Οι δραστηριότητες του Padlet, οι ομαδικές εργασίες που περιέχονται στο Ε.Υ. ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να αναπτύξει την κριτική του σκέψη, καθώς για να απαντηθούν του ζητείται να σταθεί κριτικά σε ερωτήματα σχετικά με το διδακτικό αντικείμενο.
Φ2	Σίγουρα ενθαρρύνεται η ανάπτυξη της αυτόνομης κριτικής σκέψης μέσω των δραστηριοτήτων, αφού του ζητείται να συγκρίνει, να συμπεράνει και στη συνέχεια κριτικά σκεπτόμενος να δώσει την απάντηση του σε κάθε δραστηριότητα.
Φ3	Ναι καθώς είναι εξατομικευμένες οι απαντήσεις που δίνονται από τον εκπαιδευόμενο και αφορούν την προσωπική του κρίση.
Γ) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διάυλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου.	
Φ1	Το φόρουμ ως δραστηριότητα παρέχει διάυλο επικοινωνίας με τον εκπαιδευτή αλλά και με τους άλλους εκπαιδευόμενους. Ωστόσο, στο συγκεκριμένο ΕΥ η χρήση του φόρουμ εξυπηρετεί την κριτική έκφραση των απόψεων του εκπαιδευόμενου.
Φ2	Διάυλους επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου εξυπηρετούν το φόρουμ και οι δραστηριότητες του padlet, με το διττό ρόλο, της επικοινωνίας και της ανατροφοδότησης που εξυπηρετούν.
Φ3	Ναι, π.χ. μέσα από το φόρουμ και το padlet επιτυγχάνεται η ανάπτυξη των διαύλων επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευομένων αλλά και μεταξύ εκπαιδευόμενου –εκπαιδευτικού.
Δ) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα.	
Φ1	Αυτό πραγματοποιείται μέσω των δραστηριοτήτων του Ε.Υ., αφού το περιεχόμενο τους αφορά το δέρμα, όργανο του οργανισμού, οπότε ο εκπαιδευόμενος αναπόφευκτα θα συσχετίσει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα, το δικό του δέρμα δηλαδή.
Φ2	Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της μελέτης του δέρματος, τη σύγκριση και τη συσχέτιση των νέων γνώσεων του διδακτικού αντικειμένου με τις προϋπάρχουσες γνώσεις. Τι γνωρίζει ο εκπαιδευόμενος για το δικό του δέρμα;

Φ3	Σαφώς εφόσον μελετάται ένα αναλυτικό Ε.Υ. με δραστηριότητες που στοχεύουν στη συσχέτιση πληροφορίας-δεδομένων με την πραγματικότητα του εκπαιδευόμενου και επικείμενη μελλοντική χρήση τους.
Ε) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα.	
Φ1	Η νέα γνώση εφαρμόζεται στην πραγματικότητα του εκπαιδευόμενου, μέσω των ενθαρρυντικών δραστηριοτήτων του Ε.Υ. και της ανατροφοδότησης που του παρέχεται ώστε να νοιώθει ικανός να την αξιοποιήσει. Για παράδειγμα θα μπορεί να περιγράψει πως είναι φτιαγμένο και τι ακριβώς είναι το δέρμα του.
Φ2	Η εφαρμογή της νέας γνώσης στην πραγματικότητα του εκπαιδευόμενου ενθαρρύνεται απόλυτα μέσα από τις δραστηριότητες του ΕΥ, όπως συμβαίνει με την τελική ομαδική εργασία που του ζητείται να εντοπίσει τις αίτιες που σχετίζονται με τις καθημερινές μας συνήθειες και που μπορεί να προκαλέσουν αύξηση του μεγέθους του λιπώδους ιστού.
Φ3	Ναι, είναι σημαντικό βοήθημα καθώς ο εκπαιδευόμενος προχωρά σε εφαρμογή των θεωρητικών πληροφοριών που μόλις έλαβε μέσω των δραστηριοτήτων. Θα είναι ικανός να χρησιμοποιεί τις νέες γνώσεις και να εξηγεί για παράδειγμα τις αλλαγές που μπορεί να συμβαίνουν στο δέρμα του.

Στον πίνακα 8 παρατηρείται συμφωνία απόψεων των ειδικών της ΕΞΑΕ για το ότι το Ε.Υ. παρέχει δυνατότητα Αναστοχασμού - Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο, με την ύπαρξη ποικιλίας δραστηριοτήτων ελέγχου της αποκτηθείσας γνώσης και την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης. Επιπλέον, ένας από τους τρεις ειδικούς διαφώνησε στο ότι το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διάυλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου.

Πίνακας 9. Σκοπός / Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Α) Στο Ε.Υ. διατυπώνεται σαφώς ο σκοπός της κάθε διδακτικής ενότητας	
Φ1	Στην εισαγωγή κάθε ενότητας, διατυπώνεται σαφώς ο σκοπός της.
Φ2	Σε κάθε διδακτική ενότητα υπάρχει ξεκάθαρα και σαφώς διατυπωμένος ο σκοπός της.
Φ3	Είναι απολύτως σαφές. Προσφέρονται ορθά διαχωρισμένες θεματικές ενότητες, με παράθεση τίτλου-σκοπού, η πλειονότητα των οποίων ολοκληρώνεται με δραστηριότητα κατανόησης περιεχομένου.
Β) Στο Ε.Υ. διατυπώνονται σαφώς τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε κάθε διδακτική ενότητα.	
Φ1	Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα κάθε διδακτικής ενότητας διατυπώνονται με σαφήνεια.
Φ2	Σαφώς επίσης είναι διατυπωμένα τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα σε κάθε

	διδασκτική ενότητα.
Φ3	Ναι, με όμοιο τρόπο σκοπός και προσδοκώμενα αποτελέσματα είναι σαφή σε κάθε διδασκτική ενότητα.
Γ) Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων.	
Φ1	Τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων.
Φ2	Συμφωνώ απόλυτα στο ότι τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων καθότι είναι σαφώς και ξεκάθαρα διατυπωμένα και ο εκπαιδευόμενος πληροφορείται τι ακριβώς πρόκειται να κατακτήσει.
Φ3	Παρακινούν σημαντικά σε επίπεδο γνώσεων παρέχοντας ακριβή πληροφόρηση για τα προσδοκώμενα σε αυτό το επίπεδο.
Δ) Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων.	
Φ1	Τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων.
Φ2	Ο εκπαιδευόμενος κατά τη διάρκεια της μελέτης του ΕΥ, προσπαθώντας για την επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων, ενεργοποιεί δεξιότητες που ήδη έχει και στην πορεία ανακαλύπτει και εξοικειώνεται με νέες.
Φ3	Ναι, γνωρίζοντας εκ των προτέρων τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, προκαλείται η ανάγκη για σωστή μελέτη και μετέπειτα επάρκεια γνώσεων για να ανταποκριθεί στην επιτυχή ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων με αποτέλεσμα την απόκτηση νέων δεξιοτήτων.
Ε) Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο στάσεων.	
Φ1	Τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα ασφαλώς και παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο στάσεων.
Φ2	Και σε επίπεδο στάσεων τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο να υιοθετήσει νέες στάσεις και συμπεριφορές.
Φ3	Τον παρακινούν ουσιαστικά με τις επαναλαμβανόμενες δραστηριότητες του ΕΥ , που προκαλούν την ευαισθητοποίηση του εκπαιδευόμενου προς τη διαφοροποίηση πρότερων συμπεριφορών και στάσεων.
ΣΤ) Ο εκπαιδευόμενος ελέγχει την πρόδό του με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.	
Φ1	Οι δραστηριότητες του Ε.Υ. σχετίζονται με τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα που έχουν τεθεί σε κάθε ενότητα οπότε εξυπηρετούν τον εκπαιδευόμενο στον έλεγχο της πρόδου του.
Φ2	Αναμφισβήτητα ναι αφού με τη σύγκριση της επίτευξης των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων ή όχι, μέσα από τις δραστηριότητες που σχετίζονται με αυτά, ο εκπαιδευόμενος μπορεί να ελέγχει την πρόδο του.

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Φ3	Μέσα από τη μελέτη του Ε.Υ. γίνεται σαφές ποια πρέπει να είναι τα αποτελέσματα καθώς και οι προσωπικές απαιτήσεις του εκπαιδευόμενου έτσι ώστε να αυτοαξιολογηθεί και βελτιωθεί στην προσπάθεια αυτή.
-----------	---

Στον πίνακα 9 παρατηρείται να συμφωνούν απόλυτα οι τρεις συμφοιτητές για το ότι είναι σαφώς ορισμένος ο σκοπός και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα του Ε.Υ.

Πίνακας 10. Αρχές Πολυμεσικής Μάθησης

2ος άξονας: Αρχές θεωρίας Πολυμεσικής Μάθησης στο Ε.Υ	
Α) Στο Ε.Υ. υπάρχει συνδυασμός κείμενου και εικόνας για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. (Πολυμεσική Αρχή)	
Φ1	Δίπλα στο κείμενο υπάρχει και η αντίστοιχη συνοδευτική εικόνα που παρουσιάζει ή επεξηγεί το γνωστικό αντικείμενο.
Φ2	Σε κάθε διαφάνεια υπάρχει ο κατάλληλος συνδυασμός κειμένου και εικόνας, ως βοηθητική ή επεξηγηματική, για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου.
Φ3	Ναι, στις διαφάνειες το κείμενο συνοδεύεται από μια επεξηγηματική εικόνα ή όπου αυτό θεωρείται επίσης απαραίτητο.
Β) Στο Ε.Υ. η χρήση των εικόνων σας βοηθάει να κατανοήσετε το γνωστικό αντικείμενο. (Πολυμεσική Αρχή)	
Φ1	Οι εικόνες που περιέχονται στο ΕΥ έχουν σημαντικό ρόλο στην κατανόηση του γνωστικού αντικειμένου, ειδικότερα για έννοιες δυσνόητες όπως της ανατομίας.
Φ2	Οι εικόνες σχετίζονται πάντα με το κείμενο έχοντας ρόλο εικαστικό αλλά και ερμηνευτικό, βοηθώντας έτσι στην κατάκτηση της νέας γνώσης.
Φ3	Σαφώς είναι βοηθητικό όσον αφορά την κατανόηση του γνωστικού αντικειμένου εφόσον προσφέρει τις ίδιες πληροφορίες με το κείμενο αλλά στην πιο εύκολη μορφή, αυτή της οπτικής πληροφορίας.
Γ) Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία αφήγησης (μονόλογος, διάλογος, περιγραφή, σχόλια κ.ά.). (Αρχή της Τροπικότητας)	
Φ1	Η αρχή της τροπικότητας αξιοποιείται μέσα στο υλικό, με τη χρήση βίντεο, κειμένων, ηχητικής αφήγησης και εικόνων που παρέχουν τη νέα πληροφορία, στοιχεία προτιμότερα από την απλή παράθεση γραπτών κειμένων που διευκολύνουν την κατάκτηση της νέας γνώσης.
Φ2	Στο ΕΥ η αρχή της τροπικότητας υφίσταται διότι υπάρχουν στοιχεία αφήγησης, βίντεο, ή περιγραφή από την ηρωίδα του ΕΥ, που παρουσιάζουν τη νέα πληροφορία.
Φ3	Σε πολλά σημεία εφαρμόζεται η αρχή της τροπικότητας εφόσον η απλή παράθεση κειμένων έχει αντικατασταθεί ή συνοδεύεται από αφηγηματικά τμήματα που κάνουν τη μελέτη πολύ πιο ευχάριστη και εύκολη.

Δ) Στο Ε.Υ. συμπεριλαμβάνονται μη σχετικές πληροφορίες (λέξεις, εικόνες, ήχοι) με το γνωστικό αντικείμενο. (Αρχή της Συνοχής)	
Φ1	Στο ΕΥ δεν περιέχονται μη σχετικές πληροφορίες.
Φ2	Διαφωνώ απόλυτα. Στο ΕΥ είναι παρούσα η αρχή της συνοχής αφού λέξεις, εικόνες, ήχοι σχετίζονται και συμπληρώνουν το γνωστικό αντικείμενο.
Φ3	Όχι, στα πλαίσια της προσωπικής μου μελέτης του Ε.Υ. δεν βρήκα περιττές πληροφορίες. Το σύνολο του Ε.Υ. είναι αρκετά συνοπτικό, περιλαμβάνοντας μόνο σχετικές πληροφορίες.
Ε) Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση φιλικής γλώσσας. (Αρχή της Προσωποποίησης)	
Φ1	Η γλώσσα του ΕΥ είναι απολύτως φιλική και οικεία.
Φ1	Συμφωνώ απόλυτα η χρήση φιλικής γλώσσας υπάρχει σε όλες τις διδακτικές ενότητες.
Φ1	Ναι, υπάρχουν αρκετά αφηγηματικά σημεία με μια πολύ ευχάριστη και ήρεμη αφηγηματική φωνή.
ΣΤ) Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση δεύτερου προσώπου. (Αρχή της Προσωποποίησης)	
Φ1	Γίνεται πάντα αναφορά στο δεύτερο πρόσωπο μέσα στο ΕΥ, όταν αυτό απευθύνεται στον εκπαιδευόμενο.
Φ1	Στο ΕΥ είναι παρούσα η χρήση δεύτερου προσώπου με φράσεις όπως «Πες την άποψη σου...», κάνοντας τον εκπαιδευόμενο να αισθάνεται άνετα και οικεία νομίζοντας ότι το ΕΥ απευθύνεται προσωπικά σε αυτόν.
Φ1	Ναι, γίνεται χρήση κυρίως δεύτερου προσώπου μετατρέποντας το σε εξατομικευμένο Ε.Υ. Σαν να απευθύνεται σε κάθε εκπαιδευόμενο προσωπικά.
Ζ) Στο Ε.Υ. γίνεται ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. (Αρχή της Προσωποποίησης)	
Φ1	Τα κείμενα αρκετά συχνά συνοδεύονται με ηχητική παρουσίαση του υλικού μέσα στις ενότητες, δίνοντας στον εκπαιδευόμενο τη δυνατότητα αντί να διαβάσει να ακούσει τη νέα πληροφορία.
Φ2	Σε αρκετά σημεία του ΕΥ γίνεται ηχητική παρουσίαση συμπληρώνοντας έτσι την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου.
Φ3	Ναι, εικόνες όπως και ηχητικά σημεία συναντιούνται συχνά στο Ε.Υ. και χρησιμοποιούνται επεξηγηματικά αλλά και ψυχαγωγικά.
Η) Στο Ε.Υ. το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι φιλικό για τον εκπαιδευόμενο. (Αρχή της Φωνής)	
Φ1	Το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι φιλικό για τον εκπαιδευόμενο δημιουργώντας ευχάριστο και χαλαρό περιβάλλον πλοήγησης.
Φ1	Το ύφος της παρουσίασης είναι φιλικό για τον εκπαιδευόμενο με κλίμα ηρεμίας κατά τη διάρκεια της μελέτης του.
Φ1	Η φωνή του αφηγητή ταιριάζει αρκετά με πρότυπα αφήγησης. Ήρεμη, ευγενική φωνή και καλή άρθρωση κάνουν το άκουσμα ευχάριστο και κατανοητό.

Θ) Στο Ε.Υ. εμφανίζεται ένας φιλικός χαρακτήρας (avatar) που ενισχύει τη διαδικασία μάθησης των εκπαιδευόμενων. (Αρχή της Εικόνας)	
Φ1	Στο ΕΥ εμφανίζεται ένας φιλικός χαρακτήρας (avatar) που καθοδηγεί και ενθαρρύνει τον εκπαιδευόμενο.
Φ2	Η χρήση φιλικού χαρακτήρα (avatar) λειτουργεί ενθαρρυντικά για τον εκπαιδευόμενο ενισχύοντας τη διάθεση του για μελέτη.
Φ3	Σε κάποια σημεία γίνεται χρήση ενός διακριτικού avatar. Δεν είναι ζωτικής σημασίας αλλά κάνει αρκετά ευχάριστη τη μελέτη του Ε.Υ. Ίσως και λίγο πιο ζωντανής, σα να συμβαίνει σε πραγματικό χρόνο.
Ι) Στο Ε.Υ. η παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου γίνεται τμηματικά. (Αρχή της Κατάτμησης)	
Φ1	Η παρουσίαση του ΕΥ γίνεται τμηματικά βοηθώντας στην απομνημόνευση των πληροφοριών . Ωστόσο, θα μπορούσε σε κάποιες διαφάνειες το περιεχόμενο να κατατμηθεί σε μικρότερα κομμάτια, τοποθετημένα σε διαφορετικά πλαίσια.
Φ1	Συμφωνώ απόλυτα. Η παρουσίαση του ΕΥ γίνεται τμηματικά βοηθώντας στην αφομοίωση των νέων πληροφοριών.
Φ1	Στο σύνολο του Ε.Υ. η παρουσίαση γίνεται τμηματικά, με αρχή, μέση και τέλος. Ευκολία μελέτης και κατανόησης κάθε διδακτικής ενότητας.
ΙΑ) Στο Ε.Υ. υπάρχουν διαδραστικές δραστηριότητες που παρέχουν ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους. (Αρχή της Προσωποποίησης)	
Φ1	Οι δραστηριότητες του ΕΥ παρέχουν την ανατροφοδότησή που απαιτείται, καθώς παρέχεται άμεσα το ποσοστό επιτυχίας στις ασκήσεις και δίνεται η ευκαιρία στον εκπαιδευόμενο να απαντήσει ξανά σε περίπτωση λάθους.
Φ1	Υπάρχουν δραστηριότητες που παρέχουν την προσδοκώμενη ανατροφοδότηση, επιβραβεύοντας σε κάθε επιτυχημένη προσπάθεια και δίνοντας ευκαιρία επανάληψης της άσκησης σε περίπτωση λάθους, βοηθώντας τους εκπαιδευόμενους να αντιληφθούν και να διορθώσουν τυχόν παρανοήσεις.
Φ1	Συναντούνται δραστηριότητες που παρέχουν την απαραίτητη ανατροφοδότηση στον εκπαιδευόμενο, με την εμφάνιση του αποτελέσματος της προσπάθειας σε κάθε άσκηση και τη δυνατότητα επανάληψης της δραστηριότητας σε περίπτωση λάθους, με τις ανάλογες επισημάνσεις.
ΙΒ) Στο Ε.Υ. υπάρχουν μακροσκελή κείμενα για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. (Αρχή της Κατάτμησης)	
Φ1	Δεν υπάρχουν μακροσκελή κείμενα στο Ε.Υ. με κάποια σημεία εξάιρεσης που τυχαίνει τα κείμενα είναι λίγο πιο μακροσκελή, αλλά λόγω της ηλικίας του εκπαιδευόμενου στον οποίο απευθύνεται το υλικό, θεωρητικά δεν υπάρχει πρόβλημα με αυτό.

Φ2	Διαφωνώ απόλυτα. Δεν εντόπισα μακροσκελές κείμενο στο ΕΥ, γεγονός που υποδεικνύει ότι τηρείται η αρχή της κατάτμησης των πληροφοριών.
Φ3	Όχι, δεν υπάρχουν καθόλου μακροσκελή και κουραστικά κείμενα. Είναι όλα εξαιρετικά συνοπτικά και πλήρη.
Π) Το Ε.Υ. παρέχει σαφείς οδηγίες στους εκπαιδευόμενους για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και εργασιών. (Αρχή της Σηματοδότησης)	
Φ1	Οι οδηγίες που παρέχονται για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων στους εκπαιδευόμενους είναι αρκετά σαφείς και ξεκάθαρες ώστε ο εκπαιδευόμενος να καθοδηγείται πως να τις πραγματοποιήσει.
Φ2	Οι οδηγίες που παρέχονται στους εκπαιδευόμενους, για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων, είναι σαφέστατες και ξεκάθαρες.
Φ3	Όλες οι ενέργειες που πρέπει να γίνουν από τον εκπαιδευόμενο συνοδεύονται από επεξηγηματικές πληροφορίες και ευδιάκριτες οδηγίες ώστε να μην αφήνουν περιθώρια ανασφάλειας και αμφιβολιών για την υλοποίηση των εργασιών.
ΙΑ) Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία επισήμανσης (έντονη γραφή, υπογράμμιση, χρωματισμός κ.ά.). (Αρχή της Σηματοδότησης)	
Φ1	Τα στοιχεία επισήμανσης υπάρχουν στο Ε.Υ. ώστε να δοθεί έμφαση σε σημαντικές έννοιες που χρήζουν προσοχής. Ωστόσο σε κάποια σημεία είναι ελλιπή.
Φ2	Υπογράμμιση, χρωματισμός, έντονη γραφή και επισημάνσεις ώστε να δοθεί έμφαση σε σημαντικές έννοιες που χρήζουν της απαραίτητης προσοχής, υπάρχουν σε επάρκεια.
Φ3	Ναι, σε αρκετά σημεία και όπου έχει επιλέξει ο εκπαιδευτής υπάρχει η αρχή της σηματοδότησης, για να επισημάνει και να επιστήσει την προσοχή στα πιο σημαντικά σημεία μελέτης.
ΙΕ) Στο Ε.Υ. υπάρχουν εισαγωγικές δραστηριότητες που βοηθούν στη μελέτη του γνωστικού αντικειμένου. (Αρχή της Προπαίδευσης)	
Φ1	Και στις τρεις ενότητες, υπάρχουν εισαγωγικά βίντεο που χρησιμεύουν στην προπαίδευση του εκπαιδευόμενου.
Φ2	Υπάρχουν εισαγωγικές δραστηριότητες, ασκήσεις, βίντεο προετοιμασίας και βοήθειας του εκπαιδευόμενου σε όλες τις διδακτικές ενότητες.
Φ3	Εισαγωγικές βοηθητικές δραστηριότητες υπάρχουν σε κάθε διδακτική ενότητα για την προπαίδευση του εκπαιδευόμενου.

Στον πίνακα 10 παρατηρείται να συμφωνούν απόλυτα οι τρεις συμφοιτητές για το ότι Ε.Υ ικανοποιεί την πολυμεσική αρχή, την αρχή της τροπικότητας, την αρχή της προσωποποίησης, η αρχή της συνοχής, την αρχή της φωνής, την αρχή της εικόνας, η αρχή της κατάτμησης και την αρχή της προπαίδευσης. Επίσης, το Ε.Υ ικανοποιεί την αρχή της

σηματοδότησης με κάποια περιθώρια βελτίωσης που εντοπίζονται στα στοιχεία επισήμανσης (έντονη γραφή, υπογράμμιση, χρωματισμός κ.ά.). (Αρχή της Σηματοδότησης) (ένας συμφοιτητής συμφώνησε και δύο συμφώνησαν πάρα πολύ).

Πίνακας 11: Γενικές Επισημάνσεις

3ος άξονας: Γενικές Επισημάνσεις		
Δυνατά σημεία Ε.Υ	Φ1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Απλό με εύκολη πλοήγηση για τον εκπαιδευόμενο. 2. Εύστοχο υλικό σε σχέση με το γνωστικό αντικείμενο, χωρίς περιττές πληροφορίες, που μπορεί να μπερδεύουν τον εκπαιδευόμενο. 3. Υπάρχει ευστοχία στην επιλογή της εικόνας σε σχέση με το κείμενο.
	Φ2	<ul style="list-style-type: none"> • Το ΕΥ έχει ύφος απλό και κατανοητό ενθαρρύνοντας τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του. • Η παροχή ανατροφοδότησης σε κάθε δραστηριότητα που αποσαφηνίζει τυχόν παρανοήσεις. • Η τμηματική, «σε μπουκίτσες», εναρμονισμένη και στοχευμένη παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου σε κάθε διαφάνεια.
	Φ3	<ul style="list-style-type: none"> • Ο ξεκάθαρος διαχωρισμός των διδακτικών ενοτήτων με σαφή σκοπό, προσδοκώμενα αποτελέσματα και δραστηριότητες που στοχεύουν με ακρίβεια σε αυτό. • Οι συνοπτικές διαφάνειες με τις χρωματικές αντιθέσεις, επισήμανσης και ευκρινείς οδηγίες πλοήγησης και μελέτης. • Ο συνδυασμός κειμένων, εικόνων και αφήγησης που κάνουν τη μελέτη εύκολη και πραγματικά ευχάριστη.
Προτάσεις βελτίωσης Ε.Υ	Φ1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ποιο σύντομο και ζωηρό τρόπο αφήγησης της πληροφορίας, όπου αυτό συμβαίνει, εντός κάθε διαφάνειας. 2. Παροχή περισσότερων δραστηριοτήτων έκφρασης για την προώθηση της ανάπτυξης των εμπειριών των εκπαιδευόμενων. 3. Περισσότερη χρήση στοιχείων επισήμανσης των σημαντικών εννοιών για τη διευκόλυνση μελέτης του ΕΥ.
	Φ2	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρέχει περισσότερη αλληλεπίδραση και συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευομένων. • Η δυνατότητα αλληλεπίδρασης να υφίσταται και με τον/την δημιουργό του ΕΥ όταν ο εκπαιδευόμενος αισθανθεί ότι το χρειάζεται. • Δραστηριότητες διαβαθμισμένης δυσκολίας που δεν υπάρχουν στο ΕΥ.
	Φ3	<ul style="list-style-type: none"> • Θα μπορούσε να δοθεί χώρος στον εκπαιδευόμενο να θέτει ερωτήματα και να αλληλοεπιδρά με τον εκπαιδευτικό, πράγμα στο οποίο υστερεί το παρών Ε.Υ.

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

	<ul style="list-style-type: none">• Ίσως να γίνουν λίγο πιο συνοπτικά τα τμήματα αφήγησης, όχι ως προς το όγκο πληροφοριών αλλά ως προς το χρόνο. Δηλαδή η αφήγηση να έχει ένα πιο γρήγορο ρυθμό και ένταση για να κρατά σε ενδιαφέρον τον εκπαιδευόμενο.• Η χρήση παραδειγμάτων για την κατανόηση του γνωστικού αντικειμένου.
--	---

Στον πίνακα 11 ως δυνατά σημεία του ΕΥ επισημαίνονται η εύκολη και ευχάριστη πλοήγηση, το εύστοχο υλικό, η τμηματική παρουσίαση, η πολυτροπικότητα, η παροχή ανατροφοδότησης.

Σχετικά με τις προτάσεις βελτίωσης γίνεται αναφορά στη δυνατότητα περισσότερων δραστηριοτήτων έκφρασης και αλληλεπίδρασης μεταξύ εκπαιδευομένων και μεταξύ εκπαιδευομένων και εκπαιδευτικού, η χρήση περισσότερων παραδειγμάτων. Επιπροσθέτως, η αφήγηση να είναι συντομότερη και ζωηρότερη. Ακόμη να υπάρχει δυνατότητα παράθεσης ερωτήσεων από τον εκπαιδευόμενο.

6. Συμπεράσματα

Όσον αφορά τις απαντήσεις των συμμετεχόντων βρέθηκε για το 1^ο ερευνητικό ερώτημα ότι το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα βρέθηκε να συμφωνούν απόλυτα οι τρεις συμμετέχοντες για την ευχρηστία του και ότι είναι σαφώς ορισμένος ο σκοπός και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα του. Επιπλέον, και στους άλλους τομείς υπήρχε συμφωνία ότι εφαρμόζονται οι αρχές και η μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης αλλά με περιθώρια βελτίωσης. Για παράδειγμα στην περίπτωση της επιστημονικής συνοχής/τεκμηρίωση του εκπαιδευτικού υλικού ένας μόνο συμμετέχων που ήταν πιο νεαρής ηλικίας διαφώνησε ότι στο ΕΥ γίνεται συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών/απόψεων. Στον τομέα ότι το εκπαιδευτικό υλικό συμβάλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου οι δύο από τους τρεις συμμετέχοντες διαφώνησαν ότι το εκπαιδευτικό υλικό παρουσιάζεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης ενώ ένας συμφώνησε. Ακόμα, στον τομέα ότι το εκπαιδευτικό υλικό υποστηρίζει-καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του οι συμμετέχοντες υποστήριξαν ότι υπάρχουν κάποια περιθώρια βελτίωσης στον τομέα της παροχής συμβουλών για το πώς να μελετηθεί το εκπαιδευτικό υλικό και για το αν στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια τα οποία υποστηρίζουν τον σπουδαστή στη μελέτη του. Επίσης, στον τομέα ότι το εκπαιδευτικό υλικό παρέχει δυνατότητα Αναστοχασμού-Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο βρέθηκε και οι τρεις να διαφωνούν στο ότι το εκπαιδευτικό υλικό εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να διατυπώνει τις δικές του ερωτήσεις πάνω σε σημαντικά ζητήματα. Επιπλέον, δύο από τους τρεις συμμετέχοντες διαφώνησαν στο ότι το εκπαιδευτικό υλικό εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διάυλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου.

Σχετικά με το 2^ο ερευνητικό ερώτημα βρέθηκε ότι πράγματι το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης. Πιο συγκεκριμένα οι τρεις συμμετέχοντες συμφώνησαν απόλυτα ότι το εκπαιδευτικό υλικό ικανοποιεί την πολυμεσική αρχή, την αρχή της τροπικότητας, την αρχή της προσωποποίησης, την αρχή της συνοχής, την αρχή της φωνής, την αρχή της εικόνας, την αρχή της κατάτμησης και την αρχή της προπαίδευσης. Επίσης, το εκπαιδευτικό υλικό βρέθηκε ότι ικανοποιεί την αρχή της

σηματοδότησης με κάποια περιθώρια βελτίωσης που εντοπίζονται στα στοιχεία επισήμανσης (έντονη γραφή, υπογράμμιση, χρωματισμός κ.ά.). (Αρχή της Σηματοδότησης).

Από τις απαντήσεις των πέντε εκπαιδευτικών που αφορούν το 3^ο ερευνητικό ερώτημα προέκυψε να θεωρούν ότι το εκπαιδευτικό υλικό είναι διατυπωμένο με τρόπο εύκολο και κατανοητό. Παρόλα αυτά ένας από τους πέντε ήταν συγκρατημένος διατυπώνοντας ότι μάλλον δε δημιουργεί απορίες στους μαθητές. Επιπλέον, οι τέσσερις από τους πέντε εκπαιδευτικούς θεωρούν ότι παρέχεται σαφής καθοδήγηση για τον τρόπο μελέτης του εκπαιδευτικού υλικού ενώ ένας εκ των πέντε εκπαιδευτικός εκφράστηκε αρνητικά αναφέροντας ότι δεν καθοδηγείται ο εκπαιδευόμενος για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να μελετήσει το υλικό, δεν παρέχονται δηλαδή οδηγίες παρόλο που δεν το θεωρεί αναγκαίο. Πιο συγκεκριμένα ανέφερε ότι: *«προσφέρονται ολοκληρωμένες πληροφοριακά διαφάνειες, σωστά διαμορφωμένες, με στοιχεία διαφοροποιήσεις όπως οι χρωματικές διαφορές, επισημάνσεις που επιστούν την προσοχή και οργανωμένο υλικό μελέτης με αρχή μέση και τέλος»*.

Ακόμα, το σύνολο των εκπαιδευτικών θεώρησε ότι στο εκπαιδευτικό υλικό εμπεριέχεται ποικιλία ασκήσεων και δραστηριοτήτων με στόχο την αυτοαξιολόγηση των εκπαιδευόμενων. Για παράδειγμα ένας από τους εκπαιδευτικούς ανέφερε ότι υπάρχουν δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης που ταυτόχρονα προσφέρουν ανατροφοδότηση οι οποίες μπορούν να επαναληφθούν από το χρήστη όσες φορές το επιθυμεί. Επιπρόσθετα, το σύνολο των εκπαιδευτικών θεώρησε ότι τα σχόλια ανατροφοδότησης των δραστηριοτήτων και των ασκήσεων αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευτικού υλικού, ενθαρρύνουν το/τη μαθητή/τρια που κάνει λάθη, να συνεχίσει τη μελέτη. Για παράδειγμα ένας από τους εκπαιδευτικούς ανέφερε ότι: *«αποτελούν σημαντικό βοήθημα κάνοντας τη μελέτη αρκετά πιο εύκολη και γρήγορη, καθότι σε αρκετές περιπτώσεις ο εκπαιδευόμενος δε χρειάζεται να ανατρέξει στο συνολικό εκπαιδευτικό υλικό για ελέγξει την ορθότητα των πληροφοριών που γνώριζε μέχρι πρότινος»*.

Σχετικά με το αν το εκπαιδευτικό υλικό προσαρμόζεται στο ρυθμό και το μαθησιακό στυλ των μαθητών όλοι οι εκπαιδευτικοί έδωσαν θετική απάντηση. Για παράδειγμα ένας από τους εκπαιδευτικούς δήλωσε ότι: *«η δομή και η οργάνωση του υλικού σε υποενότητες χωρίς χρονικούς περιορισμούς σαφώς προσφέρει και ενισχύει την προσαρμογή της απόκτηση της γνώσης από τους μαθητές στον δικό τους ρυθμό και στυλ»*.

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Όσον αφορά για αν το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού εναρμονίζεται με τους στόχους και τις προδιαγραφές του Αναλυτικού Προγράμματος σπουδών στο πλαίσιο του οποίου χρησιμοποιείται όλοι οι εκπαιδευτικοί απάντησαν θετικά. Για παράδειγμα ένας από τους εκπαιδευτικούς ανέφερε ότι: *«υπάρχει απόλυτος εναρμονισμός και αυτό φαίνεται από τις επιτυχείς απαντήσεις των μαθητών στις ασκήσεις και τις δραστηριότητες οι οποίες συνάδουν με τους στόχους του Αναλυτικού προγράμματος σπουδών»*. Επιπλέον, το σύνολο των εκπαιδευτικών θεώρησε ότι το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού λειτουργεί συμπληρωματικά, εμπλουτίζοντας τη διδακτέα ύλη του γνωστικού αντικείμενου για το οποίο σχεδιάστηκε. Για παράδειγμα ένας από τους εκπαιδευτικούς δήλωσε ότι: *«αναμφισβήτητα λειτουργεί συμπληρωματικά και εμπλουτίζει τη διδακτική ενότητα με πολύ περισσότερη πληροφόρηση και γνώση, με ελκυστικό και διασκεδαστικό τρόπο, σε σχέση με αυτήν που προσφέρεται στο εκπαιδευτικό υλικό του σχολικού βιβλίου»*.

Ακόμα, το σύνολο των εκπαιδευτικών θεώρησε ότι το εκπαιδευτικό υλικό παρέχει τη δυνατότητα επιπλέον-επιπρόσθετης μελέτης σε διαφορετικές πηγές. Για παράδειγμα ένας από τους εκπαιδευτικούς δήλωσε ότι: *«το εκπαιδευτικό υλικό παρέχει τη δυνατότητα πρόσθετης μελέτης για όποιον το επιθυμεί, με την παράθεση διαφόρων πηγών, βιβλίων, άρθρων, ιστοσελίδων σε κάθε διδακτική ενότητα»*. Επίσης, το σύνολο των εκπαιδευτικών δήλωσε ότι το εκπαιδευτικό υλικό προάγει την αυτοβουλία, αυτοεκπαίδευση και αυτονομία των μαθητών. Για παράδειγμα ένας από τους εκπαιδευτικούς δήλωσε ότι: *«προάγει την αυτονομία, αυτοβουλία και αυτοεκπαίδευση των μαθητών. Τους οδηγεί να μαθαίνουν μόνοι τους μέσα από πειραματισμούς, να αποκτήσουν βαθιά καλλιέργεια και κριτική σκέψη, να μην αποστηθίζουν πληροφορίες και η μάθηση τους να μην εστιάζει στην στείρα συσσώρευση πληροφοριών»*.

Τέλος, το σύνολο των εκπαιδευτικών θεώρησε ότι το εκπαιδευτικό υλικό θέτει και καλύπτει σαφώς τους επιδιωκόμενους σκοπούς και στόχους κάθε ενότητας. Για παράδειγμα ένας από τους εκπαιδευτικούς ανέφερε ότι: *«οι επιδιωκόμενοι σκοποί και στόχοι που τίθενται στην αρχή της κάθε ενότητας είναι δομημένοι επαρκώς και το ΕΥ τους καλύπτει πολύ εύστοχα»*.

Συμπερασματικά για το 3^ο ερευνητικό ερώτημα βρέθηκε ότι το ΕΥ είναι αρκετά εύχρηστο και απλό στην πλοήγηση χωρίς να δυσκολεύει το μαθητευόμενο στη διαδικασία της μελέτης. Επιπλέον γίνεται εύκολα κατανοητό χωρίς να δημιουργεί παρανοήσεις στον εκπαιδευόμενο. Ένας από τους εκπαιδευτικούς είπε χαρακτηριστικά: *«Ναι, το εκπαιδευτικό υλικό είναι*

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

πλήρως κατανοητό και πολύ εύκολο στη μελέτη με χρήση απλής και καθημερινής γλώσσας, περιληπτικές διαφάνειες στελεχωμένες με όλες τις απαραίτητες πληροφορίες.» Επιπροσθέτως η διευκόλυνση του εκπαιδευόμενου στον τρόπο μελέτης και ανατροφοδότησης του αφήνοντας τον να ενεργήσει αυτόνομα και ευέλικτα συμβάλει στην ευχρηστία του ΕΥ όπως φαίνεται στην ακόλουθη άποψη: *«Ασφαλώς. Αποτελούν σημαντικό βοήθημα κάνοντας τη μελέτη αρκετά πιο εύκολη και γρήγορη, καθότι σε αρκετές περιπτώσεις ο εκπαιδευόμενος δε χρειάζεται να ανατρέξει στο συνολικό εκπαιδευτικό υλικό για ελέγξει την ορθότητα των πληροφοριών που γνώριζε μέχρι πρότινος. Προσφέρεται ήδη από την εκάστοτε δραστηριότητα/άσκηση και λύνει τις απορίες διορθώνοντας τις λανθασμένες απαντήσεις αυτόματα». Ε Σε σχέση με την αποτελεσματικότητά του ως συμπληρωματικό μέσο προκύπτει ότι λειτουργεί ως τέτοιο με τη δυνατότητα ανατροφοδότησης και αυτοαξιολόγησης που προσφέρει στο μαθητή με τρόπο που να τον παροτρύνει να συνεχίσει τη μελέτη του με το δικό του ρυθμό και στυλ και μάλιστα με τρόπο ευχάριστο και διασκεδαστικό: «Δεδομένου ότι το υλικό συνοδεύεται από εικόνες, βίντεο, ακουστικές πληροφορίες, πρόσθετες πηγές και οδηγίες μελέτης, παρέχοντας παράλληλα στους μαθητές ελευθερία κινήσεων και αυτορρύθμισης στον τρόπο και τον χρόνο». Ένας ακόμη σημαντικός σχολιασμός εκπαιδευτικού που επιβεβαιώνει τη χρησιμότητα του ΕΥ ως συμπληρωματικό μέσο είναι ο εξής: *«Η διδακτέα ύλη εμπλουτίζεται σημαντικά από το εκπαιδευτικό υλικό όχι μόνο με την απλότητα τις δομής του, αλλά και την πληρότητα που παρουσιάζει μέσα από των συνδυασμό πληροφορίας, εικόνων, ήχου, δραστηριοτήτων, ασκήσεων, forum πληροφοριών, σελίδες ομαδικών συνομιλιών και ανταλλαγής απόψεων, διαθέσιμων πηγών διασταύρωσης πληροφοριών και εκτενής βιβλιογραφίας.» Σχολιασμός που αναφέρεται και στα δυο σκέλη του ερευνητικού ερωτήματος, τόσο της ευχρηστίας και του εμπλουτισμού όσο και της συμπληρωματικότητας της διδακτέας ύλης με τη συμβολή του ΕΥ, το οποίο εναρμονίζεται απόλυτα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα σπουδών και τα Προσδοκώμενα Μαθησιακά αποτελέσματα όπως διατυπώνουν με τις απόψεις τους στο σύνολο τους οι εκπαιδευτικοί.**

Επιπλέον, επισημαίνεται ότι οι ειδικοί της ΕΞΑΕ θεώρησαν ως δυνατά στοιχεία του ΕΥ το ότι είναι απλό, εύστοχο ως προς το γνωστικό αντικείμενο, την εικόνα και το κείμενο, έχει δυνατότητα ανατροφοδότησης και τμηματικής παρουσίασης του γνωστικού αντικειμένου, είναι ξεκάθαρο και συνδυάζει διαφάνειες, κείμενα, εικόνες και αφηγήσεις. Τέλος, οι ειδικοί πρότειναν ως επιθυμητές αλλαγές στο εκπαιδευτικό υλικό να γίνει περισσότερο σύντομο με

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ΄ Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

ζωηρό τρόπο αφήγησης, να γίνεται περισσότερη χρήση επισήμανσης σημαντικών στοιχείων, να γίνεται περισσότερη αλληλεπίδραση και συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευόμενων, να υπάρχει δυνατότητα αλληλεπίδρασης με τον δημιουργό του εκπαιδευτικού υλικού, να υπάρχουν δραστηριότητες διαβαθμισμένης δυσκολίας και να γίνεται χρήση παραδειγμάτων.

6.1 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Βάσει των παραπάνω συμπερασμάτων, προτείνεται να χρησιμοποιηθεί το ΕΥ για περαιτέρω έρευνα την επόμενη σχολική χρονιά, με όποια επικαιροποίηση και βελτίωση χρειαστεί να γίνει, ως διδακτική παρέμβαση με τη χρήση του από τους μαθητές της Γ΄ τάξης, ώστε να αποτιμηθεί από αυτούς και να διερευνηθούν οι απόψεις τους για τον νέο τρόπο παρουσίασης του γνωστικού αντικείμενου και τον νέο τρόπο μελέτης ώστε να γίνουν οι απαραίτητες βελτιώσεις του ΕΥ σύμφωνα με τις ανάγκες των μαθητών και των τυχόν δυσκολιών που μπορεί να προκύψουν σε πραγματικό χρόνο χρήσης του.

Επιπλέον, προτείνεται να ερευνηθεί με πιλοτική χρήση του ΕΥ από τους μαθητές της Β΄ τάξης, αν εξυπηρετεί το σκοπό της αποτελεσματικότερης προετοιμασίας τους στο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο, αφού καλούνται να εργαστούν πάνω στο δέρμα χωρίς πρώτα να το έχουν διδαχθεί καθώς δεν απαιτείτε από το Αναλυτικό Πρόγραμμα σπουδών ώστε να ακολουθήσει πρόταση αναπροσαρμογής του Αναλυτικού Προγράμματος σπουδών.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Αναστασιάδης, Π. (2017). «ΟΔΥΣΣΕΑΣ 2000-2015»: Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Μια αποτίμηση της ερευνητικής συνεισφοράς. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 13(1), 88-128. Ανακτήθηκε την 10 Μαρτίου 2023 από: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/openjournal/article/view/14057/12773>
- Αναστασίου, Α., Ανδρούτσου, Δ. & Γεωργάλας, Π. (2015). Η δυνατότητα αξιοποίησης των ΤΠΕ για την συμπληρωματική εξ αποστάσεως ηλεκτρονική διδασκαλία θεμάτων της αγγλικής γραμματικής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. *Open Education - The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology*, 11(1), 106-123. Ανακτήθηκε την 15 Απριλίου 2023 από: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/openjournal/article/view/9823>
- Anderson, T., & Dron, J. (2011). Three generations of distance education pedagogy. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 12(3), 80-97. Ανακτήθηκε την 15 Απριλίου 2023 από: <https://www.erudit.org/en/journals/irrodl/2011-v12-n3-irrodl05132/1067616ar/>
- Anderson, D., Imdieke, S., & Standerford, N. S. (2011). Feedback please: Studying self in the online classroom. *International Journal of Instruction*, 4(1). Ανακτήθηκε την 1 Απριλίου 2023 από: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/59775>
- Αράπογλου, Ι. (2010). *Web services στο Moodle*. Πανεπιστήμιο Πειραιώς. Ανακτήθηκε την 15 Μαΐου 2023 από: <https://dione.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/unipi/3406/Arapoglou.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Αργυρίου, Μ. & Κουτσούμπα, Μ. (2011). *10 + 1 θεωρίες για την πολυμορφική διάσταση του Moodle ως παιδαγωγικό εργαλείο στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση*. 6th International Conference in Open & Distance Learning - November 2011, Loutraki, Greece – Proceedings, 654-668. Ανακτήθηκε την 20 Μαρτίου 2023 από: <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/view/684>

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

- Babinčáková, M., & Bernard, P. (2020). Online experimentation during COVID-19 secondary school closures: Teaching methods and student perceptions. *Journal of chemical education*, 97(9), 3295-3300. Ανακτήθηκε την 19 Απριλίου 2023 από: <https://pubs.acs.org/doi/full/10.1021/acs.jchemed.0c00748>
- Basilaia, G., & Kvavadze, D. (2020). Transition to online education in schools during a SARS-CoV-2 coronavirus (COVID-19) pandemic in Georgia. *Pedagogical Research*, 5(4). Ανακτήθηκε την 9 Απριλίου 2023 από: <https://eric.ed.gov/?id=EJ1263561>
- Bates, T. (1993). Theory and practice in the use of technology in distance education. In D. Chávez, J., Barrera, R., Montañó, R., Sánchez, J., & Faure, J. (2021). Quality of online learning participation in a context of crisis. *Higher Learning Research Communications*, 11, 5. Ανακτήθηκε την 29 Απριλίου 2023 από: <https://scholarworks.waldenu.edu/hlrc/vol11/iss0/5/>
- Cross, L. K. (2018). Graduate student perceptions of online advising. *NACADA Journal*, 38(2), 72-80. Ανακτήθηκε την 15 Μαΐου 2023 από: <https://meridian.allenpress.com/nacada-journal/article/38/2/72/102763/Graduate-Student-Perceptions-of-Online-Advising>
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2002). *The qualitative inquiry reader*. London: Sage Publications.
- Dorn, E., Hancock, B., Sarakatsannis, J., & Viruleg, E. (2020). COVID-19 and student learning in the United States: The hurt could last a lifetime. *McKinsey & Company*, 1, 1-9. Ανακτήθηκε την 29 Απριλίου 2023 από: https://www.childrensinstitute.net/sites/default/files/documents/COVID-19-and-student-learning-in-the-United-States_FINAL.pdf
- Dwyer, F. (1991). *A paradigm for generating curriculum design oriented research questions in distance education*. In Second American Symposium on Research in Distance Education, University Park, PA: Pennsylvania State University.
- Evans, T., & Nation, D. (1989). Dialogue in practice, research and theory in distance education. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 4(2), 37-42. Ανακτήθηκε την 5 Μαΐου 2023 από: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0268051890040207>

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

- Evans, T., & Nation, D. (1992). Theorising open and distance education. *Open Learning: The journal of open, distance and e-learning*, 7(2), 3-13. Ανακτήθηκε την 7 Μαΐου 2023 από: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0268051920070202>
- Ευθυμιάδου, Ε., & Σανσονίου, Β. (2015). Η πλατφόρμα συνεργατικής μάθησης Moodle στη διδασκαλία/εκμάθηση ξένων γλωσσών: ποιες παιδαγωγικές εφαρμογές θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν την ψυχολογική εμπλοκή της ομάδας-τάξης. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 8(2A), 1-14. Ανακτήθηκε την 5 Μαΐου 2023 από: <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/view/46>
- Feenberg, A., & Bellman, B. (1990). Social factor research in computer mediated communications. In L. M. Harasim (Ed.), *Online education: Perspectives on a new environment* (pp. 67-97). New York: Praeger.
- Foti, P. (2020). Research in distance learning in Greek kindergarten schools during the pandemic of COVID-19: Possibilities, dilemmas, limitations. *European Journal of Open Education and E-learning Studies*, 5(1), 19-40. Ανακτήθηκε την 9 Μαΐου 2023 από: <https://oapub.org/edu/index.php/ejoe/article/view/3080>
- Gan, C., & Li, H. (2018). Understanding the effects of gratifications on the continuance intention to use WeChat in China: A perspective on uses and gratifications. *Computers in Human Behavior*, 78, 306-315. Ανακτήθηκε την 11 Απριλίου 2023 από: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0747563217305769>
- Garrison, D. (1993). *An analysis of the control construct in self-directed learning*. Norman, Oklahoma: Research Centre for Continuing Professional and Higher Education, University of Oklahoma.
- Garrison, R. (2000). Theoretical challenges for distance education in the 21st century: A shift from structural to transactional issues. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 1(1), 1-17. Ανακτήθηκε την 25 Απριλίου 2023 από: <https://www.erudit.org/en/journals/irrodl/2000-v1-n1-irrodl05643/1073269ar/abstract/>
- Ge, Z. G. (2012). Cyber asynchronous versus blended cyber approach in distance English learning. *Journal of Educational Technology & Society*, 15(2), 286-297. Ανακτήθηκε την 5 Μαΐου 2023 από: <https://www.jstor.org/stable/jeductechsoci.15.2.286>
- Ghaderizfreh, S., & Hoover, M. L. (2018). Student satisfaction with online learning in a blended course. *Int. J. Digit. Soc*, 9(3), 1393-1398. Ανακτήθηκε την 21 Απριλίου

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

- 2023 από: <https://infonomics-society.org/wp-content/uploads/ijds/published-papers/volume-9-2018-2/Student-Satisfaction-with-Online-Learning-in-a-Blended-Course.pdf>
- Giagli, S., Giaglis, G., & Koutsouba, M. (2010). Learning Autonomy in Distance Education. *Open Education–The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology*, 6(1-2), 93-106. Ανακτήθηκε την 21 Μαρτίου από: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/openjournal/article/view/9753/9886>
- Giovannella, C., & Marcello, P. (2020). The effects of the Covid-19 pandemic seen through the lens of the Italian university teachers and the comparison with school teachers' perspective. *Interaction Design & Architecture (s)*, 46, 120-136. Ανακτήθηκε την 29 Απριλίου από: <https://art.torvergata.it/handle/2108/262997>
- Hlynka, D., & Belland, J. (1991). *Paradigms regained: The uses of illuminative, semiotic and post-modern criticism as modes of inquiry in educational technology*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.
- Holmberg, B. (1995). The Sphere of Distance-Education Theory Revisited. *ZIFF Papiere* 98. Ανακτήθηκε την 30 Απριλίου από: <https://eric.ed.gov/?id=ED386578>
- Howard, D. C. (1987). Course design: Designing learner feedback in distance education. *American journal of distance education*, 1(3), 24-40. Ανακτήθηκε την 15 Απριλίου από: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/08923648709526595>
- Huang, H. M. (2002). Student perceptions in an online mediated environment. *International Journal of Instructional Media*, 29(4), 405. Ανακτήθηκε την 29 Απριλίου από: <https://www.proquest.com/openview/f5d06a96504cfa25648919c7da47320e/1?pq-origsite=gscholar&cbl=30932>
- Huffaker, D. (2005). The educated blogger: Using weblogs to promote literacy in the classroom. *AACE Review (formerly AACE Journal)*, 13(2), 91-98. Ανακτήθηκε την 10 Φεβρουαρίου από: <https://www.learntechlib.org/p/5680/>
- Καραγιάννη, Δ. & Αναστασιάδης, Π. (2009). Συμπληρωματική εξ αποστάσεως εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο: Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Πιλοτικού Έντυπου Εκπαιδευτικού Υλικού με την μέθοδο της εξεα με θέμα: «Βιώσιμη Ανάπτυξη και Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας». *Open and Distance Education for Global Collaboration &*

- Educational Development*, 5(1A), 97-110. Ανακτήθηκε την 21 Μαρτίου από: <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/view/502>
- Kebritchi, M., Lipschuetz, A., & Santiago, L. (2017). Issues and challenges for teaching successful online courses in higher education: A literature review. *Journal of Educational Technology Systems*, 46(1), 4-29. Ανακτήθηκε την 3 Φεβρουαρίου από: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0047239516661713>
- Keegan, D. (2013). *Foundations of distance education*. Routledge. Ανακτήθηκε την 12 Φεβρουαρίου από: <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781315004822/foundations-distance-education-desmond-keegan>
- Keegan (Ed.), *Theoretical principles of distance education* (pp. 213-233). London: Routledge. Ανακτήθηκε την 18 Φεβρουαρίου από: [https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=DrXZEnRePJMC&oi=fnd&pg=PP1&q=Keegan+\(Ed.\),+Theoretical+principles+of+distance+education+\(pp.+213233\).+London:+Routledge.&ots=8GS8iPRkDP&sig=3JOLr7aeURte8DfZv2vCzCHb6w8&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false](https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=DrXZEnRePJMC&oi=fnd&pg=PP1&q=Keegan+(Ed.),+Theoretical+principles+of+distance+education+(pp.+213233).+London:+Routledge.&ots=8GS8iPRkDP&sig=3JOLr7aeURte8DfZv2vCzCHb6w8&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false)
- Koehler, M. J., Mishra, P., Hershey, K., & Peruski, L. (2004). With a little help from your students: A new model for faculty development and online course design. *Journal of Technology and Teacher Education*, 12(1), 25-55. Ανακτήθηκε την 1 Μαρτίου από: <https://www.learntechlib.org/p/14636/>
- Κοφτερός, Α., Τριανταφυλλίδης, Α., Σκέλλας, Α., & Κρασσά, Α. (2009). Γεφυρώνοντας τη γεωγραφική απόσταση ανάμεσα σε δύο απομακρυσμένα σχολεία με παράλληλη επέκταση της συνεργασίας μαθητών, γονιών και εκπαιδευτικών εκτός σχολικού χρόνου μέσω πλατφόρμας μάθησης – μια μελέτη περίπτωσης. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξΑποστάσεως Εκπαίδευση*, 5, 137- 143. Ανακτήθηκε την 19 Μαρτίου από: <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/view/526>
- Lindner, J., Clemons, C., Thoron, A., & Lindner, N. (2020). Remote instruction and distance education: A response to COVID-19. *Advancements in agricultural Development*, 1(2), 53-64. Ανακτήθηκε την 29 Μαρτίου από: <https://agdevresearch.org/index.php/aad/article/view/39/35>

- Λιοναράκης, Α. (2001). Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση και διαδικασίες μάθησης. Απόψεις και προβληματισμοί για την ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση, 33-52. Ανακτήθηκε την 15 Μαΐου από: <https://newtutor.pbworks.com/f/qualityDesignOfTeachingMaterial.pdf>
- Lionarakis, A. (2003). A preliminary framework for a theory of open and distance learning—the evolution of its complexity. *The quality dialogue*, 42.
- Little, D. (1994). Learner autonomy: A theoretical construct and its practical application. *Die Neueren Sprachen*, 93(5), 430-442.
- Makrodimos, N., Papadakis, S., & Koutsoumpa, M. (2017). Distance School Education: A case study with the method of the Inverted Classroom for Mathematics of the 5th Elementary School. *Open Education: the magazine for Open and Distance Education and Educational Technology*, 13(1), 26.
- Martenev, T., & Bernadowski, C. (2016). Teachers' perceptions of the benefits of online instruction for students with special educational needs. *British Journal of Special Education*, 43(2), 178-194. Ανακτήθηκε την 15 Απριλίου από: <https://nasenjournals.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/1467-8578.12129>
- Mather, M., & Sarkans, A. (2018). Student perceptions of online and face-to-face learning. *International Journal of Curriculum and Instruction*, 10(2), 61-76. Ανακτήθηκε την 28 Φεβρουαρίου από: <https://ijci.globets.org/index.php/IJCI/article/view/178/72>
- McCleary, I. D., & Egan, M. W. (1989). *Program design and evaluation two-way interactive television in education: Training and development research center project 18*. ERIC Document Reproduction Service No. ED, 288503. Ανακτήθηκε την 12 Απριλίου από: <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/08923648909526650?needAccess=true>
- McIsaac, M. S. (1993). Economic, political and social considerations in the use of global computer-based distance education. In R. Muffoletto & N. Knupfer (Eds.), *Computers in education: Social, political, and historical perspectives* (pp. 219-232). Cresskill, NJ: Hampton Press, Inc.
- McIsaac, M. S., & Gunawardena, C. L. (1996). Distance Education. In D. Jonassen (Ed.), *Handbook of research for educational communications and technology* (pp. 403-437). New York: Simon & Schuster Macmillan.

- McNamara, T. (2001). Language assessment as social practice: Challenges for research. *Language Testing*, 18(4), 333-349. Ανακτήθηκε την 17 Μαΐου από: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/026553220101800402>
- Moore, M. G. (1972). Learner autonomy: The second dimension of independent learning. *Convergence*, 5(2), 76. Ανακτήθηκε την 2 Φεβρουαρίου από: <https://www.proquest.com/openview/026768752863637ca2c2f4efd6eb0140/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2030445>
- Moore, M. G. (1973). Toward a theory of independent learning and teaching. *The Journal of Higher Education*, 44(9), 661-679. Ανακτήθηκε την 5 Φεβρουαρίου από: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00221546.1973.11776906>
- Niemi, H. M., & Kousa, P. (2020). A Case Study of Students' and Teachers' Perceptions in a Finnish High School during the COVID Pandemic. *International journal of technology in education and science*, 4(4), 352-369. Ανακτήθηκε την 7 Απριλίου από: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1271362.pdf>
- Niess, M., & Gillow-Wiles, H. (2013). Developing asynchronous online courses: Key instructional strategies in a social metacognitive constructivist learning trajectory. *Journal of Distance Education*, 27(1), 1-23. Ανακτήθηκε την 2 Μαρτίου από: <https://www.ijede.ca/index.php/jde/article/download/831/1473?inline=1>
- Παπανικολάου, Κ., & Μανούσου, Ε. (2019). Συμπληρωματική εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Μία Έρευνα Δράσης για την αναπλήρωση των μαθημάτων για τους μαθητές που απουσιάζουν περιστασιακά από το σχολείο. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 15(1), 184-201. Ανακτήθηκε την 9 Φεβρουαρίου από: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/openjournal/article/view/21111/18149>
- Perraton, H. (1987). Theories, generalisation and practice in distance education. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 2(3), 3-12. Ανακτήθηκε την 21 Μαρτίου από: <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/0268051870020302?needAccess=true>
- Peters, O. (2010). *Distance Education in Transition: Development and Issues*. BÍS-Verlag der Carl von. Ossietzky Universität Oldenburg.

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

- Platt, C. A., Amber, N. W., & Yu, N. (2014). Virtually the same?: Student perceptions of the equivalence of online classes to face-to-face classes. *Journal of Online Learning and Teaching*, 10(3), 489. Ανακτήθηκε την 30 Μαρτίου από: https://jolt.merlot.org/vol10no3/Platt_0914.pdf
- Popyk, A. (2021). The impact of distance learning on the social practices of schoolchildren during the COVID-19 pandemic: reconstructing values of migrant children in Poland. *European Societies*, 23(sup1), S530-S544. Ανακτήθηκε την 25 Φεβρουαρίου από: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14616696.2020.1831038>
- Pyari, D. (2011). Theory and distance education: At a glance. *International Proceedings of Computer Science and Information Technology*, 12, 94-99. Ανακτήθηκε την 16 Μαΐου από: <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=c74032c62cf005ead31ba44b8a91ab421131704d>
- Rahman, M. S. (2016). The Advantages and Disadvantages of Using Qualitative and Quantitative Approaches and Methods in Language “Testing and Assessment” Research: A Literature Review. *Journal of Education and Learning*, 6, 102-112. Ανακτήθηκε την 29 Απριλίου από: <https://pearl.plymouth.ac.uk/bitstream/handle/10026.1/16598/EJ1120221.pdf?sequence=1>
- Rasmitadila, R., Aliyyah, R. R., Rachmadtullah, R., Samsudin, A., Syaodih, E., Nurtanto, M., & Tambunan, A. R. S. (2020). The perceptions of primary school teachers of online learning during the COVID-19 pandemic period. *Journal of Ethnic and Cultural Studies*, 7(2), 90-109. Ανακτήθηκε την 23 Μαΐου από: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED606349.pdf>
- Reimers, F., Schleicher, A., Saavedra, J., & Tuominen, S. (2020). Supporting the continuation of teaching and learning during the COVID-19 Pandemic. *Oecd*, 1(1), 1-38. Ανακτήθηκε την 14 Μαρτίου από: https://globaled.gse.harvard.edu/files/geii/files/supporting_the_continuation_of_teaching.pdf
- Repetto, J., Cavanaugh, C., Wayer, N., & Liu, F. (2010). Virtual high schools: Improving outcomes for students with disabilities. *Quarterly Review of Distance Education*,

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

- 11(2), 91-104. Ανακτήθηκε την 23 Φεβρουαρίου από: https://www.researchgate.net/profile/CathyCavanaugh3/publication/285425331_Virtual_high_schools_Improving_outcomes_for_students_with_disabilities/links/5b44ca530f7e9b1c72210243/VirtualhighschoolsImprovingoutcomesforstudentswithdisabilities.pdf
- Rumble, G. (1989). Concept: On defining distance education. *American Journal of Distance Education*, 3(2), 8-21.
- Σοφός, Α., Κώστας, Α., & Παράσχου, Β. (2015). Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός online Μαθημάτων. Ανακτήθηκε την 5 Μαΐου 2023 από: <http://83.212.175.100/jspui/handle/11419/184>
- Saba, F. (2012). A Systems Approach to the Future of Distance Education in Colleges and Universities: Research, Development, and Implementation. *Continuing higher education review*, 76, 30-37. Ανακτήθηκε την 17 Απριλίου 2023 από: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1000649.pdf>
- Saba, F., & Shearer, R. L. (1994). Verifying key theoretical concepts in a dynamic model of distance education. *American Journal of Distance Education*, 8(1), 36-59. Ανακτήθηκε την 17 Μαρτίου 2023 από: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/08923649409526844>
- Salomon, G. (1979). *Interaction of media, cognition and learning: An exploration of how symbolic forms cultivate mental skills and affect knowledge acquisition*. San Francisco: Jossey-Bass. Ανακτήθηκε την 17 Μαρτίου 2023 από: <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9780203052945/interaction-media-cognition-learning-gavriel-salomon>
- Saykili, A. (2018). Distance education: Definitions, generations, key concepts and future directions. *International Journal of Contemporary Educational Research*, 5(1), 2-17. Ανακτήθηκε την 17 Μαρτίου 2023 από: <https://eric.ed.gov/?id=EJ1207516>
- Short, J., Williams, E., & Christie, B. (1976). *The social psychology of telecommunications*. London: John Wiley & Sons. Ανακτήθηκε την 22 Απριλίου 2023 από: <http://pascal-francis.inist.fr/vibad/index.php?action=getRecordDetail&idt=12822143>
- Song, H., Kim, J., & Luo, W. (2016). Teacher–student relationship in online classes: A role of teacher self-disclosure. *Computers in Human Behavior*, 54, 436-443. Ανακτήθηκε

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

την 2 Φεβρουαρίου 2023 από:

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0747563215300480>

Σπανακά, Α. Κ., & Λιοναράκης, Α. (2017). Οι Επτά Αρχές Δημιουργίας Εκπαιδευτικού Υλικού. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 9(6B), 121-123. Ανακτήθηκε την 22 Φεβρουαρίου 2023 από:

<https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/view/1363>

Spears, R. & Lea, M. (1992). Social influence and the influence of the 'social' in computer-mediated communication. In M. Lea (Ed.), *Contexts of computer-mediated communication* (pp. 30-65). New York: Harvester Wheatsheaf. Ανακτήθηκε την 18 Μαΐου 2023 από:

<https://psycnet.apa.org/record/1992-98786-002>

Tsai, M. J. (2009). The model of strategic e-learning: Understanding and evaluating student e-learning from metacognitive perspectives. *Journal of Educational Technology & Society*, 12(1), 34-48. Ανακτήθηκε την 4 Απριλίου 2023 από:

<https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=e80c13184c830fba4ae4df83837baf0355f3a786>

Tsushima, R. (2015). Methodological diversity in language assessment research: The role of mixed methods in classroom-based language assessment studies. *International Journal of Qualitative Methods*, 14(2), 104-121. Ανακτήθηκε την 10 Απριλίου 2023 από: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/160940691501400202>

Van der Spoel, I., Noroozi, O., Schuurink, E., & van Ginkel, S. (2020). Teachers' online teaching expectations and experiences during the Covid19-pandemic in the Netherlands. *European journal of teacher education*, 43(4), 623-638. Ανακτήθηκε την 16 Απριλίου 2023 από: <https://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/fulltext/532960>

Vasiloudis, G., Koutsouba, M., Giossos, Y., & Mavroidis, I. (2015). Transactional distance and autonomy in a distance learning environment. *European Journal of Open, Distance and E-learning*, 18(1), 114-122. Ανακτήθηκε την 17 Φεβρουαρίου 2023 από: <https://sciendoc.com/abstract/journals/eurodl/18/1/article-p114.xml>

Verduin Jr, J. R., Verduin, J. R., & Clark, T. A. (1991). *Distance education: The foundations of effective practice*. Jossey-Bass. Ανακτήθηκε την 9 Φεβρουαρίου 2023 από:

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

<https://catalog.loc.gov/vwebv/search?searchCode=LCCN&searchArg=90046107&searchType=1&permalink=y>

Vu, C. T., Hoang, A. D., Than, V. Q., Nguyen, M. T., Dinh, V. H., Le, Q. A. T., ... & Nguyen, Y. C. (2020). Dataset of Vietnamese teachers' perspectives and perceived support during the COVID-19 pandemic. *Data in brief*, 31, 105788. Ανακτήθηκε την 1 Μαρτίου 2023 από:

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S235234092030682X>

Watson, E. (2020). # Education: The potential impact of social media and hashtag ideology on the classroom. *Research in Social Sciences and Technology*, 5(2), 40-56. Ανακτήθηκε την 13 Μαΐου 2023 από:

<https://ressat.org/index.php/ressat/article/view/390/82>

Whalen, J. (2020). Should teachers be trained in emergency remote teaching? Lessons learned from the COVID-19 pandemic. *Journal of Technology and Teacher Education*, 28(2), 189-199. Ανακτήθηκε την 1 Απριλίου 2023 από:

<https://www.learntechlib.org/p/215995/>

White, C. (1995). Autonomy and strategy use in distance foreign language learning: Research findings. *System*, 23(2), 207-221. Ανακτήθηκε την 17 Μαρτίου 2023 από:

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/0346251X95000099>

Willen, B. (1988). What happened to the Open University: briefly. *Distance Education*, 9(1), 71-83. Ανακτήθηκε την 19 Φεβρουαρίου 2023 από:

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0158791880090105>

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Παραρτήματα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής – Εξ Αποστάσεως
Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ

UNIVERSITY OF CRETE
Department of Primary Education

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε.

E-Learning Lab

Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α
www.edivea.org

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΡΟΗΓΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΣΤΗ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

(e-Learning)».

«Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Υπεύθυνος Έρευνας: «Κουδουμά Ειρήνη»

Ενημερωτικό σημείωμα:

Αγαπητοί συνάδελφοι,

σκοπός του παρόντος ερωτηματολογίου είναι η προσπάθεια διερεύνησης των απόψεων σας για το Εκπαιδευτικό Υλικό (Ε.Υ.) που μελετήσατε, όσον αφορά την αποτελεσματικότητά του

ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)»: .Διπλωματική Εργασία

ως συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό για το μάθημα της Σύγχρονης Αισθητική που απευθύνεται σε μαθητές της Γ' τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα».

Ως προς την διασφάλιση της εγκυρότητας των συμπερασμάτων της παρούσας έρευνας είναι απαραίτητη η ειλικρινής και αντικειμενική απάντηση των ερωτημάτων.

Το απόρρητο των απαντήσεών σας θα τηρηθεί απόλυτα, η επεξεργασία των δεδομένων προορίζεται αποκλειστικά για ερευνητική χρήση.

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Φύλο (κυκλώστε): Άντρας Γυναίκα
2. Ηλικία (κυκλώστε) 22-30 31-40 41-50 >51
3. Χρόνια υπηρεσίας (κυκλώστε): 0-4 5-10 11-20 >20
4. Ποιο είναι το επίπεδο γνώσης σας όσο αφορά τις Τ.Π.Ε;

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει διαφωνώ απόλυτα και το 5 συμφωνώ απόλυτα

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποια είναι η άποψη σας για το εκπαιδευτικό υλικό, είναι διατυπωμένο με τρόπο εύκολο και κατανοητό;

2. Νομίζετε ότι παρέχεται σαφής καθοδήγηση για τον τρόπο μελέτης του εκπαιδευτικού υλικού;

3. Στο εκπαιδευτικό υλικό εμπεριέχεται ποικιλία ασκήσεων και δραστηριοτήτων με στόχο την αυτοαξιολόγηση των εκπαιδευόμενων; Εξηγήστε την απάντησή σας.

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

4. Πιστεύετε ότι τα σχόλια ανατροφοδότησης των δραστηριοτήτων και των ασκήσεων αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευτικού υλικού, ενθαρρύνουν το/τη μαθητή/τρια που κάνει λάθη, να συνεχίσει τη μελέτη;

5. Το εκπαιδευτικό υλικό προσαρμόζεται στο ρυθμό και το μαθησιακό στυλ των μαθητών; Ποια είναι η γνώμη σας;

6. Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού εναρμονίζεται με τους στόχους και τις προδιαγραφές του Αναλυτικού προγράμματος σπουδών στο πλαίσιο του οποίου χρησιμοποιείται; Πείτε την άποψη σας.

7. Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού πιστεύετε ότι λειτουργεί συμπληρωματικά, εμπλουτίζοντας τη διδακτέα ύλη του γνωστικού αντικείμενου για το οποίο σχεδιάστηκε; Πως το επιτυγχάνει;

8. Σύμφωνα με την άποψη σας το εκπαιδευτικό υλικό παρέχει τη δυνατότητα επιπλέον-επιπρόσθετης μελέτης σε διαφορετικές πηγές;

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

9. Το εκπαιδευτικό υλικό κατά τη γνώμη σας προάγει την αυτοβουλία, αυτοεκπαίδευση και αυτονομία των μαθητών;

10. Το εκπαιδευτικό υλικό θέτει και καλύπτει σαφώς τους επιδιωκόμενους σκοπούς και στόχους κάθε ενότητας; Ποια είναι η άποψη σας;

Ευχαριστώ για τη συμβολή σας σε αυτή μου την προσπάθεια.

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ
Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ
(e-Learning)».

**««Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού
Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα
«Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο:
«Γνωρίζω το Δέρμα»»»**

Επιβλέπων: Καρβούνης Λάμπρος

Υπεύθυνος Έρευνας: «Κουδουμά Ειρήνη»

Οδηγίες

Το παρόν ερωτηματολόγιο αποτελεί μια προσπάθεια διερεύνησης των απόψεών σας σχετικά με το Εκπαιδευτικό Υλικό (Ε.Υ.) που μελετήσατε.

Ο σκοπός του ερωτηματολογίου είναι διττός. Αφενός διερευνάται εάν το υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και αφετέρου αν το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης. Προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία και η εγκυρότητα των συμπερασμάτων που θα

προκύψουν από την παρούσα έρευνα, είναι αναγκαία η αντικειμενική προσέγγιση των ερωτήσεων.

Κατά την επεξεργασία των δεδομένων του ερωτηματολογίου, το οποίο προορίζεται αποκλειστικά για ερευνητική χρήση, θα είναι σεβαστό το απόρρητο των απαντήσεών σας. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα σας κοινοποιηθούν αμέσως μετά το τέλος της στατιστικής επεξεργασίας.

Ο Υπεύθυνος Έρευνας: «Ονοματεπώνυμο Φοιτητή / Φοιτήτριας»

Υπογραφή

Δημογραφικά στοιχεία

(Ζητείται η συμπλήρωση δημογραφικών στοιχείων)

1. Φύλλο (Κυκλώστε)	Άντρας	Γυναίκα		
2. Ηλικία (Κυκλώστε)	22-30	31-40	41-50	>51
3. Χρόνια Προϋπηρεσίας (Κυκλώστε)	0-4	5-10	11-20	>20

4. Είστε εξοικειωμένοι με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ).

☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

5. Χρησιμοποιείτε τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην εκπαιδευτική πράξη.

☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

6. Είστε εξοικειωμένοι με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕΞΑΕ) με τη χρήση των ΤΠΕ.

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

7. Είστε εξοικειωμένοι με τη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού το οποίο έχει σχεδιαστεί με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕΞΑΕ).

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

1^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

A. Επιστημονική συνοχή / Τεκμηρίωση του Ε.Υ.

A.1. Στο Ε.Υ. γίνεται παράθεση πληροφοριών / απόψεων με την σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.2. Στο Ε.Υ. γίνεται αναφορά σε διαφορετικές πηγές πληροφοριών (Βιβλία, επιστημονικά περιοδικά, επιστημονικά συνέδρια κλπ).

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

A.3. Στο Ε.Υ. γίνεται συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών / απόψεων.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.4. Το Ε.Υ. είναι εμπλουτισμένο με την ερμηνεία / κριτική συζήτηση των πληροφοριών.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.5. Το Ε.Υ. παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Β. Το Ε.Υ. συμβάλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου

Β.1. Το ύφος γραφής του Ε.Υ. είναι φιλικό για τον αναγνώστη.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Β.2. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Β.3. Στο Ε.Υ. γίνεται κατά το δυνατόν χρήση της καθομιλούμενης γλώσσας.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Β.4. Η γραφή του Ε.Υ. είναι ευανάγνωστη.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

B.5. Η πυκνότητα των πληροφοριών του Ε.Υ. είναι ικανοποιητική.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.6. Το Ε.Υ. παρουσιάζεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.7. Το Ε.Υ. περιέχει μόνο κείμενο.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.8. Το Ε.Υ περιέχει κείμενο και εικόνες.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

B.9. Το Ε.Υ περιέχει κείμενο, εικόνες και video.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.10. Οι χρωματικές συνθέσεις του Ε.Υ. συμβάλλουν στην άνετη αλληλεπίδραση.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γ. Ευχρηστία του Ε.Υ.

Γ.1. Τα κουμπιά που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (εμπρός, πίσω κλπ) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Γ.2. Τα εικονίδια που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (πρόσθετες πηγές, δραστηριότητες κλπ) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γ.3. Η πλοήγηση στο Ε.Υ. είναι εύκολη.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γ.4. Οι υπερσύνδεσμοι του Ε.Υ. οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Δ. Το Ε.Υ. υποστηρίζει - καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του

Δ.1. Παρέχονται συμβουλές για το πώς να μελετηθεί το εκπαιδευτικό υλικό.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Δ.2. Το Ε.Υ. υποστηρίζει τον εκπαιδευόμενο προκειμένου να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία (Υπάρχουν πλαίσια ή έντονη γραφή (σήμανση) ώστε να τονίζονται σημαντικές έννοιες).

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Δ.3. Στο Ε.Υ. υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια τα οποία υποστηρίζουν τον σπουδαστή στη μελέτη του.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε. Το Ε.Υ υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του

Ε.1. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις δικές απόψεις (κρίσεις) πάνω σε σημαντικά ζητήματα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε.2. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να διατυπώνει τις δικές του ερωτήσεις πάνω σε σημαντικά

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Ε.3. Το Ε.Υ. εμπειρέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εμπλακεί συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε.4. Το Ε.Υ. εμπειρέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ανταλλάξει απόψεις με τους άλλους εκπαιδευόμενους.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε.5. Το Ε.Υ. εμπειρέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να θεωρήσει τον εαυτό του ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας που έχει συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε.6. Το Ε.Υ. εμπειρέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει / εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ. Το Ε.Υ. παρέχει δυνατότητα Αναστοχασμού - Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Στ.1. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ.2. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της αυτόνομης κριτικής σκέψης του εκπαιδευόμενου.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ.3. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη δίαυλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ.4. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ.5. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Ζ. Σκοπός / Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Z.1. Στο Ε.Υ. διατυπώνεται σαφώς ο σκοπός της κάθε διδακτικής ενότητας.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.2. Στο Ε.Υ. διατυπώνονται σαφώς τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε κάθε διδακτική ενότητα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.3. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.4. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.5. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο στάσεων.

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.6. Ο εκπαιδευόμενος ελέγχει την πρόοδό του με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

2^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης;

(Για να θυμηθείτε τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης δείτε εδώ:

<https://www.edivea.org/mayer.html>)

A.1. Στο Ε.Υ. υπάρχει συνδυασμός κείμενου και εικόνας για την παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου. **(Πολυμεσική Αρχή)**

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.2. Στο Ε.Υ. η χρήση των εικόνων σας βοηθάει να κατανοήσετε το γνωστικό αντικείμενο. **(Πολυμεσική Αρχή)**

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

A.3. Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία αφήγησης (μονόλογος, διάλογος, περιγραφή, Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.4. Στο Ε.Υ. συμπεριλαμβάνονται μη σχετικές πληροφορίες (λέξεις, εικόνες, ήχοι) με το γνωστικό αντικείμενο. **(Αρχή της Συνοχής)**

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.5. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση φιλικής γλώσσας. **(Αρχή της Προσωποποίησης)**

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.6. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση δεύτερου προσώπου. **(Αρχή της Προσωποποίησης)**

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.7. Στο Ε.Υ. γίνεται ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. **(Αρχή της Προσωποποίησης)**

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

A.8. Στο Ε.Υ. το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι φιλικό για τον εκπαιδευόμενο. **(Αρχή της Φωνής)**

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.9. Στο Ε.Υ. εμφανίζεται ένας φιλικός χαρακτήρας (avatar) που ενισχύει τη διαδικασία μάθησης των εκπαιδευόμενων. **(Αρχή της Εικόνας)**

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.10. Στο Ε.Υ. η παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου γίνεται τμηματικά. **(Αρχή της Κατάτμησης)**

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.11. Στο Ε.Υ. υπάρχουν διαδραστικές δραστηριότητες που παρέχουν ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους. **(Αρχή της Προσωποποίησης)**

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

A.12. Στο Ε.Υ. υπάρχουν μακροσκελή κείμενα για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. **(Αρχή της Κατάτμησης)**

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.13. Το Ε.Υ. παρέχει σαφείς οδηγίες στους εκπαιδευόμενους για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και εργασιών. **(Αρχή της Σηματοδότησης)**

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.14. Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία επισήμανσης (έντονη γραφή, υπογράμμιση, χρωματισμός κ.ά.). **(Αρχή της Σηματοδότησης)**

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.15. Στο Ε.Υ. υπάρχουν εισαγωγικές δραστηριότητες που βοηθούν στη μελέτη του γνωστικού αντικειμένου. **(Αρχή της Προπαίδευσης)**

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γενικές Επισημάνσεις

1. Ποια πιστεύετε ότι είναι τα τρία πιο δυνατά στοιχεία του εκπαιδευτικού υλικού;

Κουδουμά Ειρήνη, «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη Μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στο μάθημα «Σύγχρονη Αισθητική» για τους μαθητές της Γ' Τάξης ΕΠΑΛ με τίτλο: «Γνωρίζω το Δέρμα»

2. Γράψτε έως τρεις αλλαγές που προτείνετε προκειμένου να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό υλικό.

Ευχαριστούμε για τη συνεργασία σας